

**T.C.
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**SLOVENYA VE TÜRKİYE'DEKİ YEREL
GENÇLİK POLİTİKALARININ
KARŞILAŞTIRILMASI: BELEDİYE GENÇLİK
MERKEZLERİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

ÖYKÜ KOCAMAN

İZMİR-2021

**T.C.
İZMİR KATİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE KAMU YÖNETİMİ ANABİLİM DALI**

**SLOVENYA VE TÜRKİYE'DEKİ YEREL
GENÇLİK POLİTİKALARININ
KARŞILAŞTIRILMASI: BELEDİYE GENÇLİK
MERKEZLERİ ÖRNEĞİ**

Yüksek Lisans Tezi

ÖYKÜ KOCAMAN

DOÇ. DR. DİLEK MEMİŞOĞLU GÖKBINAR

İZMİR-2021

YEMİN METNİ

Tezli Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum *"Slovenya ve Türkiye'deki Yerel Gençlik Politikalarının Karşılaştırılması: Belediye Gençlik Merkezleri Örneği"* adlı çalışmanın, tarafımdan, akademik kurallara ve etik değerlere uygun olarak yazıldığını ve yararlandığım eserlerin kaynakçada gösterilenlerden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

19/08/2021

Öykü KOCAMAN

ÖZET

Yüksek Lisans Tezi

**SLOVENYA VE TÜRKİYE’DEKİ YEREL GENÇLİK POLİTİKALARININ
KARŞILAŞTIRILAMASI: BELEDİYE GENÇLİK MERKEZLERİ ÖRNEĞİ**

ÖYKÜ KOCAMAN

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi

Sosyal Bilimler Enstitüsü

Siyaset Bilimi ve Kamu Yönetimi Anabilim Dalı

Bu çalışma çerçevesinde yerel yönetim uygulamalarının gençlerin katılımına etkisi, belediyeler tarafından gençlerin katılımına yönelik açılan en somut alanlardan biri olan belediye gençlik merkezleri üzerinden ve gençlerin gözünden incelenmiştir. Son yıllarda yeni bir yerel yönetim modeline ihtiyaçtan doğmuştur. Belediyelerin çok aktörlü katılım ile ilgili çalışmaları ve bu doğrultuda özellikle kadınlar, gençler gibi dezavantajlı grupları katılıma teşvik etmesi bu yeni doğan ihtiyaçtan kaynaklanmıştır. Hayata geçirilen uygulamalar, yerel yönetimler özelinde fark yaratsa da sistematik bir değişime katkı sunamamıştır. Yeni ve sürdürülebilir anlayışın inşasında gençlerin bu açılan alanlara dair farkındalığı, erişimi ve katılımı çok önemlidir.

İl ve ilçe belediyeleri bünyesinde kurulan gençlik merkezleri, katılımcı yönetim anlayışına dair önemli katılım alanlarıdır. Bu çalışmada Slovenya ve Türkiye’den belediye gençlik merkezi gönüllüleri ile odak grup görüşmeleri gerçekleştirilmiştir. Niteliksel analizlerle yerel yönetim uygulamalarının gençlere siyasal ve toplumsal anlamda açtığı alan ve bu alanın kapsamı incelenmeye çalışılmıştır.

Bu araştırma, merkezi ve bütüncül politikaların yerel yönetim politika ve uygulamalarına etki ettiğini göstermektedir. Yerel yönetimler eliyle açılan gönüllülük alanları, gençlerin daha erken yaşlarda gönüllülük deneyimi kazanmasına katkı sağlamaktadır. Diğer yandan gençlerin siyaset bilimi alanı ile ilgili teorik bilgi

birikimine sahip olmayışı, gençleri politika üretim sürecinin dışında tutmaktadır. Bu durum gençleri, öznesi oldukları bir alanda yalnızca yararlanıcı konumunda bırakmaktadır. Gençliğe yönelik uygulamalarda sosyal etki ölçümlemesinin yapılmaması ve uygulamalarda veri odaklı çalışılmaması da alanın kendini yenileyebilmesi önünde engel oluşturmaktadır.

Anahtar Kelimeler: Gençlik, gençlik politikaları, gençlik merkezi, gönüllülük, yerel katılım.

ABSTRACT

Master's Thesis

**Comparison of Local Youth Policies in Slovenia and Turkey: Example of
Municipal Youth Centers**

ÖYKÜ KOCAMAN

İzmir Katip Çelebi University

Graduate School of Social Sciences

Department of Political Science and Public Administration

Within this thesis, the impact of local government implementations on young people's political participation is addressed. In recent years, the work of municipalities on multi-actor participation and the areas opened up to disadvantaged groups such as women and youth has arisen from the need for a new local administration model. Although the practices implemented made a difference for locals, they could not contribute to a systematic change. The awareness, access and participation of young people in these areas are very important for the construction and sustainability of the new understanding.

Youth centers established under provincial and district municipalities are important areas of participation regarding participatory management approach. In this study, Slovenia and Turkey with municipal youth center volunteers from in-depth interviews were conducted. With qualitative analysis, the area that local administration practices opens up to young people in a political sense and the scope of this field are tried to be examined.

This research shows that central and holistic policies affect local government policies and practices. Volunteering areas opened by local governments contribute to the volunteering experience of young people at an earlier age. On the other hand, the fact that young people do not have theoretical knowledge about the field of political science keeps them out of the policy making process. This situation leaves young people in the position of beneficiary in an area where they are the subject of. The

lack of social impact measurement in youth-oriented practices and the lack of data-oriented work in practices also pose an obstacle to the renewal of the field.

Keywords: youth, youth policies, youth center, volunteering, local participation.

İÇİNDEKİLER

YEMİN METNİ	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	v
İÇİNDEKİLER	vii
TABLolar LİSTESİ.....	ix
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	x
KISALTMALAR	xi
ÖNSÖZ.....	xii
GİRİŞ	1
Araştırmanın amacı ve kapsamı.....	2
Araştırmanın Önemi	4
Araştırmanın Evreni ve Örneklemi.....	5
Araştırmanın Yöntemi	7
Araştırmanın Sınırlılıkları.....	8
BİRİNCİ BÖLÜM.....	10
KAVRAMSAL ÇERÇEVE	10
1.1.GENÇLİK.....	10
1.1.1.Gençlik Kavramı.....	10
1.1.2.Gençlik Politikaları	13
1.1.3.Gençlik Çalışması	14
1.2.KATILIM.....	18
1.2.1.Siyasal Katılım.....	18
1.2.2.Toplumsal Katılım	23
1.2.3.Yerel Yönetimler ve Katılım	24
1.3.GÖNÜLLÜLÜK.....	27
1.3.1.Gönüllülük Kavramı	28
1.3.2.Gençlerde Gönüllülük.....	30
İKİNCİ BÖLÜM.....	33
SLOVENYA'DA YEREL YÖNETİMLER VE GENÇLİK.....	33
2.1.SLOVENYA'DA YEREL YÖNETİMLER.....	33

2.1.1. Slovenya'ya Genel Bakış.....	33
2.1.2.Slovenya'da Yerel Yönetim Anlayışı	35
2.2.SLOVENYA'DA GENÇLİK	39
2.2.1.Slovenya'da Gençlerin Genel Durumu.....	39
2.2.2.Slovenya'da Gençlik Politikaları	41
2.2.3.Slovenya'da Gençlik Merkezleri	46
2.3.SLOVENYA'DA GÖNÜLLÜLÜK	48
ÜÇÜNCÜ BÖLÜM	51
TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER VE GENÇLİK.....	51
3.1.TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER	51
3.2.TÜRKİYE'DE GENÇLİK.....	53
3.2.1.Türkiye'de Gençlerin Genel Durumu	53
3.2.2.Türkiye'de Gençlik Politikaları	56
3.2.3.Türkiye'de Gençlik Merkezleri	61
3.2.3.1.Gençlik ve Spor Bakanlığı Bünyesinde Yer Alan Gençlik Merkezleri	61
3.2.3.2.Belediye Bünyesinde Yer Alan Gençlik Merkezleri	64
3.2.3.3.Sivil Toplum Kuruluşları Bünyesinde Yer Alan Gençlik Merkezleri	65
3.2.4.Gençlik Merkezlerine Yönelik Bir Karşılaştırma	66
3.3.TÜRKİYE'DE GÖNÜLLÜLÜK.....	68
DÖRDÜNCÜ BÖLÜM	72
BELEDİYE GENÇLİK MERKEZLERİ AÇISINDAN BİR	
KARŞILAŞTIRMA	72
4.1.ODAK GRUP GÖRÜŞMESİ AMACI.....	72
4.2.KATILIMCILAR.....	72
4.3.HAVAGAZI VE ZAGORJE GENÇLİK MERKEZLERİ	73
4.4.ARAŞTIRMA BULGULARI.....	74
3.3.1.Zagorje Belediyesi Gençlik Merkezi	74
3.3.2.İzmir Havagazı Gençlik Merkezi.....	85
4.4.TÜRKİYE VE SLOVENYA'YA İLİŞKİN BİR KARŞILAŞTIRMA	91
4.4.1.Yerel Yönetimler Bağlamında	91
4.4.2.Gençlik, Katılım ve Gönüllülük Bağlamında	92
4.4.3.Belediye Gençlik Merkezlerinin Karşılaştırılması	94
4.4.4.Görüşme Bulgularının Karşılaştırılması	94
SONUÇ	99
KAYNAKÇA	107

TABLÖLAR LİSTESİ

Tablo 1. Gençlik Çalışması Tanımları

Tablo 2. Gençlik Çalışması Amaçları

Tablo 3. Gençlik Çalışmasının Yaş Aralığı ve Hedef Kitleleri

Tablo 4. Milbrath'ın Siyasal Katılım Düzeyi Hiyerarşisi

Tablo 5. Havagazi ve Zagorje Gençlik Merkezleri

Tablo 6. Görüşme Bulgularının Analizi

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1. İhtiyaçlara Yönelik Öneriler

KISALTMALAR

AB	: Avrupa Birliği
AKUT	: Arama Kurtarma Derneği
BM	: Birleşmiş Milletler
DPM	: Društvo Prijateljstev Mladine
PODEM	: Kamusal Politika ve Demokrasi Çalışmaları
SODES:	: Sosyal Destek Programı
STÖ	: Sivil Toplum Örgütü
STK	: Sivil Toplum Kuruluşu
TC	: Türkiye Cumhuriyeti
YKH	: Yeni Kamu Hizmeti
YKİ	: Yeni Kamu İşletmeciliği

ÖNSÖZ

Çalışmamın en başından beri desteğini ve önerilerini eksik etmeyen değerli hocam Doç. Dr. Öğretim Üyesi İrem Özgören Kınılı'ya sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Uzun ve zorlu tez sürecimde tüm sabrı ve titizliği ile her zaman beni en doğru şekilde yönlendiren danışman hocam Doç. Dr. Dilek Memişoğlu Gökbnar'a çok teşekkür ederim.

Lisans ve lisanüstü eğitimim boyunca içten güveni ile beni destekleyen Halim Alanyalı'ya şükranlarımı sunarım.

Tez yazım sürecinin ve hayatımın en kritik dönemlerinde bakış açımı genişletmemi sağlayan, düşüncelerime güvenmem konusunda beni cesaretlendiren Köy Okulları Değişim Ağı Derneği ekip arkadaşlarıma minnettarım.

Pandemi dönemi olmasına rağmen İzmir'deki araştırma gruplarının oluşumunda müthiş hızıyla yanımda olan Eray Alagözoğlu'na, Slovenya'da bana koordinatörlükten öte kanat olan, tez yazım sürecinde büyük emeği ve desteği olan Nina Nahtigal'e çok şey borçluyum.

Bir büyük teşekkür de çağrılarını cevapsız bırakmama rağmen beni aramayı asla bırakmayan, yaşam içinde bulduğum kardeşlerime. Son ve en büyük teşekkürüm hayatımın her aşamasında desteğini gururla hissettiğim geniş ailem ile annem Emine Kocaman ve kardeşim Baran Kocaman'a ve artık kalbimin içinde taşıdığım, sonsuza kadar en iyi arkadaşım, babam Ahmet Kocaman'a...

Öykü KOCAMAN

İzmir-2021

GİRİŞ

Siyasal katılımın farklı şekil ve düzeyleri bulunmaktadır. Vatandaşlar çeşitli demokratik yöntemleri kullanarak aktif ya da pasif eylemlerde bulunabilir. Katılımın hangi yolla hangi düzeyde yapılacağı pek çok farklı değişkene bağlı olarak değişir.

Siyasal katılım mekanizmaları çok çeşitli olabilmektedir. Demokrasi teorileri dikkate alındığında katılım biçimleri konvansiyonel, konvansiyonel olmayan ve postmodern olarak sınıflandırılabilir. Yılmaz ve Oy(2014, s. 27)'un tanımlamasına göre konvansiyonel katılım temsili demokrasi vasıtasıyla siyasi partiler ile ilişkili katılım biçimidir. Oy vermek, bir siyasi partiye ya da siyasi partinin gençlik organizasyonuna üye olmak, bir seçim kampanyasında bildiri dağıtmak gibi eylemleri kapsamaktadır. Konvansiyonel olmayan katılım oy vermek dışında kalan karar verme süreçlerine katılma eylemlerini kapsamaktadır. Kişisel nedenlerle yaşanan çevreyle ilgili yerel ve/veya siyasi otoritelere dilekçe vermek, bir boykot ya da gösteriye katılmak gibi eylemler bu kapsama dahildir. Postmodern katılım ise internet protestoları ya da sivil toplum kuruluşlarına üyelik gibi eylemleri kapsamaktadır.

Geleneksel yaklaşımlar siyasal katılım olarak sadece oy vermeyi kabul etse de postmodern yaklaşımlar bireyin toplumsal yaşama her türlü katılımını bir siyasal katılım olarak nitelendirir. Bu bağlamda vatandaşların yerel ya da ulusal düzeyde yaptığı toplumsal faaliyetler siyasal katılım kapsamına girmektedir. Yerel düzeyde katılım anlayışı büyük oranda oy verme ile sınırlı tutulurken katılımcı demokrasi anlayışının verimliliği beraberinde getirdiğinin anlaşılmasıyla politik aktörler yerel karar alma süreçlerine katılım ile ilgili reform süreçlerine girişmişlerdir. Bu yeni kültürün oluşması noktasında mümkün olduğunca fazla aktöre ilgi duyan yerel yönetimler, gençleri de katılımı artırıcı aktörler olarak kabul etmişlerdir. Bu anlamda genç nüfusu sisteme dahil edici politika ve kurumlar üretmişlerdir.

Günümüzde gelişim gösteren yerel yönetimler, belediyeciliğin alışlagelmiş hizmetlerinin yanı sıra başka alanlarda da hizmetler sunmaya çalışmaktadırlar (Karakılçık, 2013, s. 43). Türkiye de 2002 sonrası dönemde önemli kamu yönetimi reformlarını hayata geçirmiş, uzun yıllardır yürürlükte olan 1580 sayılı Belediye

Kanunu yerine 5393 sayılı kanunu hayata geçirmek suretiyle yerel yönetimler açısından yeni bir dönemi başlatmıştır.

Bu niteliksel araştırmanın çıkış noktası, geleneksel katılım yöntemleri kriter alınarak ‘apolitik’ olarak tanımlanan gençlerin kendilerini ifade edebilecekleri görece serbest alanlarda yeni sayılabilecek davranış ve yöntemlerle toplumsal ve siyasal alanda var olduklarının gözlemlenmesidir. Yapılan araştırmalar gençlerin siyasete ilgisiz olduğunu gösterse de gençler kendilerini güvenli hissettikleri alanlarda toplumsal gidişata dair fikir ve icraatlar üretmektedirler. Yerel sorunlara çözüm üretme ya da yerel alanda görünür olma maksadıyla katılım gerçekleştiren gençlerin yerel politika üreticilerini algılayış biçimlerini ve siyasal katılıma bakışlarını anlama çabasında olan bu çalışmada yöntem olarak iki ülkenin belediye gençlik merkezleri karşılaştırılmıştır. Bürokratik ve yavaş olarak kabul görmüş yerel yönetim anlayışının değişmesine yönelik son yıllarda atılan adımları sadece teoride değil pratikte de geçerli kılacak kitlenin gençlik olduğu inancıyla yola çıkan çalışma, gençlerin katılım anlayışlarını ortaya koyarak farklı katılım biçimlerinin oluşum sürecine destek verme niyetinde ve gençler tarafından üretilen alternatif katılım biçimlerini tanımlama iddiasındadır.

Bu bürokratik yapının daha katılımcı ve yatay olması ve toplumun her bir üyesinin yönetilen olmaktan çıkıp aktif vatandaş haline gelmesi noktalarında yeni yönetim anlayışına bir çerçeve çizen yönetişim kavramı, sosyal hayattan dışlanan kadınlar, çocuklar, gençler gibi dezavantajlı kesimlerin yönetime dahil olmasının yerel veya bölgesel kalkınmada önemli rol oynadığına vurgu yapmaktadır.

Araştırmanın amacı ve kapsamı

Bu çalışmanın amacı yerel yönetimlerin gençlere sunduğu alanları karşılaştırmalı bir yöntemle inceleyerek bu alanların gençlerin siyasal ve toplumsal katılımında yine gençler tarafından yeni ve etkin yollar oluşturulmasına açık olup olmadığının ortaya konulması ve gençlerin oluşturduğu alternatif katılım yollarının görünürlüğünün sağlanmasıdır. Çalışma çerçevesinde gençlerin yerel katılım düzeyleri, yöntemleri, bilgi düzeyleri ile ilgili bazı sorulara cevap aranmaktadır. Bu doğrultuda gençlere yöneltilen soruların genel çerçevesi şu şekilde listelenebilir:

- Türkiye ve Slovenya’da yaşayan gençlerin siyasal ve toplumsal katılımları yerel düzeyde hangi seviyededir?
- Türkiye ve Slovenya’da gençlerin siyasal bilgi düzeyleri arasında fark var mıdır?
- Türkiye ve Slovenya’da gençler yerel karar alıcı mekanizmalara ne düzeyde katılabilmektedir?
- Türkiye ve Slovenya’da gençlerin siyasal katılımlarını olumsuz etkileyen faktörler nelerdir?
- Türkiye ve Slovenya’da gençlerin yerel düzeyde katılımlarını artıracak ne gibi ihtiyaçları vardır?

Bu sorular çerçevesinde gençlerden alınan cevaplar ile gençlerin bu alanı nasıl yorumladıkları, bu alanla ilgili ihtiyaçlar, bu alanda hissettikleri zorluklar ortaya konulmaya çalışılmıştır.

Araştırma, ‘Yerel yönetim uygulamalarının gençlerin katılımına etkisi nedir?’ sorusu üzerinden şekillendirilmiştir. Çalışmanın temel varsayımı / iddiası gençlerin siyasal ve toplumsal katılım konusunda kendi yöntemlerini geliştirdikleri, doğru ve etkin politikalarla kendilerine daha fazla alan bulabildikleri takdirde bu yöntemlerle yerel politika üretebilecekleri, bu politikaların toplumu yeni kamu işletmeciliği ve yönetim anlayışının hedeflediği çıktılara ulaştırabileceğidir. Bu çerçevede diğer varsayımlar şu şekilde listelenebilir:

1. Gençler aktif politik aktörler olmakla birlikte klasik anlamda siyasete tepkilidir.
2. Gençler geleneksel katılım yollarını kullanma konusunda tedbirlidir.
3. Gençlerin katılım konusunda kendi farkındalıklarını oluşturabilecekleri alanlar kısıtlıdır.
4. Gençlik merkezleri, gençlerin toplumsal katılımı için etkin araçlardır.

Yeni kamu işletmeciliği anlayışı çerçevesinde çok aktörlü bir yönetim sistemi geliştirmek için kurulan kent konseyleri ve gençlik meclisleri her ne kadar yerel düzeyde gençlerin katılımıyla doğrudan bağlı görünse de bu tezde incelemenin konusu olmayacaklardır. Gençlik meclisleri ve kent konseylerini inceleyen çalışmalara bakıldığında kurumların yerel düzeyde politika üretimine katılımları

neredeyse yoktur. Hakim siyasal kültürün tezahürlerini üretmekten öteye gidemeyen konseyler gençlerin yeni katılım araçları üretimine de kapalıdır. Bu sebeple gençlerin daha özgür, aynı zamanda yerel yönetimlerin ürettiği bir alan içinde olduğu varsayılan belediye gençlik merkezleri tercih edilmiştir. Uygulamalara iki ülkenin gençleri gözünden bakılmıştır. İki farklı ülkenin belediye gençlik merkezinde gönüllülük deneyimine sahip gençlerin politika ve uygulamalara dair yorumları karşılaştırılmıştır. Bu sayede alandaki saha araştırması ve sosyal etki ölçümlemesi konularındaki boşluklar doldurulmaya çalışılmıştır.

Araştırma için Slovenya’da bulunan Zagorje ob Savi Belediye Gençlik Merkezi ile İzmir Havagazı Gençlik Merkezi seçilmiştir. Bu tercihin sebepleri belediye gençlik merkezlerinin gençler için güvenli alan olması, belediye gençlik merkezlerinin doğrudan yerel yönetimler tarafından gençlere sunulmuş bir alan olması, AB üyeliği adaylığı sürecinde Slovenya’nın yerel yönetim düzeyinde geçirdiği dönüşümlerin Türkiye ile benzer olması, gençlerini apolitik olarak tanımlayan Slovenya’nın gençlerin katılımı ile ilgili aktif bir gündemi olması ve Zagorje belediye gençlik merkezinin yaklaşık 12 yıldır hizmet veriyor olmasından dolayı oturmuş bir yapısının ve gönüllü ağının olmasıdır.

Örnekleme belirlerken gönüllülerin yaşı, cinsiyeti, gönüllülük deneyimleri, cinsel kimlikleri, etnik kökenleri göz önünde bulundurularak çeşitlilik sağlanmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın Önemi

Literatürde gençlerin yerel düzeyde katılımına ilişkin çalışmalar bulunmaktadır. Bu çalışmalar incelendiğinde ilk dikkat çeken nokta yapılan çalışmaların genellikle spor teması etrafında şekillendiğidir. Bir diğer önemli nokta, yapılan çalışmalarda örneklem olarak yerelde gönüllülük yapan gençler oluşturulsa da seçilen gençlik merkezlerinin bakanlık düzeyinde olduğudur. Yerel yönetimler düzeyinde gençlik katılımını araştıran çalışmalar, bu araştırmayı belediye gençlik merkezlerine kıyasla daha formal bir yapıya sahip olan kent konseyleri ve gençlik meclisleri üzerinden yapmayı tercih etmiştir. Bir diğer yandan yapılan çalışmaların, gençliğe sunulan hizmetleri ortaya koyduğu görülmektedir. Bu yaklaşım gençleri hizmet alan, pasif bir alana konumlandırmaktadır. Bu çalışmada gençler, siyasal

katılım sürecinin aktif birer aktörü olarak değerlendirilmiş ve katılım konusu gençlerin gözünden anlaşılma çalışılmıştır. Son olarak literatürde gençlerin yerel katılımına dair karşılaştırmalı bir çalışma bulunmamaktadır. Bu çalışma, iki ülke gençlerinin yaklaşımlarını karşılaştırmalı şekilde ortaya koyarak gençlere sunulan alanları ve bu alanların gençlerde bulduğu karşılıkları incelemiştir. Gençlerin yerel düzeydeki toplumsal ve siyasal katılımına farklı ülkelerden gençlerin gözünden bakan çalışma, literatürdeki bu boşluğu dolduracaktır. Belediye gençlik merkezlerinin işleyişine gençlerin gözünden öneriler getiren çalışma, yerelde daha somut ve uygulanabilir politikaların yine gençler elinden üretilmesine katkı sunacaktır. Bu çalışmalarda ana odak merkezlerin sunduğu hizmetler ile sınırlı kalmıştır. Bu araştırma, belediye gençlik merkezlerini gençlere yönelik bir yerel politika olarak ele alması ve yorumu gençlere bırakması bağlamında alana katkı sunmayı hedeflemektedir.

Bir yanda gençler ile ilgili yapılan ve gençleri apolitik olarak tanımlayan çalışmalar, diğer yanda gençlere dönüşümün parçası olması konusunda alan açmayan ve klasik anlayışın dışına çıkan görünürlükleri yok sayan politikalar bir sarmal halindedir. Eyyamcı, idealist ve ideolojik siyasetin artık kabul görmediği ve değişime ihtiyacı olduğu çok açıktır. Çalışma, gençlerin önderliğine ihtiyaç duyan ve yerelden yükseleceğine inanılan bu değişimin yapı taşlarını belirlemeye niyet etmesi açısından önem arz etmektedir. Çalışmanın temel araştırması yerel yönetimlerin gençlere yönelik uygulamalarıyla gençlere siyaset ve katılım anlayışını yeniden üretebilecekleri bir alan açıp açmadıklarıdır.

Araştırmanın Evreni ve Örneklemi

Çalışma kapsamında yapılan odak grup görüşmelerde niceliksel bilgi elde edilmesi amaçlanmıştır. Katılımcılar ile yapılan odak grup görüşmeler sayesinde katılımcıların konuya dair bakış açıları, deneyimleri, alışkanlıklarına dair derinlemesine bilgi elde edilmiştir.

Biri Slovenya Zagorje ob Savi Belediyesi, diğeri İzmir Büyükşehir Belediyesi bünyesinde olan iki gençlik merkezinden gençlerle toplamda iki odak grup görüşme gerçekleştirilmiştir. Araştırmacının Zagorje ob Savi belediyesine ait gençlik merkezinde Avrupa Gönüllü Hizmeti kapsamında gönüllülük yapıyor olması, bu

merkezdeki gençlerin örneklem olarak seçilmesinde etkili olmuştur. Araştırmacının gençlik merkezinde gönüllülük çalışmaları yaptığı bir sene boyunca bu gençlerle çalışmış olması bir avantaj doğurmuştur. Ayrıca örneklem oluşturulurken gençlik merkezinin profesyonel çalışanlarından destek ve öneriler alınmıştır. Diğer yandan araştırmacının yüksek lisans eğitimine İzmir’de devam etmesi ve odak grup görüşme çağrısına İzmir Büyükşehir Belediyesi Gençlik Merkezinin yanıt vermesi ikinci odak grup görüşmenin örneklemine belirlemede etkili olmuştur. İzmir Büyükşehir Belediyesi Gençlik Merkezi Sorumlusuna telefon araması yoluyla ulaşılmış, sorumlunun genç gönüllülere yaptığı açık çağrı sonucunda dönüş yapan gençlerle görüşme gerçekleştirilmiştir.

Her biri tek oturumda tamamlanan görüşmeler yaklaşık iki saat sürmüştür. Zagorje ob Savi’de gerçekleşen odak grup görüşmesi, belediyeye ait gençlik merkezinde yüz yüze tamamlanmıştır. Gençlerin onayı ile ses kaydı alınan çalışma, gençlerin ana dilleri olan Slovence yapılmıştır. Moderasyonu da üstlenen Sloven gençlik çalışanı Nina Nahtigal, ses kaydını İngilizceye çevirmiştir. Bu İngilizce doküman ise yazar tarafından Türkçe diline çevrilmiştir.

İzmir Büyükşehir Belediyesi Gençlik Merkezinde yüz yüze yapılması planlanan ikinci odak grup görüşmesi, pandemi koşulları sebebiyle online ortamda gerçekleştirilmiştir. Görüşme, yazar tarafından yönetilmiştir. Zoom uygulaması üzerinden tamamlanan çalışma, gençlerin onayı ile kayıt altına alınmıştır. Kayıt altına alınan görüşme daha sonra yazar tarafından analiz edilmiştir.

Slovenya’daki görüşmenin moderasyonunu üstlenen Nina Nahtigal ile görüşme öncesinde odak grup görüşmelerinde izlenmesi gereken temel kurallar aktarılmıştır. Bu sayede gençlerin kendilerini rahat hissetmeleri, düşüncelerini özgürce ifade edebilmeleri, konu başlıklarından sapmadan tartışabilmeleri garanti altına alınmıştır. Zoom üzerinden gerçekleştirilen toplantıda gençler ve moderatör arasında güven ortamının oluşabilmesi için katılımcılar ile bir Whatsapp grubu oluşturulmuş, araştırmacı ile gençlerin tanışması sağlanmış, araştırmanın kapsamı, amacı ve yöntemi ile ilgili detaylı bilgi verilmiştir.

Toplantı sırasında katılımcılara yerel düzeyde siyasal ve toplumsal katılım düzeylerini ve katılıma yönelik ihtiyaçlarını anlamaya yönelik aşağıdaki sorular yöneltilmiştir:

1. Size göre gönüllülük ve katılım nedir?
2. Size göre gençleri gönüllülük için motive eden şey nedir?
3. Yaşadığınız yerde kendinizi politik aktör olarak tanımlıyor musunuz? Sizce gençler yereldeki siyasal alanda etkin aktörler midir?
4. Yaşadığınız yerde ne tür sorunlar olduğunu düşünüyorsunuz?
5. Kendinizi bir gönüllü olarak bu sorunlara çözüm üretme noktasında nerede görüyorsunuz?
6. Sorunlara müdahale süreçlerine katılım konusunda nelere ihtiyaç duyuyorsunuz?

Araştırmanın Yöntemi

Bazı veriler sayılarla ölçülemez, toplanamaz ve değerlendirilemez (Karasar, 2006). Sosyal bilimlerde, pozitivistin etkisiyle nesnellik ve verinin indirgenerek sunulması ön plana çıkmış olsa da pozitivist paradigmanın bu yaklaşımı, sosyal gerçekliğin açıklanmasında yetersiz kaldığı yönünde eleştirilmektedir (Çokluk, Yılmaz, ve Oğuz, 2011). Husen (1994) ve Yıldırım ve Şimşek (1999), pozitivist bir alternatif olarak çıkan nitel araştırmanın sosyal bilimlerde, neden- sonuç ilişkisinden ziyade sosyal gerçekliği kendi ortamında inceleyerek keşfetmeye yönelik bir yaklaşım olduğunu yorumlamışlardır (Türnüklü, 2001). Rossman ve Rallis (2003) ise, nitel araştırmanın arka planını, doğal düzeni sunması, bağlama odaklanması, ortaya çıkan ve gelişeni incelemesi, öncelikli olarak yorumlayıcı olması şeklinde özetlemektedir (Marshall ve Rossman, 2011). Nitel araştırma, gözlem, görüşme ve doküman analizi gibi nitel veri toplama yöntemlerinin kullanıldığı, algıları ve olayları doğal ortamda, gerçekçi ve bütüncül bir biçimde ortaya koymaya ve sosyal olguları bağlı bulundukları çevre içinde değerlendirmeye yönelik bir araştırma süreci olarak tanımlanmaktadır (Yıldırım, 1998). Bu araştırma türü, doğal olarak meydana gelen, yaşam içinde görülen olağan olaylara odaklanarak —gerçek yaşamın neye benzediği konusunda güçlü yorumlar yapabilmektedir. Nitel araştırmanın başka bir güçlü yönü ise, belirsizliği ortaya koyma potansiyeliyle verinin zenginliğini ve bütünlüğünü kullanması olarak ifade edilebilmektedir (Miles, Huberman, ve Saldana, 2014). Katılımcılarla yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla derinlemesine

görüşme yapılarak katılımcıların kendi ifadeleri aktarılmıştır (Krysik ve Finn, 2015). Nitel araştırmada bilgi sosyal bir gerçekliğin içindedir (Glaser, Strauss, 1967).

İnsanların aktiviteleri ile ilgili davranışları, fikirleri, güdülenmeleri, ilgi alanları ve problemlerinin dinamik ilişkisini anlamak açısından odak grup yaklaşımı, araştırma yapan kişiye önemli ipuçları verir (Akşit, 1992:2). Odak grup çalışmalarında küçük grupla bir çalışmanın yürütülmesi genellikle 90-120 dakika sürmekte ve konu üzerine daha fazla yoğunlaşma ve gözlem fırsatı sunmaktadır (Edmunds, 1999).

Derinlemesine görüşmelerde gençlerin yerel katılım anlayışları, yerel yönetim politikaları yorumları ve gençlik merkezi ile ilişkileri ortaya çıkarılmaya çalışılmıştır. Araştırmacı Slovenya'daki gençlik merkezinde uluslararası gönüllü olarak yaklaşık 10 aydır çalışıyor olduğundan görüşmeye katılan gönüllülerin tamamı araştırmacı ile bir şekilde sosyal ilişki kurmuş gençlerden oluşmuştur. Bu durum gençlerin konuya hakimiyeti ve kendilerini rahat hissetmeleri açısından olumlu bir hava oluşturmuştur. Gençler ilk etapta çalışma ile ilgili bilgilendirildiklerinde konu siyaset ve politika olduğundan çekimser davranmışlar, politikayla ilgili olmadıklarını, bilgi birikimlerinin olmadığını ve bu çalışma için verimli olmayacaklarını söylemişlerdir. Daha önce siyasal katılımı ile ilgili pek çok anket çalışmasına katılmış olan gençler bu tarz çalışmaları 'zaman kaybı' olarak gördüklerini belirtmişlerdir. Araştırma yönteminin detaylı anlatılmasıyla gönüllüler çalışmanın verimliliği ve niyeti konusunda ikna olmuşlardır. Gençlik merkezi çalışanları da konu yerel politikalar olduğundan dolayı çekimser yaklaşmış, kaynak sağlayıcıları belediye olduğundan 'kimseyi' kızdırmak istemediklerini söylemişlerdir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Çalışmanın en önemli sınırlaması gençlik merkezinde gönüllülük yapan gençlerin odak grup görüşme deneyimine sahip olmamasıdır. Görüşmelerde sık sık ana konudan uzaklaşıldığı uyarısı yapılmıştır. İkinci en önemli sınırlılık dildir. Slovenya'daki görüşme daha nitelikli olması açısından Slovence dilinde gerçekleşmiş ve kayıt altına alınmış, bu görüşme bir gençlik çalışanı tarafından İngilizceye, nihayetinde araştırmacı tarafından İngilizceden Türkçeye çevrilmiştir.

Kültür farklarının dile yansıdığı düşünülürse bazı detay bilgilerin kaçırılmış olması muhtemeldir. Bir diğer kısıt, gönüllülerin büyük çoğunluğunun 25 yaş altı olmasından dolayı yetişkin genç gönüllülerle görüşme yapılamamasıdır.

‘Yerel yönetim uygulamalarının gençlerin katılımına etkisi nedir?’ sorusu etrafında şekillenen araştırmanın birinci bölümünde gençlik, katılım ve gönüllülük kavramları incelenmiştir. Çalışmanın ikinci bölümünde Slovenya Cumhuriyeti’nin, üçüncü bölümünde ise Türkiye Cumhuriyeti’nin yerel yönetim yapısına, gençlik politikalarına ve gönüllülük uygulamalarına yakından bakılmıştır. Araştırmanın dördüncü bölümünde Slovenya’da bulunan Zagorje ob Savi Belediye Gençlik Merkezi ile Türkiye’de bulunan İzmir Havagazı Gençlik Merkezi gönüllüleri ile yapılan odak grup görüşmelerinin bulgularına yer verilmiştir. Bu bölümde, odak grup görüşmelerinden elde edilen bulgular yerel yönetimler, belediye gençlik merkezleri, gençlik, katılım ve gönüllülük bağlamlarında karşılaştırılmıştır. Araştırmanın sonuç bölümünde karşılaştırma sonucu elde edilen bulgular ışığında yerel yönetimlere yönelik önerilere yer verilmiştir. Ayrıca araştırma sorusu ve temel varsayımlar ile ilgili sonuçların detaylarına bu bölümde yer verilmiştir.

Yerel yönetimlerin gençlik politikaları konusunun detaylı anlaşılabilmesi için öncelikle konuyla ilişkili olan belirli kavramların, bu kavramlara dair yaklaşımların ve bu tezde kavramların hangi yaklaşımlarla kullanıldığının açıklanması yerinde olacaktır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KAVRAMSAL ÇERÇEVE

1.1.GENÇLİK

Toplumsal, kültürel, ekonomik ve psikolojik yaklaşımlara göre tanımı değişse de her birey yaşamının bir dönemini genç olarak sürdürür. Özellikle 1990'ların sonundan itibaren ayrı bir alan olarak görülmeye başlanan gençlik ve gençlik çalışmaları, son yıllarda üzerine oldukça fazla araştırma yapılan konuların başında gelmektedir. Uluslararası kurum ve kuruluşların da destekleriyle artış gösteren gençlik araştırmaları, gençlere yönelik politika oluşturulması ve gençlerin gündemlerinin görünür kılınması bakımından önemlidir. Bu alana somut katkılar koyabilme noktasında gençlik kavramının gençlik ile ilişkili kavramların anlaşılması önemlidir.

1.1.1.Gençlik Kavramı

Çok farklı disiplinlerin inceleme konusu olmakla birlikte gençlik kavramının üzerinde uzlaşılmış bir tanımı bulunmamaktadır. Gençliğe dair farklı yaklaşımlar vardır ve bu yaklaşımlar doğrultusunda gençlik kavramı farklı şekillerde tanımlanmaktadır. Vulbeau'nun (2001) tanımıyla 'kaynak olarak gençlik'; yurttaşlık bağlamında gençler ile demokratik yaşamın kurumları arasında karşılıklı etkileşimi teşvik eder ve katılımı önemser (Aktaran Yücel ve Lüküslü, 2013, s. 13). Bu yaklaşım Avrupa Birliği ve Avrupa Konseyi'nin gençlik raporlarında da savunulan yaklaşımdır (Yücel ve Lüküslü, 2013, s. 13). Gençliğe biyolojik temelli yaklaşımlar daha çok fiziksel gelişimleri dikkate alarak bir yaş aralığı belirlerken, psikolojik olarak değerlendirenler gençliği ruhsal gelişim olarak dönemlere ayırmakta, sosyolojik yaklaşımlar ise gençliğin tekabül ettiği toplumsal döneme göre bir yaş aralığından bahsetmektedir (Yaman, 2013, s. 52).

Sosyolog Pierre Bourdieu (1997:130)'ye göre "gençlik laftır". Gençlik, yaş aralığı olarak ele alındığında ülkeler arasında farklılık göstermektedir. İngiltere'de 13-19 yaş arası, Hollanda'da 0-25 yaş arası, Estonya'da 7-26 yaş arası, İspanya'da

14-30 yaş arası, Lüksemburg'da ise 12-25 yaş arası olarak ele alınmaktadır (Williamson, 2002, s. 31). OECD (OECD, 2019: 1) gençlik yaş aralığını 15-29 olarak belirlemiştir. Türkiye'de ise BM'nin belirlediği 12-25 yaş arası gençlik dönemi olarak kabul edilmektedir. Günümüzde yaşanan durum ise gençlik yaş dilimi uzamasıdır (Lüküslü ve Yücel, 2013:2,9,10). Dolayısıyla gençliği belli yaşlar aralığında, kültürel formlarda ya da ekonomik göstergelerle standardize etmek zorlaşmıştır. Sosyal çevrede, bireysel ve toplumsal davranışlarda, aile ilişkilerinde ve istihdam piyasası koşullarında yaşanan önemli değişimler sonucu gençlik kavramının kültürel, sosyolojik ve ekonomik boyutları farklılaşmaktadır (White Paper, 2001: 9). Bu sebeple, gençliği yaş aralığı ile tanımlayarak homojen bir grup gibi yaklaşmak yetersizdir.

Gençlik, pek çok farklı alandan araştırmanın konusu olmaya devam etmektedir. Yapılan araştırmaların çerçeveleri, yöntemleri ve alana katkı olarak sundukları önerileri bu yaklaşımlar doğrultusunda şekillenmektedir. Bu araştırmanın gençliğe bakışını anlamak açısından gençliğe dair farklı yaklaşımlardan bahsetmek yerinde olacaktır. Bu yaklaşımlardan ilki tehdit olarak gençlik iken diğeri kaynak olarak gençliktir. Tehdit olarak gençlik algısı, gençlik alt kültürlerini, azınlık gruplarını, kent yoksullarını, kent marjinallerini, siyasi aidiyetleri olan gençleri de kapsamıştır (Yücel ve Lüküslü; 2013, s. 17-18). Bu yaklaşımda gençler tehlike unsuru olarak algılanır ve bu yaklaşıma göre gençlerin kontrol altında tutulması gerekir.

Literatürde gençliğe ilişkin dönemsel analizler de bulunmaktadır. Bunlardan biri Şahinbaş (2016: 47)'a aittir. Bu analizde Şahinbaş gençleri on yıllık dönemlere göre analiz etmiştir:

a. 90 Gençliği: Neo –liberal politikaların etkisi 90'lı yıllarda giderek artmıştır. Artık gençler tüketim kültürünü benimsemişler ve farklı ilgi alanlarına göre dağılmışlardır.

b.2000'li yıllar: Çoğul gençlik kimlikleri gündeme gelmiştir.

c.Milenyum Gençliği: 2000'li yıllardaki gençler Milenyum gençliği bu yeni gençlik kültürü içerisinde kimlik inşa etmeye çalışırken aynı zamanda bu teknolojik kültürünü etkilemektedir. Modernizm akımının birey aklını merkez alan, standardizasyonu önceleyen, tek parçalı yaklaşımının neoliberal politikalarla birlikte

daha parçalı, tüm değer yargılarını söken, geçişlerin çok hızlı olduğu bir noktaya gelmesi post-modern çağın kapısını açmıştır. Milenyum gençliği üzerine yapılan araştırmalar, genç kimliğinin hem geleneksel hem de modern değerleri birlikte kolaj yapan post-modern kültürü içselleştirdiklerini göstermektedir (Bayhan, 2015:366).

Gençlik kavramının küresel olarak tanınması popülerleşmesinde Avrupa Birliği'nin yayımladığı 'Avrupa Gençliğine Yeni Güç' başlıklı 'Gençlik İçin Beyaz Kitap' önemli bir yer tutmaktadır. Beyaz Kitap, gençlik tanımı için var olan yaklaşımların demografik ya da faaliyet-bağılantılı olduğunu ortaya koymuştur. Demografik tanımlama, gençleri bir toplumda belirli bir yaş grubu olarak ele alan daha resmi/formel bir tanımlamadır. İkinci tanımlama ise belirli bir yaş sınıflandırması olmadan, gençliği benzer tür faaliyetleri, yaşam tarzını ve gençliğe atfedilen kültürü paylaşan bir alt-kültür olarak tanımlar (Certel ve Kurtaran, 2005, s. 199). Gençliği demografik olarak tanımlamak, gençliği bir kalıba sokmaya ve gençliğe dair üretilen politikaların tekleşmesine yol açar. Oysa ki gençlik, devamlı yeniden üretilmesi gereken bir konudur.

Neoliberal politikalarla daha da hızlanan kentleşme ve sanayileşme hareketleri, gençliğe 'atfedilen' tanım ve kültür üzerinde de değişime sebep olmuştur. Bu değişim 80'li yıllarda oldukça belirgin şekilde kendini göstermiştir. 80'li yılların birinci dönemde gençler bir "sorun" ve "potansiyel problem çıkartıcı" olarak görülürken ikinci dönemde ise ekonomiye katkı yapabilecek, iş gücüne dahil edilmesi gereken bir kitle olarak görülmüştür (Kurtaran, 2012, s. 129- 130). Böylelikle gençler hem gelecekte üstlenecekleri rollerden dolayı inşa edilen bir yaş dönemi hem de toplumların başlıca aktörleri olarak görülmeye başlanmıştır (Lüküslü, 2014, s. 20). "Ülkenin geleceği gençlik" söylemi ile aydınlık genç kuşaklar yetiştirmek bir ülkü haline gelmiştir (Lüküslü, 2013, s. 15).

Gençleri özne olarak ele almamak, sadece yaşa göre genci tanımlamak ya da gence sermayedeki karşılığına göre değer biçmek politikaları tekleştirecektir. Gençlik, homojen bir grup değildir. Gençliği bir kimlik olarak algılamaktan uzak yapılan tüm tanımlamalar, gençleri araçsallaştırır (Neyzi, 2013, s. 106). Gençlerin aracı olarak kaldıkları toplumlarda önce kurumların, sonra bireylerin yeniliklere ayak uydurması zordur. Bu alanın değerlendirilebilmesi ve yeni öneriler geliştirilebilmesi için gençliğin hak ve sorumluluk alanlarını belirleyecek politikaların hangi

çerçeveden hazırlandığını anlamak önemlidir. Bu sebeplerle bu tezde gençlik kimlik olarak ele alınacaktır.

1.1.2.Gençlik Politikaları

Genç nüfusa sahip olan ülkelerin gençleri en iyi şekilde yönlendirmesi hem bugünün hem de geleceğin toplumu için önem taşımaktadır. Gençliğe ilişkin öngörü ve planların bütüncül bir pencereden belirlenmesi ihtiyacı ile gençlik politikaları oluşturulur. Gençlik politikası, gençleri ve toplumdaki diğer grupları etkileyen sosyal, kültürel ve politik tüm konuları kuşatarak, gençlerin yaşam koşullarını geliştirmek ve katılımlarını sağlamak amacını taşımaktadır (European Youth Forum 1998: 1). Avrupa Konseyi tarafından hazırlanan ve ülkelerin gençlik politikası hazırlamalarında bir yol gösterici araç olan Beyaz Kitap (Avrupa Konseyi, 2001), gençlik politikasının sahip olması gereken değerleri gençler için aktif vatandaşlık, deneyim alanlarının genişletilmesi ve tanımlanması ve gençler arasında özerkliğin pekiştirilmesi olarak sıralamaktadır. Belge aynı zamanda gençlik politikasının temel niteliklerini de belirlemiştir (White Paper 2001: 8):

- Açıklık: Gençlere bilgi ve aktif iletişim olanağı sağlamak.
- Katılım: Kendileriyle ilgili ve daha genelde toplumu ilgilendiren konularda gençlerin katılımını sağlamak bunun için gerekli düzenlemeleri yapmak.
- Sorumluluk: Avrupa’daki kurumlar ve üye devletler arasında gençlerin ihtiyaçlarını ve isteklerini karşılamak için iş birliği yöntemleri geliştirmek.
- Etkililik: Avrupa’nın geleceğini oluşturmak ve kendileriyle ilgili politikaların başarılı olmasını sağlamak için gençlerin önerilerini dikkate almak.
- Uyumluluk: Gençleri ilgilendiren politikaların uyumlu çalışmalarını sağlamak için bir perspektif oluşturmak.

Strasbourg’da bulunan Avrupa Gençlik Merkezi’nin 2003 yılında yaptığı bir çalışma gençlik politikasının amaçlarını listelemiştir. Bunlardan ilki sorun odaklı bir yaklaşım yerine fırsat odaklı bir yaklaşımla, uyumlu ve karşılıklı bir pekiştirme aracılığıyla gençlere yatırım yapmaktır. Gençlik politikalarının stratejik planlamasında ve uygulamasında işlevselliği sağlamak amacıyla gençlerin

görüşlerini ortaya çıkarmak için, gençlerin katılımını sağlamak, istihdam piyasasında ve sivil toplumda tam anlamıyla yer almalarını sağlamak için gençlerin bilgilerini, becerilerini ve yeterliliklerini geliştirecek koşulları sağlamak, gençlik politikalarının etkinliğini göstermesi bakımından sağlıklı veri toplanması için sistemler kurmak ve özellikle bazı sosyal grupların etkili hizmet alamamasına neden olan politika boşluklarını açığa çıkarmak ve politika boşluklarını azaltmak (Experts on Youth Policy Indicators Third and Concluding Meeting 26 – 27 March 2003, European Youth Centre Strasbourg) diğer amaçlar olarak sıralanmıştır.

Gençliği yaş aralıklarına hapsetmek doğru olmasa da gençlik içinde farklı yaş gruplarının farklı ihtiyaçları olduğunu kabul etmek ve politikaları bu doğrultuda geliştirmek, farklı bileşenleri en doğru şekilde kullanmak politikaların niteliğini geliştirecektir. Williamson (2002: 49) gençlik politikasının bileşenlerini şu şekilde özetlemektedir: Katılım ve vatandaşlık için fırsat yaratmak, güvenlik ve koruma, sosyal dışlanmayla mücadele etmek, hareketlilik-uluslararası dolaşım, eşitlik ve çok kültürlülük. Bu bileşenler, gençleri doğrudan veya dolaylı olarak ilgilendiren birçok alanı kapsamaktadır.

Tüm bu bileşenlerin etkin şekilde kullanılması sektörler arası iş birliği ve bütüncül bir devlet yaklaşımıyla mümkündür (CoE, 2002). Bir diğer deyişle, gençlik politikası, hükümetin değil devletin politikası olmalıdır ve sadece belirli bir kamu kurumunun faaliyetleriyle de sınırlandırılmamalıdır (Aytürk, 2005: 12). Devlet organları dışında gençlik alanında çalışan ve bu alanın gelişimine katkı sunan faaliyetler, bütüncül yaklaşımın inşa edilebilmesi için oldukça önemlidir.

1.1.3.Gençlik Çalışması

Gençlik çalışmasının temel özellikleri zaman içindeki dönüşümüne bakılarak belirlenmiştir. Rogers ve Smith (Rogers ve Smith, 2003), gençlik çalışmasını en geniş tanımıyla; odağın gençte olduğu çalışmalar olarak tanımlamakta ve bu faaliyetleri; nesiller boyu değişik biçimlerde tanımlanmış, yeniden tanımlanmış, gözden geçirilmiş ve yeniden keşfedilmiş; birbiriyle dağınık biçimde ilişkilendirilmiş birtakım faaliyetler bütünü olarak açıklamaktadır.

Doyle ve Smith (Doyle ve Smith, 2002) gençlik çalışmalarının temel özelliklerini sıralamışlardır. Bunlar odağın gençte olması, gönüllü temelli etkileşim ve katılım, örgütlenmeye bağlılık, arkadaşça ve dürüstlük içinde hareket etmek, gençlerin eğitimi ve daha genel olarak gençlerin refahı konularıyla ilgilenmiştir. Tony Jeffs (Jeffs, 2001) de, 1996 yılında yaptığı çalışmada, gençlik çalışmasını belirleyen üç temel unsuru gönüllü katılım, eğitsel özellik ve odağın gençlerde olması olarak sıralamaktadır.

Gençlik çalışmasının tanımı, amacı, hedef kitlesi ülkeden ülkeye farklılık gösterebilir. Hem ulusal hem de yerel düzeyde uygulanan gençlik politikalarının anlaşılabilmesi için, ülkelerin gençlik çalışmasını nasıl tanımladığına bakmak önemlidir. 2006 yılında yapılan karşılaştırmalı bir çalışma ülkeler bazında anlayış ve tanım farklarını ortaya koymaktadır. Aşağıdaki Tablo 1, Tablo 2 ve Tablo 3'te ülkelerin gençlik çalışmasını nasıl tanımladıkları, hangi grubu hedef kitle olarak belirledikleri ve gençlik çalışmalarında neleri amaçladıkları detaylarıyla verilmektedir (Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik, 2006, s. 16- 17).

Tablo 1: Gençlik Çalışması Tanımları

Avusturya	Boş zamanlarda yapılan ders dışı gençlik çalışması
Estonya	Gençlik çalışması, gençlerin ailelerinden, eğitim programlarından ve işlerinden bağımsız hareket etmelerini sağlayacak gelişimsel faaliyetlerin koşullarını yaratmaktır.
Almanya	Gençlerin ilgi alanları doğrultusunda, onların kişisel gelişimlerini arttırmaya yönelik birlikte karar alma, kendini ifade etme özgürlüğü ve toplumsal sorumluluk ve katılımı teşvik eden aktivitelerdir.
Yunanistan	Genç insanların yetişkin yaşantısına güvenli ve sağlıklı geçişini desteklemek amacıyla eğitim ve refah hizmetleri ve boş zaman aktiviteleri
İrlanda	Resmi akademik veya mesleki eğitim eğitimlerinin tamamlayıcısı olması için, gençlerin gönüllü olarak dahil oldukları ve kendi kişisel ve sosyal gelişimlerine artırmak amacıyla tasarlanmış planlı eğitim programlarıdır ve gönüllü gençlik örgütleri tarafından uygulanır
İtalya	Gençlerin işgücü piyasasına girmesini destekleyen girişimler
Hollanda	Destekleyici ve reaktif hizmetler ve boş zaman odaklı aktiviteler
Norveç	Gençlere katılım ve sosyal etkileşim yoluyla ilgi çekici ve anlamlı boş zaman ve kişisel gelişim fırsatlarının verilmesi
Romanya	Gençlerin sosyal ve mesleki gelişim ihtiyaçlarını ve isteklerine göre düzenlenmiş faaliyetler
İspanya	Gençler için ve gençlerle sosyal, kültürel, eğitsel veya siyasi nitelikteki faaliyetler

Gençlik çalışmasının farklı ülkelere göre tanımlarının yer aldığı Tablo 1’de Kuzey Avrupa ülkelerinin gençlik çalışmasını tanımlarken daha kapsayıcı olduğu görülmektedir. "Mesleki gelişim", "yetişkinlik" ve "işgücü" vurgusunun Romanya ve Yunanistan gibi diğer ülkelere kıyasla daha fazla ekonomik kriz geçiren ülkelere yapılması, ülkelerin ekonomik gelişmişlik seviyelerinin gençlik politikalarına etki ettiği yönünde yorumlanabilir. Bir diğer dikkat çeken nokta gençlik çalışmasının eğitimle ilişkilendirilmesi olmuştur.

Tablo 2: Gençlik Çalışması Amaçları

Avusturya	Sorunlara müdahale etme ve sorunları önleme, sosyal ve politik arenada eğitim ve başarı, boş zaman ve deneyim kazanma
Estonya	Gençlik çalışmasının amacı, toplumun üyeleri olarak gençlerin kendilerini idare etmesinin koşullarını hazırlamak ve bu konuda onları desteklemek
Almanya	Kendi kimliğini ifade etme, katılım ve entegrasyon kavramlarına odaklanan sosyal ve kişisel gelişim
Yunanistan	Gençlerin sosyal ve kişisel gelişimi. Gençlerin aktif katılımı ve sosyal içermelerinin artırılması
İrlanda	Gönüllü katılım temelinde genç insanların sosyal ve kişisel gelişimi
İtalya	Yetişkin yaşama daha iyi geçiş imkânı sağlanması (iş, konut, kamusal yaşama katılım, vb.)
Hollanda	Sosyal katılım ve sosyal içirme
Norveç	Katılım ve demokrasiye giriş. Sosyal dışlanma ve marjinalleşmeyi önleme
Romanya	Gençlerin sivil faaliyetlere katılımı için bilgiye erişimi kolaylaştırma: ekolojik, siyasi, topluluk destek faaliyetleri, önleme, politik katılım katılımı ve entegrasyon, kendini geliştirme, eğitim, boş zaman etkinlikleri için yer, zaman ve destek sunarak dışlama sorununu ele alma
İspanya	Gençlerin sosyal dışlanmasını ve marjinalleştirilmesini nötralize etme. Toplumun farklı alanlarında gençlerin tam haklara sahip vatandaşlar olarak katılımını ve entegrasyonunu güçlendirmek

Tablo 2’deki tanımlamalarda eğitim, deneyim, sosyal uyum ve katılım kavramlarına çok sık atıf yapılsa da gençlik çalışmasının politik alan ile bağı yalnızca Romanya ve Avusturya ülkelerinde kurulmuştur.

Tablo 3: Gençlik Çalışmasının Yaş Aralığı ve Hedef Kitleleri

Avusturya	Dezavantajlı ve sosyal olarak dışlanmış grupları da içeren tüm gençler	11-25 yaş arası
Estonya	Dezavantajlı ve sosyal olarak dışlanmış grupları da içeren tüm gençler	7-26 yaş arası
Almanya	Dezavantajlı ve sosyal olarak dışlanmış grupları da içeren tüm gençler	14-27 yaş arası
Yunanistan	Dezavantajlı ve sosyal olarak dışlanmış grupları da içeren tüm gençler	< 30
İrlanda	Dezavantajlı ve sosyal olarak dışlanmış grupları da içeren tüm gençler	10-25 yaş arası
İtalya	Dezavantajlı, sosyal olarak dışlanmış ve bölgesel olarak marjinal grupları da içeren tüm gençler	15-36 yaş arası
Hollanda	Tüm gençleri de içeren dezavantajlı ve sosyal olarak dışlanmış gruplar	< 23
Norveç	Dezavantajlı ve sosyal olarak dışlanmış grupları da içeren tüm gençler	< 26
Romanya	Dezavantajlı ve sosyal olarak dışlanmış grupları da içeren tüm gençler	15-35 yaş arası
İspanya	Tüm gençleri de içeren dezavantajlı ve sosyal olarak dışlanmış gruplar	15-29 yaş arası

Kaynak: Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik, 2006, s. 17

Ülkelerin gençlik çalışmasının yaş aralığı ve hedef kitlesini gösteren Tablo 3'te dezavantajlı olma vurgusu dikkat çekmektedir. Tablo 3'e göre gençlik yaş aralığının 7'den başlayıp 36'ya kadar uzayabilmesi de hedef kitlenin belirlenmesinde kişilerin bu hayatta kaç yıl var olduğunun değil, bu varoluşa etki eden unsurların önem kazandığı söylenebilir.

Gençlik çalışanları eliyle yürütülen gençlik çalışmaları alanı ile gençlerle ilgili araştırma, bilgi ve birikime dayalı olan akademik alanı bir araya getirme (Yentürk, Kurtaran ve Nemutlu, 2008, s.13) amacıyla oluşturulan kitapta gençlik çalışmasının prensipleri sıralanmıştır. Gençlik politikası oluşturmada gençliğin katılımının önemi, gencin nesne değil özne olması, gençlerin gönüllü katılımının önemsenmesi, örgütlenmenin öneminin vurgulanması, değerlendirme yönteminin

piyasaya indirgenmemesi, dezavantajlı gençlere özel vurgu gereği ve bütüncül olması (Yentürk, Kurtaran ve Nemutlu, 2008, s.13) uygulanması gereken kurallar bütünü olarak vurgulanmıştır. Bu ilkelerden hareketle tablodaki tanımlar incelendiğinde dikkat çeken bir diğer nokta da gönüllülük vurgusunun sadece İrlanda tarafından yapılmasıdır. Gençlik çalışmasının prensiplerinde yapılan gençlerin özne olması ve örgütlenmesi vurgusu, ancak gönüllü katılım ile anlam kazanabilir.

1.2.KATILIM

Katılım; kişilerin toplumsal düzenin oluşumuna, denetimine ve yönetimine ilişkin politikaların belirlenmesi, kararların alınması ve alınan kararların uygulanmasına ilişkin çaba, eylem ve faaliyet içinde bulunmasıdır (Sezen, 2000:52). Katılım, ayrıca vatandaşlığın temel hakkıdır (Hart, 1997). Katılım kavramı çok farklı nedenlerle açıklanabilir. Bu tezde yerel düzeyde katılım siyasal ve toplumsal nedenlerle açıklanmaya çalışılacak, bu bağlamda gençlerin politika süreçlerine katılımı anlamlandırılmaya çalışılacaktır.

1.2.1.Siyasal Katılım

İlk olarak siyasal katılım kavramını açıklamak yerinde olacaktır. İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra seçme seçilme hakkının tüm vatandaşlara tanınmaya başlaması, geniş halk kitlelerinin siyasal alan içindeki hareketliliğini artırmıştır. Öztekin (2007:229) de yeni haklar ile geniş halk kitlelerinin siyasetle doğrudan ya da örgütler aracılığı ile dolaylı olarak çeşitli şekillerde, ölçülerde ve yoğunlukta siyasete katılmaya başladığını ifade etmiştir.

Siyasal katılımın farklı tanımları bulunmaktadır. Özbudun (1975), siyasal katılımı; "vatandaşların, merkezi ya da yöresel devlet organlarının potansiyelini ya da kararlarını etkilemek üzere kendilerince ya da başkalarınca tasarlanmış, hukuksal ya da hukuk dışı, başarılı ya da başarısız eylemlere girişmeler" şeklinde tanımlamıştır. Kapani (2003), siyasal katılımı, "toplum üyesi kişilerin, siyasal sistem karşısındaki durumlarını, tutumlarını ve davranışlarını belirleyen bir kavram" olarak tanımlamaktadır. Nie, Verba ve Converse (1989), siyasal katılımı, vatandaşların

hükümet yetkililerinin seçimini ve onların yaptıkları işleri doğrudan ya da dolaylı olarak etkilemek amacıyla giriştikleri yasal eylemler olarak tanımlamaktadır. Genel bir çerçeve çizmek gerekirse siyasal katılımın, yerel ve genel siyasal etkinliklerde vatandaşların farklı biçimlerde hükümet ve siyasal iktidarlar üzerinde baskı oluşturmaları ve doğrudan siyasal sürece katılarak etki yaratmaya çalışması olarak tanımlanabilir (Güldiken, 1996). Siyasal katılımın tarihini Antik Yunan'a kadar götürmek mümkündür. Agora'da vatandaşların el kaldırarak oy kullanma davranışında bulunmaları, yaklaşık 3000 yıldır siyasal katılımın var olduğunu göstermektedir.

Siyasal katılımın amaçlarından biri siyasal karar alma mekanizmasını etkilemek ve herkesin siyasal katılma eyleminde bulunmasını sağlamaktır (Kalaycıoğlu, 1984:10). Bu eylemlerin amacı siyasi sistemi ve karar mecralarını etkilemektir. Siyasal katılım bir anlamda siyasal sistemi güçlendirmektedir (Kışlalı, 2016:220-221). Toplumda tartışma alanları açılmakta, karar alma mekanizmaları denetlenmekte, bu sayede tartışan, karar veren ve kararlarını uygulayan bir topluma alan açılmaktadır.

Siyasal katılımı var eden toplumdaki bireylerdir. Siyasal alana katılım bireyler özelinde gerçekleşir ve sisteme dönüşür. Her bireyin siyasal alana katılım anlayış ve düzeyinin aynı olmasını beklemek mümkün değildir. Siyasal katılım farklı düzeylerde gerçekleşir. Bu düzeylerin kategorileşmesine ilişkin farklı görüşler bulunmaktadır.

Çam (2005:169-170)'a göre siyasal katılım üç düzeyde gerçekleşmektedir: Siyasete katılmama, ilgi duymama (örneğin oy vermemek); sadece seçimlere katılma, seçimler dışında da siyasete ilgi duyma (örneğin, siyasal konuşmaları dinleme, bu konuşmalara katılma. Robert Dahl'a göre ise (aktaran Kışlalı, 1991:156) siyasal katılımın dört düzeyi bulunmaktadır. Birinci düzey ilgi, ikinci düzey önemseme, üçüncü düzey bilgi ve dördüncü düzey ise eylemdir. Bir davranışın meydana gelmesi için öncelikle bireyin siyasi bir konuya ilgi duyması yani siyasal sisteme ilişkin olay ve gelişmeleri izlemesi gerekmektedir. Sonra siyasal sisteme ilişkin olayları önemseyerek, ardından olaylar ve sorunlar hakkında belli bir bilgi sahibi olması gerekmektedir. Siyasal sisteme ilişkin edinilen bilgiler, dördüncü düzeyde eyleme dönüştürülmektedir. Bu bağlamda R. Dahl vatandaşların siyasal

katılımdaki durumlarından hareketle dörtlü bir tabakalaşma modeli (aktaran Kapani:134) oluşturmuştur. Bunlar siyasi olmayan tabaka, siyasi tabaka, iktidar peşinde koşanların oluşturduğu tabaka ve iktidar sahiplerinin oluşturduğu tabakadır. Her bireyin, toplumun amacı farklı olduğu için, hükümeti etkilemeye yönelik çabaları da farklılaşmaktadır (Dursun, 2014:103-104).

ztekin (2007:236) insanların bireysel ya da örgütsel olarak siyasete katılma ile ilgili çeşitli nedenler üzerinde durmuştur. İnsanların bireysel ve örgütsel çıkarlarını korumak, kendisine ve yakın çevresine bazı çıkarlar sağlamak, çevresini toplumunu ülkesini ve dünyayı daha iyi tanıyıp anlayıp siyasal ve toplumsal olaylar arasında sebep sonuç ilişkisi kurabilmek, mesleki ve örgütsel olarak yeni yeni arkadaşlar edinmek gibi isteklerle siyasete katılabileceğini söylemiştir. Kişilerin, yeni edinilen evre ile meslek, örgüt, toplum, ülke ve dünya sorunları ile ilgili olarak karşılıklı tartışıp yorumlar yapabilmek, bilgisi ve kültürünü geliştirerek eksikliklerini gidermek gibi isteklerle değişik düzeylerde ve yoğunluklarda da siyasete dahil olabileceğini ifade etmiştir. Özellikle de çevresine karşı kültür düzeyinin yksekliliğini kanıtlamak, kişisel ve psikolojik doyumsuzlukları gidermek, değişik düzeylerde siyaset ile ilgilenmek suretiyle toplum içinde bir yer edinerek belirli pozisyonlara gelebilmek, kendisine ailesine ve çevresine karşı ülke ve dünyadaki siyasal ve toplumsal olaylara yabancılaşmamak da yazar tarafından bu nedenler arasında sayılmıştır. Siyasal katılım, dzeysel olarak farklılıklar göstermekle birlikte biçimsel olarak da farklılaşabilir. Literatürde iki farklı biçimsel sınıflandırma göze çarpmaktadır. Bunlardan ilki Milbrath ve Goel'e aittir. Milbrath ve Goel (Milbrath ve Goel, 1977), siyasal katılım biçimlerini zorluk seviyelerine göre 3 seviyede sınıflandırmıştır. Bunlar yapılması en zor eylemler (gladiatorial activities), geçiş eylemleri (transitional activities) ve yapılması en kolay eylemlerin oluşturduğu daha çok izleyici etkinlikler (spectator activities)dir. Tablo 5'te seviyeler ve bu seviyeler kapsamına giren aktiviteler gösterilmektedir.

Tablo 4: Milbrath'ın Siyasal Katılım Düzeyi Hiyerarşisi

•Kamusal bir görev ya da bir siyasal parti içinde görev sahibi olmak. • Bir görev için aday olmak. • Siyasal amaçlı para temin etmek. • Önemli bir parti toplantısına katılma. •Aday belirleme toplantısı ya da strateji toplantısı. • Siyasal bir partide aktif bir üye olmak. • Zamanı siyasal bir kampanyada sarf etmek.	Gladyatör
• Bir mitinge ya da toplantıya katılma. • Bir parti ya da odaya para yardımında bulunmak. • Kamu görevlileri ya da siyasal parti lideriyle temasta bulunmak.	Geçiş
• Bir parti ya da aday rozeti taşımak, arabasına bunu yapıştırmak. • Bir kişiyi belirli bir yönde oy vermesini sağlamak için iknaya çalıştırmak. • Bir siyasal tartışma başlatmak. • Oylamaya katılmak. • Kendini siyasal uyarılara karşı açık tutmak.	İzleyici
• Hareketsiz – Kayıtsızlar (Apathetic)	

Kaynak: Milbrath ve Goel (1977)

Tablo 4'te görüldüğü gibi Malbrath siyasal katılım biçimlerini siyasal tartışma başlatmaktan kampanya yürütmeye kadar geniş bir çerçevede ele almıştır. Sınıflandırmanın yapıldığı yıllarda iletişim teknolojileri günümüzdeki kadar gelişmediğinden online faaliyetler tabloda yer almamaktadır. Ayrıca faaliyetlerin siyasal partiler ve oy kullanma çerçevesinde kalması dikkat çekmektedir.

Siyasal katılım biçimlerine dair bir diğer sınıflandırma Verba ve Nie tarafından yapılmıştır. Bu sınıflandırmaya göre katılım düzeyleri şu şekilde sıralanabilir (Verba ve Nie, 1972; akt. Turan,1986):

a. Siyasal Sürece Hiç Katılmayanlar: Bu kişiler siyasette hemen hemen hiç ilgilenmemekte, seçimlerde oylarını dahi kullanmaktan kaçınmaktadırlar.

b. Salt Oy Kullananlar: Oldukça geniş bir vatandaş kitlesi için siyasal katılma seçimden seçime oyunu kullanmaktan ibaret kalmaktadır.

c. Kişisel Sınırlı Katılmalar: Oy kullanmaya ek olarak, daha çok kişisel sorunlarını çözmek üzere katılımında bulunmaktadır.

d. Topluluk Düzeyinde Katılmalar: Bazı vatandaşlar çevresel ya da belirli toplumsal sorunların çözümü için kısmen bireysel olarak fakat genellikle öğretmenler, gruplar aracılığıyla siyasal süreci etkilemeye çalışmaktadırlar.

Oy verme, bir siyasi partiye üye olma, seçim kampanyalarında görev alma, herhangi bir siyasi partinin mitingine katılma, herhangi bir siyasi partiye oy vermeleri için başkalarını ikna etmeye çalışma geleneksel katılım davranışlarıdır. Bildiri dağıtmak, öğrenci eylemleri, sivil itaatsizlik, isyan, yasadışı grevler, boykotlar ve devrim girişimleri gibi eylemler geleneksel olmayan katılım olarak nitelendirilmektedir (Özyurt, 2010:291; Yılmaz ve Oy, 2014:27). Yukarıda açıklanan sınıflandırmaların geleneksel ve geleneksel olmayan katılım yöntemlerini ilgi ve zorluk seviyelerine göre tasnif ettikleri görülmektedir. İki sınıflandırmada benzerlikler göze çarpsa da Verba ve Nie'nin çalışmasında katılımda ilgi düzeyini ön planda tutulduğu görülmektedir. Milbrath'ın referans noktası olarak aldığı siyasi partiler ve oy kullanma Verba ve Nie'nin tasnifinde de yer almaktadır. Kişi ya da grupların belli sorunların çözümü için harekete geçmesi Verba ve Nie'nin çalışmasında siyasal faaliyet kapsamına alınmıştır. Bu doğrultuda ikinci sınıflandırmanın çerçeveyi daha geniş tuttuğunu söylemek mümkündür.

Hızlı gelişen iletişim teknolojileri, modern dünyada siyasal katılım biçimlerini sınıflandırırken çerçeveyi daha da geniş tutma gerekliliğini beraberinde getirmiştir. Siurala (2000; aktaran Griffin, 2014:157), modern katılım şekillerini STK temelli yapılar, eş yönetim, gençlik parlamentoları, okul konseyleri, gençlik dinletileri, gösteriler vb tüm değişkenleriyle temsiliyetçi katılım veya doğrudan katılım olarak tanımlarken post-modern veya ortaya çıkmakta olan ve gelecekteki katılım şekillerini ise dışavurumcu, duygusal, estetik, formelliği olmayan, sanal ve dijital çeşitli katılımlar olarak tanımlamaktadır. İnternet üzerinden yapılan protestolar ya da sivil toplum kuruluşu üyelikleri post-modern katılıma bir örnektir (Griffin 2014'ten akt. Özyurt, 2010:291; Yılmaz ve Oy, 2014:27) Post-modern katılımda üç boyut bulunmaktadır. Birinci boyutu internet üzerinden yapılan toplu protestolar, yardımlaşmalar oluşturmaktadır. İkinci boyutta STK'lere üyelikler üçüncü boyutta ise yeni sosyal hareketler yer almaktadır (Erdoğan, 1999:10).

1.2.2.Toplumsal Katılım

Katılım biçimleri ile ilgili sınıflandırmalarda yer alan faaliyetlerin günümüze yaklaştıkça çeşitlendiği ve merkezden yerele yaklaştığı görülmektedir. Bu faaliyetlerin çeşitliliği ve dağılımı toplumsal ihtiyaçlardan doğmuştur. Mobilize ve aktif gündelik hayata uyum sağlayamayan kurumların örgütsel başarısızlığı, küresel krizlerle birlikte telafi edilmesi zor hale gelmiştir. Değişime kapalı ve katı geleneksel yönetimin tüm sorumluluğu merkezde toplayan, vatandaşa aktif olabileceği bir alan yaratmayan anlayışının yerini merkezden yerele yayılan, sorumluluk aldırان ve kişileri görünür kılan anlayış almıştır. Dijitalleşmeyle de birlikte farklı aktörlerin hem görünürlüğü hem de söz söyleme kanalları artmıştır. Böylelikle merkezden yönetim anlayışı yerini toplumsal katılımı gerekli kılan, farklı aktörlerin aksiyon almasına alan açan bir anlayışa bırakmaya başlamıştır.

Toplumsal katılım kavramı 1960'lı yıllardan beri literatürde tartışılmasına rağmen ortak olarak kabul edilmiş bir tanıma sahip değildir (Pişkur, 2013, s. 212). Fakat en temel anlamıyla bireyin diğer insanlarla bir araya gelmesi, topluma katkıda bulunması ve onun bir parçası olarak kendini ona ait hissetmesine ilişkin eylemleri içeren aktivitelerdir (Broese van Groenou ve Deeg, 2006). Toplumsal katılım kavramı literatürde ayrıca sosyal bütünleşme (social engagement), topluluk katılımı (community participation), yatay katılım (horizontal participation) ve sivil katılım (civil participation) gibi kavramlarla da adlandırılmaktadır (Brodie vd., 2011, s. 15). Toplumsal katılım yoluyla heterojen toplum yapısını oluşturan farklı gruplar bir araya gelebilir.

Farklı bir yaklaşıma göre toplumsal katılım; bireylerin, kendileri üzerinde etkili olan çevre, kurum, uygulama vb. yapıların karar verme süreçlerinde yer almalarıdır (Heller vd., 1984'ten akt. Cicognani vd., 2008, s. 98). Bu yüzden geleneksel kamu yönetiminin geçirmekte olduğu dönüşüm önemlidir. Katılım, sorunların doğduğu topluluk, yer ve onun kültür, değer, norm ve kurumları çerçevesinde biçimlenir (Cicognani vd., 2008, s. 98). Politikaları yalnızca uygulayan değil aynı zamanda üreten yerel yönetimlerin bu süreci doğrudan vatandaş ve diğer aktörlerin katılımı ile yapması merkezi yönetime kıyasla çok daha kolaydır.

Siyasal toplumsallaşma kuramcılarının öne sürdüğü üzere siyasete karşı duygusal bağlar bireyin sistemi anlamasından önce gelişir (Easton, Dennis, 1968). Siyasal öğrenmenin evrimi bireylerin toplumda katılmak zorunda olduğu yerlerde (topluluklarda) edindikleri deneyimler olabilir (Flanagan, 2004). Bu yüzden de katılım biçimlerinin yerele yayılması oldukça önemlidir. Bu sayede farklı yapıda, özellikle gönüllülüğe dayalı kurumlar da katılım sürecine dahil olabilir. Tocquville'ye göre, gönüllü kuruluşlara katılım, sadece vatandaşların özel tutumlarını değil, demokrasinin sürekliliğini de etkiler. Kaynak ve fırsatların bilgi sahibi olmayı kolaylaştırıcı ve farklı etkinlikleri deneyimlemeye olanak veren bir yapıda olması toplumsal katılımı artırır (Flanagan ve Watts, 2007). Katılım katılımı doğurur (Mokwena, 2003).

Jennings, Stoker ve Bowers'in (2001) üç kuşak üzerinde yaptığı araştırmaya göre, gönüllü topluluklara katılım en çok lise yıllarında olmaktadır. Liselerdeki öğretim programı dışı pek çok öğrenci topluluğu ve öğrencilerin bu topluluklara katılma beklentisi ise ergenliğin son yıllarına denk gelmektedir. Bu noktada katılımın, dolayısı ile toplumsal insanın en önemli grubu olan gençlere daha yakından bakmak gerekmektedir.

1.2.3.Yerel Yönetimler ve Katılım

Geleneksel kamu yönetimi anlayışının katılığı ve değişime karşı kapalı duruşu, küresel dünyanın hızıyla daha da görünür hale gelmiştir. Geleneksel kamu yönetimi esaslarına göre örgütlenmiş kamu yönetiminin pek çok ülkede örgütlü bir devletten beklenebilecek temel gereksinimleri dahi karşılamakta yetersiz kalması (Laking, 2000: 217) ve refah devleti anlayışı altında her alanda aşırı büyüyen ve yayılan, buna karşılık talepleri karşılayamayan bir kamu sektörünün oluşması özellikle kamusal hizmetlerin yeniden tanımlanması ve yürütülme usullerinin belirlenmesi konusunda tüm dünyada yeni arayışlara yol açmıştır (Lane, 2000: 216). Bu arayışlar süresince, geleneksel kamu yönetimi anlayışı, merkezi yönetim ve kamu yönetiminde hantallığı azaltmak ve verimi artırmak amacıyla bir dizi reforma tabi tutulmuştur. Yeni Kamu İşletmeciliği (YKİ) anlayışı olarak bilinen bu bütüncül değişiklikler, merkezi ve yerel yönetimlerde yerleşmiş katılım ve yönetim anlayışını değiştirmeyi hedeflemiştir. Bu doğrultuda yapılan yasal düzenlemeler ile yerel

yönetimlere de yeni yetki ve sorumluluklar tanınmıştır. Bu yeni tanımlamalar ile merkezi yönetimin kamu hizmetlerini yerine getirmekle ilgili yetki ve sorumlulukları başta yerel yönetimler ve özel sektör olmak üzere farklı alandaki aktörlerle paylaşılmaya başlanmıştır. Böylelikle aktif rolü kısıtlanan devlet, bir oyuncu olmaktan çok oyuncuların güven alanlarını koruyan bir konuma getirilmiştir. Ülke sınırları içinde ekonomiye, kültüre, kişilerin özel hayatına yoğun ve doğrudan müdahale yerine, kurumsal ve yasal altyapı düzenlemesi yapan, sivil toplum taleplerine göre yenilenen bir devlet anlayışı ön plana çıkmıştır (Ener ve Demircan, 2006: 60-61).

Kamu hizmetlerinin nasıl daha iyi sunulabileceği sorusuna demokratik ve liberal çerçeveden yanıtlar arayan YKİ yaklaşımı merkezi ve yerel yönetimler üzerinde önemli değişimlere sebep olmuştur. Bunlar; kamu hizmetlerinin sunuluş metotlarında, kamu hizmetlerinin niteliğinde, kamu hizmetinin kapsamında ve bizzat kamu hizmeti kavramında yaşanan değişimler şeklinde sıralanabilir (Altın, 2013: 111). Kamu hizmetlerinin sunuluş yöntemlerinde görülen değişiklikler, yeni kamu işletmeciliği anlayışının getirdiği hak ve sorumlulukların aktörler arası paylaşımı ve teknolojinin kullanımı ile şekillenmiştir. Bu yeni sunuluşlar, beraberinde yeni kavramları da yerel ve merkezi yönetimler için önemli hale getirmiştir. Vatandaş katılımı da yeni anlayış sonrası önem kazanan kavramlardan biri olarak görülmüştür.

Bu kavramlar, YKİ anlayışının merkezi ve yerel yönetimlerde ne gibi değişikliklere yol açtığına da işaretini vermektedir. Kamu yönetimi anlayışının tarihsel değişim sürecine bakmak, tüm bu değişimlerin anlaşılması için önemlidir.

Kamu yönetiminin tarihsel sürecinin başlangıcında devlet vatandaşın her türlü ihtiyacına cevap veren bir konumdadır. Devlet merkezi, vatandaş kabul eden ve alan bir konumdadır. Kurallar katı bir şekilde belirlenmiştir. Devlet mal ve hizmetleri hem üretir hem de dağıtır. Klasik olarak kabul edilen bu anlayışta kamu hizmeti kural olarak ücretsizdir ve kâr amacı güdülmeden toplumsal ihtiyaçlara cevap vermek amacıyla yapılır. Bu durum, vatandaş devlet karşısında pasif bir pozisyona koyar. Klasik anlayışta pasif durumda olan sadece vatandaş değildir. Siyasi ve idari konuların ayrı olduğu düşüncesinden dolayı merkezi yönetim politikaları belirler. Yerel yönetimler ise bu politikaların uygulayıcısı, üretilen mal ve hizmetlerin dağıtıcısı konumundadır. Ayrıca kamunun yönetimi, özel sektör yönetiminden

tamamen ayrı görülmektedir. Vergiler yoluyla sağlanan kamu gelirlerinin kullanımında dikkat edilen, işlemin kurallara uygunluğudur. İnisiyatif alınmaz.

Geleneksel kamu yönetimi anlayışı ile sağlık, eğitim, sosyal güvenlik, konut gibi alanlara yönelik sosyal hizmetler kamu harcama alanlarını genişletmiş; müdahale eden, düzenleyen ve yeniden dağıtan refah devleti olgusunu ortaya çıkarmıştır. 20. Yüzyılın ikinci çeyreğinde yaşanan küresel kriz ise devletleri finansal anlamda önlemler almaya zorlamıştır. Ronald Reagan ve Margaret Thatcher gibi liderlerin yaptıkları köklü reformlarla siyasal iktidarın etkileri sınırlandırılmış, devlet küçülmüş ve piyasa mekanizmasına dönülmüştür. Yeni kamu yönetimi anlayışının tecessümü niteliğindeki bu reformlar küreselleşmenin de etkisiyle dünya çapında hızla yayılmış ve birçok ülkede eski Weberci kamu yönetimi anlayışından Yeni Kamu İşletmeciliği olarak adlandırılan daha demokratik, liberal ve piyasa yönelimli kamu yönetimi anlayışına doğru bir dönüşüm yaşanmıştır (Kutlu, 2012: 73-80). Yeni sağdan çıkan, devletin faaliyet alanlarını daraltmaya yönelik bu önlemler yeni kamu işletmeciliği anlayışının temellerini oluşturmuştur.

Özel sektörde yaşanan yönetsel anlayış değişiklikleri YKİ'nin gelişim sürecinde oldukça etkilidir. Artan rekabetle birlikte işletmelerin daha yatay bir örgütlenme anlayışı benimsemesi, müşteri talep ve beklentilerine verdiği önemi artırması, kalite ve yeniliğe odaklanması, diğer yandan iletişim teknolojilerinin gelişmesiyle vatandaşın hizmette kaliteyi sorgulamaya, âdem-i merkeziyet ve serbestleşme ilkeleriyle çerçevelenmiş iyi yönetimin üstünlüğünü kabul etmeye başlaması geleneksel kamu yönetimi yapısındaki verimsizliği tartışmaya açmıştır. Bu tartışmalar sonucunda devletin ekonomiden el çekmesi, sosyal işlevlerini bırakması, geleneksel görevlerini yerine getirirken de "etkinlik ve verimlilik" anlayışının egemen kılınması için kamu yönetiminin özel sektör işletmelerine benzetilmesi hedeflenmiştir (Emre, 2003:166). Kamu yönetiminin dönüşümünde sadece özel sektör değil, sivil toplum kuruluşları da etkili olmuştur.

Tüm bu gelişmelerle birlikte devletin faaliyet alanı daralmıştır. Katı yönetim anlayışından uzaklaşmış, müşteri odaklı yönetim anlayışı benimsenmiş, kamu yönetiminin halka karşı sorumlu olması gerekliliği çerçevesinden halka açıklık doğmuştur. YKİ, merkezde toplanan güç ve yetkinin mümkün olduğu kadar yerel birimlere aktarılması gerektiğini savunmaktadır (Pollitt, 1993). Yerelleşme

(Decentralisation) ilkesi çerçevesinde bazı kamu hizmetleri merkezi yönetimden yerel yönetimlere ve sivil toplum kuruluşlarına aktarılmıştır. YKİ yaklaşımını teorize eden iki yazar, Osborne ve Gaebler de Kamu örgütlerindeki güç ve yetki mümkün olduğu ölçüde diğer birimlere aktarılmalıdır (Osborne ve Gaebler'den akt. Göküş, 2011: 83) diyerek hizmette yerelliği YKİ'nin temel ilkeler arasında saymışlardır. Günümüzde ise yerellik ilkesi "yetki paylaşımı ilkesi", "yetki ikamesi ilkesi", "yerindelik ilkesi", "hizmette halka yakınlık ilkesi" ve "hizmette yerellik ilkesi" gibi anlamdaşları ile birlikte yerel yönetimlerin dayandığı en temel ilke olmuştur (Keser, 2004: 118). YKİ, özü itibarıyla yönetimden (administration) işletmeciliğe (management) doğru hareket eden bir süreci ifade etmektedir (Sobacı, 2014: 50). Bir diğer yandan, YKİ anlayışında özelleştirme ya da sözleşme yoluyla kamuya ait ürün ve hizmetlerin özel sektör tarafından sunulmasıyla birlikte kamunun hesap verebilirliği ve şeffaflık gibi önemli olguların dikkate alınıp alınmadığı ile alakalı endişeler bulunmaktadır (Cooper, 2003, s.58). Bu endişelerin dile getirildiği eleştiriler ekseninde Yeni Kamu Hizmeti anlayışı ortaya çıkmıştır. Bu yaklaşımın en önemli unsurları: demokratik vatandaşlık, sivil toplum, postmodern kamu yönetimi, kurumsal hümanizm ve yeni kamu yönetimidir (Denhardt ve Denhardt, 2007, s.27-45).

Görüldüğü gibi 1980 sonrası hem merkezi hem yerel yönetimler üzerinde uygulanan radikal reformların toplumsal yaşamdaki işleyiş ve anlayışı oldukça değiştirmiştir. Geleneksel yönetim anlayışının değişmesi farklı aktörleri görünür kılmış, siyaset üretimini bürokrasinin tekelinden çıkarmış ve politika üretim alanlarını genişletmiştir. Hangi aktörün, hangi alanlarda, hangi yöntemlerle var olacağı katılım kavramı çerçevesinde tartışmaya açılmıştır.

1.3.GÖNÜLLÜLÜK

Katılım kavramı toplumsal ve siyasal hayata dahil olmayı karşılarken bu dahiliyetin nasıl olacağı sorusu farklı şekillerde yanıtlanabilir. Aktif vatandaşlığın ve sosyal sorumluluğun önem kazanması, bir katılım şekli olan gönüllülüğün popülerleşmesine katkı sağlamıştır. Toplumdan kişilerin müşterek amaçlarla ve para karşılığı beklemeden bir araya geldiği gönüllülük aktiviteleri, özellikle genç kitle arasında yaygın olduğundan gençlerin toplum ile bağını anlama aşamasında kritiktir.

1.3.1.Gönüllülük Kavramı

Gönüllülük kavramının çeşitli tanımlamaları bulunmaktadır. Fransızca “voluntaire” kelimesinden türediği ifade edilen gönüllülük, askerlik hizmeti için kendini sunmak anlamında kullanılmaktadır. Latince ise kişinin özgür iradesi anlamında kullanılan “Latin voluntarius” sıfatına dayanmaktadır. Türk Dil Kurumu (TDK) tarafından “bir işi yapmayı hiçbir yükümlülüğü yokken isteyerek üstlenen, çok istekli ve seven kimse veya sevgili” şeklinde tanımlanmaktadır. Johnson (2007)’a göre gönüllülük parasal kazanç beklentisi olmadan diğer insanların refahını iyileştirmeye yönelik bir faaliyet türüdür. Birleşmiş Milletler Gönüllülerine göre ise herhangi bir zorlama olmadan hür iradesiyle zaman ve yeteneğini (emeğini) problem çözme ve yarar üretmek noktasında sarf eden kişi olarak tanımlanmaktadır (UNV, 2015). Güder (Güder, 2004, s. 49)’e göre gönüllü; sahip olduğu fizikî güç, zaman, bilgi, yetenek ve deneyim özelliklerinden birini veya birkaçını, STK’nın olağan veya proje bazındaki çalışmaları için sunabilecek, STK’nın işleyişine katkıda bulunabilecek durumda olan ve bunun karşılığında parasal bir kazanç beklentisi taşımayan bireydir. Gönüllülükte bir zorlama olmamalıdır ve kişiler herhangi başka bir kişi veya kuruluş tarafından karşılıksız çalışmaya zorlanmamalıdır (Omoto & Snyder,2002). Gönüllü Kuruluşlar Derneği (The Association for Voluntary Organizations–AVSO), gönüllü kavramını açıklamak için “Ara sıra ya da düzenli, yarı zamanlı ya da tam zamanlı olabilir; uygun sağlık bakımı ve üçüncü şahısların mesuliyet sigortasının yanı sıra cebinden çıkan ücretlerin karşılandığı resmi gönüllüleri kapsar.” tanımını kullanılmaktadır.

Kavram olarak yardımseverliği çağrıştırıyor olsa da gönüllülüğün daha derin bir toplumsal karşılığı vardır. Snyder ve Omoto’ya göre (2008) gönüllülük ve yardımseverlik birbirinden farklı kavramlardır. Gönüllülük, hayırseverlik ve hayır amaçlı vermekten; gönüllülerin çalışmaları ise sadece para veya mal bağışlamaktan öteye geçerek ayırt edilebilir. Gönüllülük, sermayesi zaman ve emek olan faaliyetler, ‘parasal kazanç beklentisi olmadan diğer insanların refahını iyileştirmeye yönelik bir faaliyet türü (Johnson, 2007)’dür. Gönüllülük, toplumsal işlev olarak “kişinin eşitsizlik karşısında adalet ve hakkaniyet duygularını hayata geçirme ve bir

topluluğun refahı için müşterek bir çıkara dayanan sosyal uyumu tesis etme arzusunu da ifade eder” (UNV, 2011, s. 2).

Gönüllülük faaliyetlerinin yarattığı bu iyileştirme, toplumsal dayanışmaya katkı sunma yoluyla olmaktadır. Bireyselleşme krizi topluluk, sivil toplum, dayanışma vb. gibi kavramlar öncülüğünde aşılmaya çalışılmaktadır (Aydemir,2011, s.2). Gönüllülük, toplumsal işlev olarak kişinin eşitsizlik karşısında adalet ve hakkaniyet duygularını hayata geçirme ve bir topluluğun refahı için müşterek bir çıkara dayanan sosyal uyumu tesis etme arzusunu da ifade eder (UNV, 2011). Dayanışma, bağlılık ve katılım gibi fikirlerden esinlenen gönüllülük hem toplumların hem de bireylerin refahına katkı sağlar (UNV, 2013). Palabıyık (2011) “bireyin maddi karşılık beklemeden ya da başka bir çıkar beklentisi olmadan insanların genel anlamda yaşam kalitesini arttırmak, kamu yararı amacına ulaşmak için doğru olduğuna ve yapması gerektiğine olan inançla bir toplumsal girişime, bir sivil toplum kuruluşu ya da gönüllü katılıma olanak sağlayan hukuki, kurumsal yapılar bünyesinde etkinliklere destek olması” diyerek gönüllülükte kamu yararı vurgusu yapmıştır.

Birleşmiş Milletler ve Avrupa Gençlik Forumuna göre gönüllü davranışını tanımlamak için üç ölçüt söz konusudur. Bunlar kişinin kendi özgür iradesi ile yapılması, finansal kazanç sağlamak için olmaması, yapılan çalışmaların hem üçüncü kişiler hem de gönüllü insanlar için faydalı olmasıdır (Leigh & ark., 2012). Benzer şekilde özgür irade ve finansal kazanç bekleme gönüllülüğün temel ilkeleri arasında zikredilmiştir (Çakı, 2011).

Finansal bir beklenti ile yapılmıyor oluşu, gönüllülük kavramına ilişkin bazı yanlış anlaşılmalara sebep olmaktadır. Sivil toplum kuruluşları tarafınca gönüllü kişilere “ücretsiz iş gücü” olarak bakılmaması gerektiği, bilakis onlara “profesyonelce” muamele edilerek toplumsal ve kurumsal faydanın gözetilmesi gerektiği de ifade edilmiştir (Güder, 2004, s. 50). “İnsan serveti” oldukları ifade edilen ve herhangi bir beklentisi olmaksızın “toplumsal bir sorumluluğu yerine getiren” kişiler olarak tanımlanan gönüllülerin “kuruluşların hizmetlerini etkin ve verimli şekilde sunmasında, kurumun sürdürülebilir vasfı kazanmasında” büyük rol oynadığından (Güngör ve Çölgeçen, 2013) bahsedilmiştir. Yapılan tanımlamalardan gönüllülüğün kesin olarak bir kuruma bağlı olarak yapılması gerekliliğini çıkarmak

zordur. Fakat müşterek amaç ve sosyal uyum vurguları, gönüllülüğün bireyler ya da gruplar arasında dayanışma gerektirdiğine işaret etmektedir.

1.3.2.Gençlerde Gönüllülük

Sosyalleşmek, özgeçmiş doldurmak, iyilik yapmak; sebep her ne olursa olsun gönüllülük gözlem yapmanın, tespitte bulunmanın ve çözüm üretmenin etkin bir aracıdır. Günümüzde gönüllülüğün “giderek mesleki fırsatlar, kişisel gelişim gibi motivasyonlara dayandığı” ve bir yatırıma dönüştüğü ileri sürülmektedir (The Public Policy and Management Institute, 2009, s. 42). Özellikle marjinal/imkanları kısıtlı gençlik açısından gönüllü hizmetin kariyer geliştirme ve istihdam olasılıkları için güçlü bir araç olabildiğine dair araştırma sonuçları rapor edilmektedir (Pratt, James, 2005, s. 8). Gönüllülük faaliyetleri kişinin profesyonel gelişimine kişisel deneyimler aracılığıyla katkı sunar. Gönüllülüğün, kişilerin “gelecekteki iş ve kariyer yaşamlarında kullanabilecekleri bilgi ve beceriler kazandırdığı ve onların özgüvenlerini güçlendirdiği” (Bjällesjö, 2010, s. 26) söylenmektedir.

Bağcı (2013, s. 48), gönüllülüğün gençler arasındaki işlevlerini sıralamıştır. Bunlar gençler için iyi bir öğrenme yöntemi olması, bireylerin kişisel özelliklerini güçlendirip geliştirmesi, yeni beceriler elde etmeye ve kişisel yetenekleri keşfetmeye olanak sunması olarak özetlenebilir. Gönüllülük, geleceğin teminatı olarak görülen gençler üzerindeki işlevlerinden dolayı, son yıllarda gençlik politikalarına yön vermeye başlamıştır. Çakı (2011), gönüllülüğün gençlik politikalarının temel taşlarından biri hâline geldiğini ifade etmiştir. Gönüllülük faaliyetleri gençlere, kişisel gelişimlerini sağlama ve kabiliyetlerini artırma noktasında topluma daha aktif bir şekilde bağlanmalarını sağlayan fırsatlar sunmaktadır (Kay ve Bradbury, 2009). Gönüllülük faaliyetlerinin gençlere sunduğu bazı yararlar sorumlu yetişkinliğe geçişte “aktif bir yurttaş” olarak toplumsal katılımın gerçekleştirilmesine, tecrübelerin başkalarına aktarılmasının kolaylaşmasına kadar genişletilebilmektedir (UN Volunteers, 2011, s. 56-57). Toplum içi iş birliği, farklı kültürler arasında daha iyi bir kültürel anlayış, sosyal sermaye ve kaynakların daha verimli kullanımı, insanlar arasında vatandaşlık bilincinin yerleştirilmesi gönüllülük sayesinde hız kazanan ve gelişmeye devam eden süreçlerdir” (unv.org, 2020). Sonuç olarak bir katılım ve dahiliyet aracı olan gönüllülüğün topluma sermayedeki karşılığının

ötesinde katkılar sunmakta olduğu söylenebilir. Gençler arasında gönüllülük anlayışının gelişmesinde yapılan uygulamalar oldukça önemlidir. Gönüllülüğün gelişim sürecini anlamak, gelecekteki formu hakkında fikir yürütebilmek için önemli bir şarttır.

Sivil toplum ve gönüllülüğün popülerliği Avrupa'da çok eskiye dayanmamaktadır. Tüm dünyada olduğu gibi Avrupa'da da gönüllülük ve sivil topluma dair tartışmalar 1980'lerde başlamıştır. 1970'lerin sonunda yaşanan küresel kriz ile birlikte devletlerin kamu harcamaları azalmıştır. Devletlerin sosyal yardımları azalması ile sivil topluma duyulan ihtiyaç ve alan genişlemiştir. Veltmeyer (2005)'e göre bu dönemde sivil toplum örgütleri (STÖ), yönetime, yurttaşların demokratik katılımlarını sağlayacak bir mekanizma olarak tahayyül edilip tanımlanmışlardır. 2000'ler ile birlikte Avrupa'da gönüllülüğün yasal çerçevesine dair politika örnekleri görülmeye başlanmıştır. Avrupa Birliği, eğitim ve gençlik alanında bütüncül çalışmalar yaratabilmek için Avrupa Birliği Gençlik Programı'nı oluşturmuştur.

Gönüllülük düzey ve biçimleri ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Betil (2013, s. 16) gelişmiş demokrasilerde sivil girişimlere toplumsal katılım oranlarının yüzde 25- yüzde 56 aralığında olduğunu söylemektedir. Pires, Prouteau ve Boguslawski (2010), ülkelerin gönüllülük oranları ile ilgili bir araştırma yapmışlardır. Bu araştırma ile ülkelerdeki gönüllülük oran ve tiplerini ortaya koymuşlar ve bu bağlamlarda ülkeler arası karşılaştırmalar yapmışlardır. Gönüllülük düzeylerini düşük, orta ve yüksek olmak üzere üç kategoriye ayıran çalışmada Türkiye %6,4 ile en düşük kategoride yer almaktadır. En yüksek gönüllülük oranları Batı ve Kuzey Avrupa ülkelerinde görülmekte iken %56,4 ile İsveç birinci sıradadır. Rose ve Ozcan (2007, s. 43) da Avrupa Birliği ülkelerinde nüfusun ortalama %45'inin en az bir gönüllü kuruluşa üyeliği bulunurken, Türkiye'de sadece %9'luk bir nüfusun herhangi bir gönüllü kuruluşa üye olduğunu vurgular. Araştırmaların gösterdiği kadarıyla ülkemizde gönüllülük düzeyi Türkiye nüfusuna oranla düşük kalırken, bu durum Avrupa ülkeleri açısından farklıdır. Bu durumda Avrupa ülkelerinin sivil girişimlerde Türkiye'den daha ileride olduğunu anlamak mümkündür.

Dünya Bağış Endeksi (World Giving Index, 2018: 23)'nin 2018'de yayınladığı araştırmanın sonuçlarına göre gönüllülük düzeyinde katılım 15-29 yaş

arasında önceki yıllara göre artış göstermektedir. Son olarak 30-49 yaş aralığında %22 olarak ölçülen gönüllü katılım, 15-29 yaş aralığında %21,4 olarak belirlenmiştir. Yine aynı araştırma raporuna göre Türkiye, gönüllülük düzeyi bakımından 146 ülke arasında %20 oranla 131. sırada iken Slovenya %39 oranla 47. sıradadır. Gönüllülüğe harcanan zaman bakımından Türkiye %9 ile 131. sırada yer alırken Slovenya'nın %35 ile 19. sırada yer aldığı görülmektedir.

Welzel (2003) ve arkadaşlarının 17 gelişmiş ve 31 gelişmekte olan ülkede yaptıkları araştırmada gönüllülük yapan genç insanların yine gönüllülük yapan yetişkinlerden daha az olduğunu, fakat eskiye oranla genç gönüllülerin oranında artış gözlemlendiğini ortaya koymuşlardır. Gençlerin katılımına yönelik olarak hazırlanan programlar ve hayata geçirilen uygulamalar şüphesiz bu artışa katkı sağlamıştır. Bu sebeple hem bir öğrenme yöntemi hem de güçlenme kaynağı olan katılım ve gönüllülüğe dair yeni yaklaşım ve uygulamalar geliştirilmesi, aktörler arası iş birliği alanlarının genişletilmesi bireyler için olduğu kadar toplumlar için de şarttır.

İKİNCİ BÖLÜM

SLOVENYA'DA YEREL YÖNETİMLER VE GENÇLİK

2.1.SLOVENYA'DA YEREL YÖNETİMLER

2.1.1. Slovenya'ya Genel Bakış

Slovenya, resmi adıyla Slovenya Cumhuriyeti, Orta Avrupa'nın güneyinde yer alan bir Avrupa Birliği ülkesidir. Başkenti Ljubljana'dır. Slovenya, 1945-1991 yılları arasında parçası olduğu Yugoslavya'dan bağımsızlığını ilan ederek ayrılan ilk ülkedir. T.C. Dışişleri Bakanlığı (2020)'nin internet sitesinde yer alan bilgilere göre Slovenya Cumhuriyeti, 23 Aralık 1991 tarihinde yürürlüğe girmiş olan Slovenya Anayasası'na göre yönetilmektedir. Sloven ulusunun temsil ve yasama organı olan Slovenya Parlamentosu, Slovenya Anayasa Mahkemesinin kararına göre iki kanatlı bir yapıya sahiptir. Bunlar Ulusal Meclis ve Ulusal Konsey'dir.

Ulusal Meclis Slovenya'nın genel temsilci organı olmakla birlikte yürütme ve yasama görevlerini yerine getirmekten sorumludur. Ulusal Meclis 90 üyeye sahiptir. Ulusal Meclis'in 88 üyesi nispi temsil yöntemine göre belirlenirken, 2 üyesi Borda Sayım Yöntemi ile etnik azınlıklarla belirlenmektedir. Parlamento temsilcileri dört yılda bir yapılan seçimlerle belirlenir. Seçme ve seçilme yaşının 18 olduğu ülkede son genel seçimler 3 Haziran 2018 tarihinde gerçekleşmiştir. Devlet başkanı genel oy ile beş yıllığına belirlenir. Başbakan ise, devlet başkanı tarafından en çok oy alan partinin başkanının başbakanlığa aday gösterilmesi ve bu kişinin Ulusal Meclis tarafından onaylanması ile belirlenir. Başbakan tarafından belirlenen bakanlar kurulu yine Ulusal Meclis'in onayı ile göreve başlayabilir. Slovenya Cumhuriyeti Marjan Šarec'in Başbakanlığındaki koalisyon hükümeti tarafından yönetilmektedir.

Ulusal Konsey'de ise Slovenya Cumhuriyetindeki sosyal, ekonomik, profesyonel ve yerel çıkar gruplarının temsilcileri yer almaktadır. Toplamda 40 üyesi bulunan Konsey'in 22 üyesi yerel grupları, 6 üyesi kâr amacı gütmeyen grupları, 4 üyesi işverenleri, 4 üyesi işçileri ve 4 üyesi esnaf, çiftçi, zanaatkar ve bağımsız profesyonelleri temsil etmektedir. *Ulusal Konsey, kanunları yeniden görüşülmek üzere Ulusal Meclis'e geri gönderme yetkisine sahiptir. Ulusal Meclis'in, Ulusal*

Konsey'in geri gönderdiği kanunu yeniden görüşmesinin ardından aldığı karar nihaidir (T.C. Dışişleri Bakanlığı, 2020).

Slovenya Cumhuriyeti İstatistik Ofisi' (Republica Slovenija Statistični Urad, 2021)nin verilerine göre toplam nüfus 2.111.461'dir. Slovenya'da 14 yaş altı çocukların toplam nüfusa oranı 1981-2010 yılları arasında %23'ten %14'e düşmüştür. Son yıllarda yeniden artışa geçen 14 yaş altı nüfus oranı 2020 yılında %15 olarak ölçülmüştür. Aktif çalışan nüfus oranı %64,7 olarak belirlenirken, 65 yaş üstü vatandaşların toplam nüfusa oranı %20,2 olarak açıklanmıştır. 15-29 yaş arası genç nüfus 309.000 olarak açıklanmıştır. İstatistik ofisi gençlerin 161.000'e yakınının istihdamda yer aldığını açıklarken, genç nüfusun yarısının eğitim programlarına kayıtlı olduğunu duyurmuştur. Slovenya Cumhuriyetinde kayıtlı işsizlik oranı %5,1'dir. Gayri safi kazancın 1.946,07 Euro olarak açıklandığı ülkede enflasyon oranı %0,1'dir.

Tek kademeli yerel yönetim sistemine sahip olan Slovenya'da tüm mahalli hizmetler ve mülki idare, yetkileri yerel konularla sınırlandırılmış belediye başkanlıkları tarafından yürütülmektedir. Ülke, 212 belediyeye bölünmüştür. *Belediyeler belediye başkanı, belediye meclisi ve denetleme komitesinden oluşur. Belediyeler, belediye varlıklarını idare eder, ekonomik kalkınma için olanaklar sağlar, bölgesel kalkınmayı planlar, hane inşası için koşullar yaratır, yerel kamu hizmetlerini yürütür, ilkokul ve anaokulları kurar, yol yapım ve onarım çalışmalarını yürütür* (Slovenya Cumhuriyeti, 2021).

1980'lerin sonlarında Slovenya'nın ekonomi politikalarında liberalizm ve rasyonalizm etkileri görülmüştür. Slovenya, 25 Haziran 1991'de Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti'nden bağımsızlığını ilan ederek bağımsız bir ülke haline gelmiştir. 1996 yılında Avrupa Birliği adaylığı süreci başlamış, 2004 yılında tam üye olmuştur. Ülke, reform stratejilerini Avrupa Birliği ve OECD teşvikleri doğrultusunda şekillendirmiştir.

AB'nin pek çok üyesinde modern yönetim reformları yeni kamu işletmeciliği anlayışına dayanmış, her ülkede o ülkenin arka planına göre (tarih, öncelik, kurumsal tercih...) uygulanmıştır (Bouckaert and Pollitt, 2004; Eymeri-Douzans and Pierre, 2011). Slovenya yerel yönetimi yasalarca kapsamlı kamu sektörünün bir parçası olarak tanımlanmış, şehir yönetiminin istikrarı için otoriteyi elinde tuttuğu

belirtilmiştir (Kovač, 2011:628). OECD ülkeleri tarafından teşvik edilen trendlerin dalgası buraya 1990'larda ulaşmış ve ülkeyi rasyonalist ve liberal anlayışa itmiştir. Ülkede yeniden yapılanmanın sebepleri "Gayri Safi Yurtiçi Hasılayı artırmak, operasyonları küreselleştirmek, ekonominin, kamu girişimlerinin ve kamu sektörünün özelleştirilmesi ve deregülasyonunu sağlamak, bilgi teknolojilerini geliştirmek, avrupa ve dünyaya entegrasyonu sağlamak" (Kovač, 2011:628) olarak çerçevelenmiştir. Yerel yönetim anlayışı da bu yeniden yapılanma süreciyle birlikte değişime uğramıştır.

2.1.2.Slovenya’da Yerel Yönetim Anlayışı

Slovenya Cumhuriyeti’nde yerel özerk yönetimin temel birimleri belediyelerdir. Belediyeler belediye başkanı, belediye meclisi ve denetleme komitesi olmak üzere üç bağımsız organ tarafından yönetilirler. Belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri, dört yılda bir yenilenen yerel seçimler ile yerel halk tarafından belirlenir. Denetim organları belediye meclisi üyeleri tarafından atanır (Slovenya Kamu Yönetimi Bakanlığı, 2021). Belediyeler kişisel vergiler, emlak vergisi, para cezaları gibi çeşitli gelirlerden finanse edilir. Devlet, projeleri finanse edemeyen belediyelere ek fonlar sağlayabilmektedir. Yerel halk istişarelere katılarak, referandum önerilerinde bulunarak, kamu bilgilerine erişim sağlayarak ve açık kapı günleri, çevrim içi forumlar gibi araçlar ile önerileri değerlendirerek karar alma süreçlerine dahil olabilmektedir.

Yerel yönetim anlayış ve işleyişi ülkeden ülkeye farklılık göstermektedir. Bu farklılıkların sebebi, ülkelerin içinden geçtikleri tarihsel süreçlerdir. Slovenya’nın yerel yönetim anlayışının tarihsel değişimine bakıldığında süreci etkileyen üç derin sosyal olaydan bahsetmek mümkündür. Bu olaylar 1991 Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti’nden bağımsızlık, 2004 Avrupa Birliği’ne tam üyelik ve 2004 ekonomik krizidir. İlk önemli yapısal değişiklikler, Yugoslavya Sosyalist Federal Cumhuriyeti’nden ayrılış sonrası gerçekleşmiştir.

Komün sistem çerçevesinde yönetilen kamu kurumları, ilgili belgeler yürürlükten kaldırıldıktan sonra 1993’ten itibaren yeni yasalara göre yönetilmeye başlanmıştır. Bu kapsamda yerel yönetim yasası, yerel yönetimlerin kurulması ve kapsamlarının tanımı ile ilgili yasa, yerel seçimler yasası, belediyelerin finansal

yönetimi ile ilgili yasa gibi hukuki düzenlemeler yapılmıştır. Yeni sistem, Yugoslav sistemine kıyasla yerel yönetimleri merkezi yönetimden daha bağımsız olarak konumlandırması nedeniyle oldukça radikal olarak nitelendirilmektedir. Yugoslavya sonrası kamu çıkarının yasallığını meşrulaştırmak ve korunmasını sağlamak üzere yapılan reformlar değerlerin ve çalışma metotlarının özel sektörden devşirilmesi yöntemiyle gerçekleştirilmiştir. Bu değer ve çalışma metotlarına örnek olarak kullanıcı oryantasyonları, iş verimliliği ve kaynakların ussallaştırılması da verilebilir (Peters and Pierre, 2005). Yeni sistem ile devletin rolü hizmet sunan bir tarafa evrilmiştir. Bu âdem-i merkeziyetçi anlayış ve profesyonelleşmeyi hedefleyen organizasyonel yapı, dikey gelişim, yatay iş koordinasyonu ve güçler ayrılığını hedeflemiştir. Bir diğer hedef de kamu iktisadi teşebbüslerinin statüsünü belirlemek ve teşebbüsleri kamu yönetimi bütçesi ile ilişkilendirmek olmuştur (Kovač, 2011:635).

Bağımsızlığının ilk yıllarında kamuda neo-weberyan bir yönetim anlayışı hakim olmuştur. 1996-2005 yılları arasında, yani aynı zamanda AB direktiflerine de uygun olan reform sürecinde, kamu yönetimi gelişimindeki modernizasyonda, yeni kamu işletmeciliği anlayışı tıpkı diğer sosyalizm sonrası ülkelerde olduğu gibi kilit element haline gelmiştir. 1996'ya kadar aşırı üretim ve belirsizlikten kaçınan ülke, 1996'dan sonra üyeliğe yönelik isteklerinden dolayı adaptasyon sürecine girmiştir. 2009 küresel ekonomik krizi Slovenya ekonomisini de olumsuz etkilemiş, ihracatı ve sanayi üretimi %6'dan fazla düşerken, işsizlik oranı ise %9'un üzerine çıkmıştır (Konya Ticaret Odası Etüd-Araştırma Servisi, 2010: 4). Ekonomik krizden dolayı kemer sıkma politikaları uygulanmaya başlanmıştır.

Slovenya kamu yönetimi reformları 1996'dan itibaren içsel ve dışsal teşvikler üzerinden şekillenmiştir. Değişimin içsel destekleyicileri kamu harcamalarını kısma baskısı, tabandan yukarı toplam kalite yönetimi araçlarının kullanımı gibi etmenlerdir. Dışsal teşviklere örnek olarak EU/OECD kurumlarının açılması, AB operasyonlarına katılım (Kovač, 2011:630) verilebilir.

Slovenya Cumhuriyeti'nde parlamento ve hükümet kamu yönetimi alanında ana karar vericilerdir. Sorumlu uygulama kanalları ise devlet ofisleri ve kamu yönetimi bakanlığıdır. Karar verme ve uygulama süreçleri spesifik dokümanlara dayanmaktadır. Bunlar Strategy for EU Accession (1997–1999), followed by the

Strategy on Further Development of the Public Sector (2003-2005), Slovenia's Development Strategy (2005–2013) ve The Exit Strategy (2010–2013)'dir. İlk doküman temel olarak Slovenya kamu yönetiminin etkinliğini artırmak, yapı ve fonksiyonlarını AB'ye giriş için uygun hale getirmek üzerine, diğer belgeler ise bu süreç için 6 temel kategoride planlanan projeler ve projelerin entegrasyonu ve koordinasyonu üzerinedir.

2000 ve 2003 arasında geliştirilen reform uygulamalarının ana hedefleri spesifik bir dokümanda listelenmiştir. Bu reformların temel konu başlıkları kamu sektöründeki ücret sistemi, devlet idaresi, kamu fonları, teftiş, yerel yönetim yasası değişikliği, kamu maliyesi yasası değişikliğidir. 2006 yılında daha önce kurulmuş kurumları modernize eden yeni vergi usul ve idaresine ilişkin yeni kanunlar yerel yönetimlerce de benimsenmiştir (Statskornet, 2005). Slovenya, yönetim usul hukuku konusunda Yugoslavya'nın pratikte iyi uygulamalarını takip etmiştir.

Önemli değişikliklerden biri de kullanıcı dostu kamu yönetimi anlayışının gelişebilmesi için 2004 yılında Kamu Yönetimi Bakanlığı'nın kurulmasıdır. Kurum reformların entegrasyonunu ve politik ağırlığını artırmıştır. Kurulduğu tarihten itibaren ana politika uygulayıcısı konumundadır. 2005-2013 stratejik planında ağırlıklı olarak kamu sektörünün gelişimine odaklanılmıştır. 2004'te yaşanan bir diğer önemli değişiklik de hükümetin sol kanattan sağ kanada geçmesidir. Bu kanat değişikliği ile neoliberal politikalar yoğunlaşmış, 2008'de ise ekonomik kriz patlak vermiştir.

2010- 2013 yılları arasında ekonomik krizden çıkış için bir takım reformlar uygulamaya konulmuş, bu çerçevede kamu yönetiminin küçülmesi ve modernleşmesi hedeflenmiştir. Kamu yönetimi reformları başarıya ulaşmış, operasyonel ve teknik alanlarda gelişme sağlanmıştır. Bu gelişim sürecinde vurgulanması gereken önemli ilkeler dönüşüm, bütünleştirme, modernizasyon ve adaptasyondur. Modernizasyon sürecinin tarihsel sınıflandırması ise Kovač ve Virant (2011) tarafından ülkenin bağımsızlığı, yönetici kurumların inşası ve yerel yönetimlerin reformu (1991-1996), Avrupa Birliği entegrasyon sürecine yönelik reformlar (1996–1999 ve 2000–2004), Yeni Kamu İşletmeciliği anlayışı doğrultusunda yasalar üzerinde yapılan reformlar; spesifik politikalar doğrultusunda modernizasyon çalışmaları (2003–2008), ekonomik krizle başa çıkmaya yönelik uygulamalar (2008–2011) şeklinde

yapılmıştır. Yani reformların oluşum sürecinde Avrupalılaşıma ve modernizasyon kavramlarının büyük öneme sahip olduğunu söylemek mümkündür. Bu iki kavram reformları tanımlar niteliktedir. Reform süreçlerinin yürütülmesinde rol oynayan kilit oyuncular ise ulusal düzeyde memurlar ve hükümet olurken, uluslararası düzeyde AB komisyonu ve üye devletlerdir.

Devlet İdare Kanunu ve Devlet Memurları Kanunu'nda devlet idaresi organları ve bu organlarda çalışan personeller belirlenmiştir. 2002'den bu yana devlet idaresi organları devlet daireleri, bakanlıklar, bakanlıklar, belediyeler ile idari birimler içindeki birimlerdir. Yaklaşık 34.000 çalışanı olan 130 birim (neredeyse yarısı askerler ve polis memurları) ve yaklaşık 5000 çalışanı olan 212 belediye (AJPES and MJU, 2011; cf. Cirman, 2011) bulunmaktadır. Ayrıca enstitüler, ajanslar, fonlar, devlet veya belediyeler tarafından yetkilendirilmiş kamu otoritesi sahipleri ya da kamu hizmeti sağlayıcıları ile birlikte Slovenya'nın kamu sektörü yaklaşık 159.000 kişiyi istihdam etmektedir (Zajc 2004: 150,177; 2008: 156,381).

2003'te yürürlüğe giren ve Slovenya yerel yönetiminin modernizasyonunu hedefleyen kamu personeli yönetmeliği, en önemli reform yönetmeliklerinden biri olarak görülmektedir (OECD, 2009). Bu yönetmeliğin içeriği insan kaynağının yeniden düzenlenmesi, bütçe prosedürünün planlanması ve istihdamın bütçe prosedürüne entegrasyonu, insan kaynakları yönetiminin desantralizasyonu, seçim ve ödüllendirme sisteminde daha objektif olma, Kamu Yönetimi Bakanlığının yatay eğitim modeli ile tanıştırılması, esnekliği artıran ve operasyonları rasyonelleştiren mekanizmalar (proje çalışmaları, yeniden yapılanma, yeniden atama...) sosyal ortaklıktan oluşmaktadır. Dahası, devlet memurları için davranış kuralları 2011 yılında kabul edilmiştir. Bu tarz yasal düzenlemelerin yanı sıra, Kamu Yönetimi Bakanlığı tarafından resmi hükümet programları hazırlanmış ve yürürlüğe konmuştur. Yugoslavya uygulamaları ile karşılaştırıldığında bu programlar oldukça farklıdır (cf. Dunn et al. 2006; Eymeri-Douzans, 2011). Programların asıl hedefi otoriteler ve diğer sosyal birimler arasında iyi yönetimi geliştirmektir. Bu programlara örnek olarak elektronik ticaret ve imza yasasına (2000) dayanan e-yönetişim programı verilebilir. İki yönlü bir etkileşimin geliştirilmesini hedefleyen bu program bakanlıklar arası koordinasyon ve AB portalı ile ilgili bilgilerin idari

hizmetler ve kurumlar arası veri alışverişinden kamu idaresinin bilgilendirilmesini sağlamıştır.

Bunlarla birlikte, Slovenya yerel yönetimlerinin neredeyse tüm alanlarında belirgin uygulama açıkları mevcuttur. Fikir birliği eksikliğinden dolayı hükümetin en yüksek stratejik düzeyinde belirlenen reform hedef ve faaliyetleri bakanlıklar tarafından alınan karşıt tedbirlerle sonuçlanmıştır (Cirman, 2011). Bu noktada problemi sadece hukuk ya da strateji yanlışlığı olarak tanımlamak güçtür. Asıl zorluk yeniden tanımlanan kurum ve alt kurumlara yönelik yasa veya stratejilerin tanımlanmasıdır. Slovenya kamu idaresinin gelişimi, kullanıcı memnuniyeti ile ilgili yıllık anketler ve e-devlet uygulamasının gelişimi için yeni stratejiler gibi sektöre özgü programlar ile devam etmektedir.

2.2.SLOVENYA’DA GENÇLİK

2.2.1.Slovenya’da Gençlerin Genel Durumu

Slovenya Cumhuriyeti Gençlik Dairesi de Avrupa Komisyonu gibi 15- 29 yaş arasını genç kabul etmektedir. Slovenya Cumhuriyeti İstatistik Ofisi’ (Republika Slovenija Statistični Urad, 2021)nin verilerine göre toplam nüfus 2.111.461’dir. 15- 24 yaş arası nüfusun toplam nüfusa oranı %9,01’dir. Yapılan araştırmalarda 15-64 yaş aralığının nüfusa oranı verildiği için 15-29 yaş aralığının toplam nüfusa oranı bilgisine erişilememiştir. Slovenya’da genç nüfus giderek azalmaktadır. Bağımsızlıktan önce %24,1 olan genç nüfus oranı 2014’te %17,2 olarak açıklanmıştır.

Eğitim düzeyi dikkate alındığında her altı gençten biri en az yüksek mesleki eğitim almıştır. Ortalama evlilik yaşı erkeklerde 34.5 iken kadınlarda 31.8’dir. Slovenya’da genç işsizlik ortalamasının ülke ortalamasından yaklaşık 10 puan üzerindedir. Gençlerin belirsiz emek piyasası yüzünden ailelerinin desteğiyle yaşıyor ya da uzatılmış bir öğrencilik hayatı yaşıyor olması, gençleri bağımlı kılmaktadır. Ailesiyle yaşayan gençlerin oranı %80’e yakın iken ailenin yanından ayrılma yaş ortalaması 28’lerdedir. Bu oran Avrupa Birliği ortalamasının yaklaşık 2 puan üzerindedir. Slovenya’daki gençlerin eğitime katılım oranı oldukça yüksektir.

Gençlere göre eğitim sistemi ile ilgili en büyük problem, aldıkları eğitim ile istihdam alanları arasındaki kopukluktur. Gençlerin %92'si gelecekte formal eğitimin yerini informal eğitimin alacağını düşünmekte ve istihdamın geleceğini girişimcilikte görmektedir.

Bugün Slovenya'da genç nüfusu oluşturan kitle, gençliklerini bağımsız Slovenya Cumhuriyetinde yani önceki jenerasyonlardan daha farklı bir sosyo-politik kültür içinde geçirmektedir. Araştırmalar Slovenyalı genç neslin ilgi alanlarının, inançlarının, tutumlarının ve değerlerinin kendinden önceki nesillerden çok farklı olduğunu göstermektedir (Ule 1988; Ule & Miheljak 1995; Ule et al. 1996; Ule 2000; Ule et al. 2002). Bu nesil, iletişim teknolojilerinin içine doğmuş ve iyi bir eğitim alma fırsatı yakalamıştır. 1993-1995 yıllarında yapılan anketler, gençlerin değerlerinde değişiklikler olduğunu göstermiştir. Anketlere göre bireyselleşme artmış, eleştirel tutum ve sosyal aktivizm azalmıştır (Ule & Miheljak 1995).

Gençlik 2010: Slovenyalı Gençlerin Sosyal Profili (Lavrič, 2010) araştırması, Slovenyalı gençlerin geleceğe dair umutlu olduklarını, sorumluluk almak istediklerini ve bağımsızlaşarak toplumun bir parçası olmak istediklerini ortaya çıkarmıştır. Araştırma, siyasete ilgisiz olarak görülen Slovenyalı gençlerin aslında sisteme karşı inançsız ve siyasi seçkinlere karşı güvensiz olduklarını, bu sebeple sosyal dokudan ciddi bir kopma yaşadıklarını göstermiştir. Özellikle istihdama katılma konusunda büyük zorluk yaşadıklarını ifade eden gençlerin %40'ından fazlası, Slovenya'da yaşlıların gençlere kıyasla daha fazla olanağa sahip olduğuna inanmaktadır.

2010 yılında yapılan bir diğer araştırma (Kirbiš, Flere, Friš, Krajnc ve Cupar, 2010) gençlerin katılımına dair geleneksel katılım, sivil katılım ve protest hareketler olmak üzere üç boyuttan öngörü oluşturmayı amaçlamıştır. Araştırma politik ilgi, toplumsal cinsiyet tartışmaları, post materyalist değerler, kiliseye gitme ve ebeveynler ile politik meseleler üzerine tartışmanın, gençlerin her üç boyuttan katılım davranışında bulunmasına olumlu etki yarattığını ortaya koymuştur.

Slovenya'nın 25. bağımsızlık yılında gençlerle ilgili detaylı bir araştırma ortaya konmuştur. Slovenya Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı İletişim Ofisi tarafından hazırlanan bu araştırma (Urad vlade RS za komunikiranje, 2015)'nin sonuçları, 23 Aralık 2015'te slovenia25.si internet adresinde yayınlanmıştır.

Bu araştırmaya göre Slovenya'daki gençler politik etkilerinin çok az olduğunu düşünmektedirler. Gençlerin siyasete katılma ya da siyasete ilgi gösterme oranı AB ortalamalarının çok altındadır. Katılım biçimleri arasında Slovenya'da gençler en yaygın olarak gönüllülük faaliyetlerine katılmaktadırlar. Bu oran %35'lerdedir. Bu da gençlerin merkezi mekanizmalara sosyal dahililiyetinin nasıl gerçekleştiğini göstermektedir. Bunu %17 ile geleneksel katılım ve %8 ile sivil katılım takip etmektedir.

Araştırmada gençlerin aktif siyasete katılımının sınırlı olduğu görüşü yer almaktadır. Araştırmaya göre gençleri daha aktif siyasi katılımdan alıkoyan en önemli engeller şunlardır: Ailelerine uzun süreli ekonomik bağımlılık; işsizlik baskıları, siyasi olarak aktif özerk akran gruplarının azalan rolü ve bunun sonucunda toplumsal alandan çekilme. Siyasal sisteme ve olgulara bireyselleşen gençlerin tutumu, Mladina 2000 anketi ile ölçülmüştür. Bu araştırmaya göre gençlerin %56,6'sı siyasete çok az ilgi duyduklarını veya hiç ilgi duymadıklarını belirtmişlerdir. Sadece %8,9'u siyasete çok ilgili olduğunu ifade etmiştir. Gençlerin politik ilgileri eğitim seviyesi, sosyal statü, yaş gibi etmenlere göre değişkenlik göstermektedir (Miheljak 2002; Ilis'in 2002). Araştırma, Slovenyalı gençlerde eğitim seviyesi yükseldikçe siyasete olan ilginin azaldığını ortaya koymuştur. Bununla birlikte 1990'lardaki ekonomik krizler sebebiyle yaşanan genç işsizliği, gençler arasında yetişkinliğe ve ekonomik bağımsızlığa geçişi geciktirmiştir (Ule & Kuhar 2003).

Slovenyalı gençler en çok spor, kültür ve yaratıcılık temalı faaliyetlerde katılım gösterirken, siyasi partilere üyelikleri ise oldukça düşüktür. Genç nüfusun az olması, ülkedeki gençlik politikalarının önemini daha da artırmaktadır.

2.2.2.Slovenya'da Gençlik Politikaları

Slovenya'da yasalar, üretilen politikalara dayanak oluşturmaktadır. Slovenya'da gençlere yönelik hazırlanmış yasalara bakıldığında, Slovenya Anayasasının (Ustava Republike Slovenije, 1991) yalnızca 53. maddesinde gençlere yönelik bir atıf bulunmaktadır. 'Evlilik ve Aile' başlıklı maddede 'Devlet aileyi; anneyi, babayı çocuğu ve genci korumakla ve koruyucu koşulları oluşturmakla

yükümlüdür.’ denmektedir. Gençlik aileyi oluşturan unsurlardan biri olarak ele alınmış, bu bakımdan devlet tarafından korunması gerektiği vurgulanmıştır.

Slovenya’da doğrudan gençlerin hak ve ihtiyaçlarına yönelik olan bir yasa bulunmaktadır. Slovenya Ulusal Meclisi tarafından 18 Mayıs 2010’da kabul edilmiş, 28 Mayıs’ta ilan edilmiş ve 12 Haziranda yürürlüğe girmiş olan Gençlik Sektöründe Kamu Yararı ile İlgili Yasa (Zakon o javnem interesu v mladinskem sektorju), ülkede gençlerin hak ve ihtiyaçlarına işaret eden en kapsamlı resmi doküman olarak kabul edilmektedir. Belge gençlik, gençlik sektörü, gençlik organizasyonlarının statüsü ve finansal yardım prosedürü tanımlarını içermektedir. Yasa, Ulusal Gençlik Programı’nın kabulü ve Slovenya Gençlik Konseyi’nin kurulmasına yasal zeminini oluşturması açısından önemlidir. Gençlik Konseyi Yasası (Zakon o mladinskih svetih), Ulusal Meclis tarafından 19 Temmuz 2000’de kabul edilmiştir. Yasa, ulusal ve yerel gençlik konseylerinin durumunu, aktivitelerini, operasyonlarını ve finansal durumunu düzenlemektedir.

Slovenya’da bölgesel düzeyde olmamakla birlikte, ulusal ve yerel düzeyde gençlik konseyleri bulunmaktadır. Slovenya Ulusal Gençlik Konseyi (Mladinski svet Slovenije) şemsiye organizasyon olarak kabul edilmektedir. Bünyesinde ulusal öneme sahip 14 gençlik örgütü ve politik gençlik kuruluşları bulunmaktadır. Slovenya Öğrenci Örgütü (Študentska organizacija Slovenije) ve Ljubljana/Maribor/Primorska Üniversiteleri Öğrenci Konseyleri de ulusal düzeydeki gençlik konseyleridir. Yerel Gençlik Konseyleri ise Gençlik Dairesine kayıtlıdır. Yerel konseyler, yerel gençlik örgütleri arasındaki iletişimi sağlar ve gençlerin yerel düzeyde kamu faaliyetlerine katılımını destekler.

Demokrasi, çoğulculuk, jenerasyonlar arası dayanışma, bütünlük, eşitlik, adalet, çok kültürlülük, kültürler arası diyalog, gönüllülük, sağlıklı yaşamın desteklenmesi, yaşam ve çevreye saygı, sivil toplum örgütlerine katılım ilkelerine dayanmakta olan Gençlik Konseyi Yasası aynı zamanda gençlik politikasının çeşitli uygulama alanlarını gençlerin özerkliği, yaygın öğrenme, işgücü piyasasına erişim, gençlerin sosyal içermesi, gönüllülük, gençlik hareketliliği, sağlıklı yaşam, yaratıcılığın ve katılımın teşviki olarak sıralamaktadır. Gençlik ve gençlik politikasının tanımlarının yanında gençlik organizasyonu, gençlik için organizasyon gençlik çalışması ve inşa edilmiş diyalog kavramlarının tanımlarıyla daha kapsamlı

bir anlayış getirmektedir. Eş finansman kavramının tanımlanması da gençlik alanında faaliyet gösteren programların finansal kaynakları nasıl elde edeceğini, yöneteceğini ve kullanacağını ana hatlarıyla belirlemektedir.

Slovenya’da gençlerin hak ve ihtiyaçlarına yönelik kurumsal düzeyde merkezi bir yapılanma bulunmamaktadır. Gençlik Sektöründe Kamu Yararı ile İlgili Yasa, Slovenya Cumhuriyeti Ofisi’ni gençlik alanından sorumlu kamu otoritesi olarak tanımlamaktadır. Ofis faaliyetlerini 1991’den beri Eğitim, Bilim ve Spor Bakanlığı bünyesinde bağımsız olarak gerçekleştirmektedir. Gençlik ofisi gençlik çalışmalarını teşvik etmeye ve gençlerle yeterli sosyal diyalog kurulabilmesi için gençlik politikası içindeki önlemleri kontrol etmeye odaklanmıştır. Gençlik Sektörü için yönetmelikler ve önlemler hazırlayan, gençlik örgütlerini ve kuruluşlarını desteklemek için uygun mekanizmalar yaratan Gençlik Ofisi, kurulduğundan beri gençlik çalışması programlarıyla birlikte finanse edilmektedir.

2010 yılında kabul edilen Gençlik Sektöründe Kamu Yararı ile İlgili Yasada (ZJIMS), Gençlik Ofisi’nin sorumlulukları ayrıntılı olarak belirtilmiştir. Yasa gençlik politikasını “Gençlerin toplumdaki ekonomik, kültürel ve politik entegrasyonunu kolaylaştırmak amacıyla gençlik çalışmasını ve gençlerin gelişimi için çalışan gençlik organizasyonlarını, demokratik temsilcilikler, gençlik organizasyonları ve diğer organizasyonlar arasında iş birliği kurarak desteklemek, diğer politikalarla gençlik politikalarını uyumlu hale getirmek. “ olarak tanımlamaktadır. Gençlik Sektöründe Kamu Yararı Yasası, gençliğe yönelik kamu politikalarının geliştirilmesini sağlayan Ulusal Gençlik Programının temelini oluşturur.

Gençlik politikalarını uygulamaya yönelik pratikteki kararlar merkezi ya da yerel yönetimler tarafından alınmaktadır. Teoride gençlik politikası diğer sektörel politikaların bir parçası olduğundan farklı bakanlıkların yetkisi dahilindedir (Örn eğitim, sağlık, bilim ve spor, aile, çalışma, sağlık, kültür, sosyal çalışma ve fırsat eşitliği vs..). Bunun sonucu olarak da gençlik politikası uygulamaları tek bir kurumla ya da doküman ile ilişkilendirilememektedir. Gençliği dolaylı olarak ilgilendiren çeşitli doküman ve oluşumlar vardır. Ulusal Gençlik Programı Kararı (Resolucija o Nacionalnem programu za mladino, 2013) bu belgelerden biridir. Belge, ulusal düzeydeki politika yapımında izlenmesi gereken önemli noktaları ya da eylem planlarını içermektedir. Ulusal programda gençlik ile ilgili eğitim, istihdam ve

girişimcilik, barınma, sağlık, gençlerin sosyal durumu, gençlik sektörünün gelişimi, kültür ve yaratıcılık, miras ve medya alanlarında tedbirler alınmasını önermektedir. (Svet Vlade RS za mladino)- Slovenya’da 2009 yılında kurulan, Eğitim ve Spor Bakanlığının yetkisi altında gençlik örgütleri ve çeşitli bakanlıkların temsilcilerinden oluşan Gençlik Konseyi ise sektörler arası iş birliği için kurulmuştur. Gençlik politikalarının gelişimi ile bağlantılı olan konularla ilgili konsey içinde 4 tartışma grubu oluşturulmuş, bu gruplar belirli bakanlıklardan temsilciler içerdiği için sektörler arası iş birliğine teşvik mekanizması olarak görülebilmektedir. Slovenya’nın gençlerle ilgili araştırmalar yapan ulusal bir ağı bulunmamaktadır. Gençlik ofisi gençlerle ilgili araştırmalar için farklı gruplardan araştırmacılarla iş birliği yapmaktadır.

Slovenya’nın gençlik alanında Erasmus+ programları haricinde diğer AB ya da AB adayı ülkelerle bir iş birliği bulunmamaktadır. Hareketli Gençlik (Mladina v Akciji) programı Slovenyalı gençlerin uluslararası ilişkiler kurabilmesindeki en önemli araçtır. Bir diğer araç Dışişleri Bakanlığına bağlı kurumsal yapılardan biri olan ulusal ajanslardır. Ulusal ajanslar, Avrupa Birliğinin eğitim ve gençlik programlarını ülkelerinde duyurmak; bu programlara katılım çalışmalarını yürütmek, koordine etmek, izlemek ve Avrupa Komisyonuna rapor halinde sunmak; bu programlar hakkında Avrupa Komisyonu ile gerekli görüşmeleri yapmak ve uygulama sözleşmelerini imzalamak amacıyla (Avrupa Komisyonu, 2021) kurulmuşlardır. Slovenya’da gençler için iki ulusal ajans bulunmaktadır. Bunlar Zavod MOVIT Na Mladina ve Center Republike Slovenije za mobilnost in evropske programe izobraževanja in usposabljanja (CMEPIUS)’dir. Movit çalışma alanını gençlik olarak tanımlarken CMEPIUS belli bir yaş grubunu hedef kitle almadan eğitim alanında faaliyet göstermektedir.

Öğrenci Derneği Yasası (Zakon o skupnosti študentov) ise Slovenya millet meclisi tarafından 20 Haziran 1994’te kabul edilmiş, öğrenci derneklerinin durumunu, aktivitelerini, operasyonlarını ve finansal durumunu düzenleyen belgedir. Gençlik Konseyi Yasası (Zakon o mladinskem svetu) ise Slovenya Gençlik Konseyi’ni gönüllü şemsiye kuruluş olarak tanımlamaktadır. Yasaya göre tüm üye organizasyonlar gençlik sektörünün yararlanacağı alanları desteklemelidir. Bir diğer

yandan yerel gençlik konseyleri de gençlik organizasyonlarını bir araya getirmektedir.

Slovenya gençlik konseyi ve yerel gençlik konseylerinin temel misyonu üye gençlik organizasyonlarının çıkarlarını gözetmektir. Ana aktiviteleri gençlik çalışması ve aktiviteleri için uygun koşulları sağlamak, gençlik girişimlerinin ve organizasyonlarının gelişimini desteklemek, karar alma süreçlerine ve diğer aktivitelere katılımın gençlerin ilgisini çektiğine emin olmak olarak sıralanmaktadır. Gençlik Konseyi Yasası, Slovenya Gençlik Konseyi ve Yerel Gençlik Konseylerine uygulamadaki ilgili yasa ve düzenlemeler ile devlet, bakanlıklar, diğer devlet organları ve yerel otoriteler tarafından rehberlik edildiğini garanti altına almaktadır. Ayrıca gençlik konseyleri için mevcut finansal desteğin ve konseylerin uygun olmayan davranışlar karşısında alacakları cezaların çerçevesi de Gençlik Konseyi Yasası tarafından çizilmektedir.

Gençlerin aktif hayata katılımı, istihdamı ve aktif vatandaşlığı son yıllarda tüm ülkelerin gündemindedir. Bu sebeple toplumların sosyal, kültürel ve ekonomik farklılık ve ihtiyaçları bağlamında ulusal gençlik stratejileri oluşturulmaktadır. Slovenya Cumhuriyeti'nin bu kapsamda oluşturduğu 2013-2022 Ulusal Gençlik Programı Hakkında Karar (Resolucija o Nacionalnem programu za mladino 2013–2022) 24 Ekim 2013 tarihinde Millet Meclisi tarafından kabul edilmiştir. Ulusal Gençlik Programı Hakkında Karar, gençlik konularında ulusal düzeyde politika yapımı üzerine bütünleştirici stratejik bir eylem planı sunan bir kamu dokümanıdır. Gençlik politikaları ve programları için tematik rehber niteliğinde olan doküman öncelikleri ve önlemleri tanımlamaktadır. Farklı bakanlıkların yetkisi altındaki alanlarda tedbirleri yeni kalite standartları oluşturmak, tutarlılık ve görünürlük sağlamak amaçlarıyla birleştirir. Daha iyi eğitim alan gençlerin iş piyasasında daha iyi pozisyonlarda çalışacağını, gençlerin yaşam koşullarının iyileşeceğini ve bunun demografik olarak daha olumlu eğilimler sağlayacağını öngörmektedir. Programın ana prensipleri daha iyi eğitim sunabilmek, gençler için istihdam politikasını geliştirmek, sürdürülebilir kalkınma prensiplerini izlemek, gençlere kariyerlerinin oluşumu için güvenlik bir başlangıç noktası sağlamak olarak belirtilmiştir. Bu prensipler, programın daha çok ekonomik alana dair bir çerçeve çizdiğini göstermektedir.

Ulusal gençlik programının hedef ve öncelikleri arasında gençlik katılımını desteklemek, inşa edilmiş diyalog, gençlik sektöründe altyapının güçlendirilmesi, gençlik sektöründe bilgi ve danışmanlığın güçlendirilmesi ve yeni gençlik organizasyonlarının kurulmasına destek vermek (finansman sağlamak, gençlik organizasyonlarının coğrafi olarak dengeli dağılmasına dikkat etmek, gençlik çalışanları/liderleri için eğitim sistemi geliştirmek) bulunmaktadır. Hem merkezi hem yerel karar vericiler bu program çerçevesinde gençlik politikalarını şekillendirmektedir.

2.2.3.Slovenya’da Gençlik Merkezleri

Slovenya Cumhuriyeti Anayasasında belediyeler, kendi finansman kaynakları olan yerel yerinden yönetim toplulukları olarak tanımlanmaktadır. Gençlik sektöründe kamu yararı yasası, yerel yönetimleri ekonomik gücü ve çalışan kapasiteleri doğrultusunda gençlik alanında yetkili kılmaktadır. Yerel yönetimler gençler için yerel bir program hazırlayarak, gençler için çalışan ya da danışmanlık veren kurumlar kurarak, gençlik programlarına finansal destek sağlayarak gençlik politikası uygulayabilmektedirler.

Yerel yönetimlerin rolü, nüfus kapasitesine göre değişiklik göstermektedir. Örneğin Slovenya’nın başkenti olan Ljubljana’da belediye, gençlik departmanına sahiptir. Bu departman gençlere ve gençlik çalışmalarına alan açacak araştırma, iletişim, iş birliği gibi temel faaliyet alanlarından sorumludur. Kamu ihaleleri sunmak (gençlik programları, projeleri, bilgi ağları, uluslararası aktiviteler...), gençlik araştırmaları yapmak, gençlik sektöründeki sivil toplum kuruluşları arasında iletişim ağı oluşturmak, gençlik çalışanları için eğitimler düzenlemek, gençlik STK’larını güçlendirmek bu faaliyetlere örnek olarak verilebilir.

Nüfus yönünden daha küçük yerleşim yerlerinde belediyelerin üstlenmesi gereken görevleri gençlik merkezleri üstlenmekte ve sunulmasına ihtiyaç duyulan hizmetleri sunmaktadır. Bu ihtiyaçların belirlenmesinde anket yöntemi kadar okullarda seçim ile oluşturulan meclisler de etkilidir. Nüfusu az olan yerleşim yerlerinde gençlik ofisi bulunmadığından iş birliği için yerel otoriteler ve gençlik merkezleri büyük önem kazanmaktadır. Yerel gençlik politikalarının uygulanma alanları gençliğin özerkliği, informal öğrenme ve eğitim ile gençlerin yetkinliklerinin

artırılması, gençlerin işgücü piyasasına erişimi ve girişimciliğin gelişimi, imkanı kısıtlı gençlerin desteklenmesi gençlerin gönüllülük, dayanışma ve nesiller arası etkinliklere katılımı, gençlerin hareketliliği ve uluslararası entegrasyon, sağlıklı bir yaşam tarzının desteklenmesi ve bağımlılıkların önlenmesi, gençlerin kültürel ürünlere erişimi, yaratıcılık ve yeniliğin teşvik edilmesi ve kamu işlerinin yönetimine gençlerin katılımı olarak çerçevelenmektedir.

Belediye gençlik merkezlerinin yanı sıra gençler için yerel düzeyde çeşitli programlar yürütülmektedir. Bunlardan ilki olan ve kâr amacı gütmeyen belediyeye bağlı olarak çalışan Gençlik Bilgi ve Danışma Merkezi (MISSS) bilgi merkezi olarak faaliyet göstermekte ve gençlere çeşitli kararlar ve yaşam planlaması yoluyla danışmanlık yapmaya ve onlara yardım etmeye çalışmaktadır. Bu merkez, sokak çalışması, atölye çalışmaları vb. yoluyla bilgi yaymaktadır. Bu merkezde gençler bilgi ararken yardım alabilmekte, ikilemlerini çözmek ve fikirlerini öğrenmek için profesyonel tavsiye veya danışmanlık alabilmektedir. Merkezde, daha büyük sorunların olması durumunda profesyonel yardımda bulunabilecek bir terapist de mevcuttur. Yine bu program kapsamında belediyeye bağlı olarak çalışan Terapötik Danışma Merkezleri, profesyonel danışmanlar, telefon veya e-posta yoluyla da ulaşılabilen gençlerin daha önemli sorunlarının çözülmesine yardımcı olmaktadır. Bu tür tavsiyeler, gençler için olduğu kadar ebeveynleri ve eğitimcileri için de mevcuttur. Gençlikten Gençliğe Telefon uygulaması, gençlere danışmanlık konusunda eğitim almış akranlarını arayabilecekleri ve onlarla konuşabilecekleri bir telefon hattıdır. Genç bireyler için tasarlanmış olan hat için gençler, yaşlılarına cevap vermek veya sorunlarını çözmeye yardımcı olmak ya da kendi yaşlarından biriyle konuşmaları gerektiğinde onlarla konuşmak için yetiştirilmektedir. Son birkaç yıl içinde, telefon hattı üzerinde çalışan gençler de belirli bir yardım grubu oluşturmuşlardır. Gençten Gençliğe Telefon her iş günü saat 15.00- 17:00 arasında çalışmaktadır. Bir diğer program olan Techsoup Slovenya (Techsoup Slovenija), Microsoft vatandaşlık programı ile ortaklaşa çalışır ve gençlerin teknolojik deneyim kazanmasına katkı sağlar. Gençler için yürütülen bu programlar bünyesinde gençler gerek yararlanıcı gerekse gönüllü olarak yer almaktadırlar.

2.3.SLOVENYA’DA GÖNÜLLÜLÜK

Sosyalist Federal Yugoslavya Cumhuriyeti’nde (1943-1991) pek çok gönüllü organizasyon devlet tarafından yasaklanmış ya da devlet tarafından kontrol edilmiştir. Bu süreç boyunca gönüllülük ilk yardım, yerel turizm, spor gibi kısıtlı alanlarda, merkez hükümet tarafından organize edilen geleneksel alanların içinde devam ettirilmiştir. 1974 yılında yeni dernek yasasının yürürlüğe girmesi ile modern sivil toplum örgütleri gelişmiş, desantralizasyon süreci başlamıştır. Sosyalist bloğun yıkılması ve yeni ekonomi anlayışının gelişmesiyle de gönüllülük ve üçüncü sektörün önemi hızla artmıştır. Gençlik Ofisi ve Slovenya Cumhuriyeti Sosyal Koruma Kurumu’nun 2009 yılında yaptıkları bir araştırma gençlerin gönüllü aktivitelere dahiliyetini analiz etmiştir. Çalışma, eski jenerasyonlara göre gönüllülük yapma oranının oldukça yükseldiğini göstermektedir. Eskiden 29 yaşına kadar hiçbir gönüllü aktiviteye katılmayanların oranı %60,7 iken, araştırmanın yapıldığı yıl oranın %7,9 olduğu görülmektedir.

3 Şubat 2011 yılında Slovenya Cumhuriyeti Millet Meclisi tarafından yürürlüğe konan Gönüllülük Yasası (Zakon o prostovoljstvu), gönüllülüğü bireylerin sosyal fayda için gerçekleştirdiği maddi karşılığı olmayan, süreç boyunca elde edilen deneyim ve bilgi ile hayat kalitesini yükselten, eşit toplum ve dayanışmayı geliştiren aktiviteler olarak tanımlamaktadır. Gönüllülük, gençlik sektörünün ana faaliyet alanlarından biri olarak tanımlanırken, genç gönüllülük bu yasanın dışında herhangi bir yasada ayrıca tanımlanmamaktadır. Bu yüzden gençlik alanının faaliyetlerinin büyük kısmını gönüllülük oluşturur denilebilmektedir. Gönüllülük yasası, gönüllülüğün etkisini iki farklı açıdan ele alır. İlki, maddi harcamaların geri ödenmesi, ödüllendirme ve karşılaştırma gibi formlarda oluşan ekonomik etkidir. Diğeri ise gönüllülüğün yarattığı yeni bilgi ve tecrübe edinmenin eğitime olan etkisidir. Bu etkinin oluşabilmesi için gönüllülükle ilgili belli bir farkındalık düzeyi oluşturulması ihtiyacı doğmaktadır. Bu farkındalığın yaratılması / artırılması konusunda ana aktör Kamu Yönetimi Bakanlığıdır. Gönüllülük yasasının temel vurguları doğrultusunda hareket eden bakanlığın bu doğrultuda yaptığı bazı uygulamalar gönüllülüğün geliştirilmesi için ekonomi, kamu yönetimi, sivil toplum

alanlarında çeşitli modellerin geliştirilmesi, işletmeler ve STK'lar arasında iletişimi artıracak bir ağ kurmak, e-gönüllülüğü artırmaktır.

Bu uygulamaların yanında gençlikle ilgili bir takım reformlardan da bahsetmek mümkündür. Gençlik Ofisi, 2016 yılında gençlik çalışması için ortak finansman çağrısına çıkmıştır. İhaleye katılım için koşullar ve kriterler gençlerin geleneksel siyasal katılımını teşvik etmek ve desteklemek, gençlerin geleneksel olmayan politik katılımını teşvik etmek ve desteklemek, gençlerle kalıcı istişare mekanizmalarını teşvik etmek ve güçlendirmek ve gençlik katılımının önemini teşvik etmek olarak belirlenmiştir.

Bir diğer önemli uygulama gençlik portalının (VEM-mladi) kurulmasıdır. Slovenya'daki iş olanakları, iş kurma koşulları ve verilebilecek destekler ile ilgili bilgi sunan portal, gençlere ihtiyaç duydukları bilgileri alabilecekleri ve farklı yaşam koşullarında hayatlarını kolaylaştırabilecekleri bir nokta olma amacındadır.

Gençlerin dahiliyeti, ilgili sosyal kurum ve organizasyonların iş birliğine gönüllü katılımı sağlanmaktadır. Merkezi hükümet kanadında gönüllülüğün sorumlu olan tek bir kurum yoktur. İlgili bakanlıklar ise Kamu Yönetimi Bakanlığı, İş, Aile ve Sosyal İşler Bakanlığı ve Sosyal Koruma Enstitüsü, fon sağlayıcı olarak farklı bakanlıklar, politika ve programların uygulayıcıları olarak devlet ofisleridir. Merkezi hükümet dışı aktörler ise Slovene Philanthropy, Ulusal Gençlik Konseyi (MSS), MOVIT, Nefiks Enstitüsü, MaMa Genç Ağı (Mreza MaMa), Voluntariat Enstitüsü ve belediyelerdir.

2006 yılında gönüllü organizasyonlar kendi aralarında bir iş birliği yaparak çalışmalara minimum standardı getirmek için gönüllülüğün etik kodlarını belirlemişlerdir. Kod temel olarak her tür gönüllü organizasyon için gönüllü çalışma ile ilgili temel yönergeleri vermektedir. Kodu imzalayan organizasyon, Slovenya Filantropi topluluğu tarafından sunulan, yaptıkları işin kalitesini gösteren 'gönüllülük' logosunu kullanmaya hak kazanmaktadır. Kod, gönüllülerin sahip olduğu hakları da iş ve organizasyon ile ilgili bilgi alabilme, işle ilgili bilgi ve destek alabilme, öğrenme fırsatları ve işle ilgili tavsiyelerin gönüllülere sunulması, görüşlerini sunabilme ve karar alma süreçlerine katılabilme, gönüllü çalışmalara katılma fırsatı bulabilme, gönüllülük kapsamında yapılan masrafların geri ödenmesi ve sağlık sigortası olarak belirlemiştir.

Slovenya gönüllü çalışma anlamında uzun bir geleneğe sahiptir. Özellikle devlet kurumlarının henüz var olmadığı ya da olmaktan çıktığı alanlarda sosyal denge gönüllülük ile kurulmaktadır. Gençlerin %25'i itfaiyede gönüllülük yaparken, %17'si izcidir.

Slovenya'da gönüllülükten sorumlu tek bir devlet organı bulunmamaktadır. Bu alanda farklı bakanlıklar ve devlet ofisleri iş birliği içindedir. Kamu yönetimi bakanlığı sivil alan ve gönüllülükle ilgili ulusal strateji geliştirilmesi konusunda sorumludur. Kamu yönetimi bakanlığı gönüllülüğün artırılması konusunda sorumludur. Gönüllü çalışma genellikle dernekler, vakıflar gibi hükümet dışı organizasyonlar tarafından yürütülmekte fakat bazı kamu kuruluşları içinde de (sağlık, sosyal güvenlik, eğitim gibi alanlarda) gönüllü çalışma alanları mevcuttur.

Gönüllü çalışmalara aktarılan fonun büyük bir kısmını merkezi hükümet, belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarının kendi öz kaynakları oluşturmaktadır. Hükümet gönüllülük yasası temelinde gönüllülük, gönüllü organizasyonlar ve sivil toplum örgütlerinin geliştirilmesi konseyini kurmuştur. Konsey, gönüllü kuruluşlarının durumunu izleme ve değerlendirme, geliştirilmeleri ve benimsenmeleri için öneriler geliştirme ve ulusal politikaların uygulanabilmesi için gerekli tedbirleri alma alanlarından sorumludur. Gönüllü çalışma için temel finans kaynakları Ulusal Sosyal Güvenlik Programı, İş, Aile ve Sosyal İşler Bakanlığı, Slovenya Gençlik Ofisi, insani yardım için yapılan vergi kesintileri, belediye bütçesi, Erasmus+ Programı, FIHO (Foundation for Financing Disabled People's and Humanitarian Organizations), Sportif Organizasyonlar Vakfı, organizasyonların üyelik aidatları, sektörel bağışlar, sponsorluklar ve Kişisel Gelir Vergisi Yasası (Zakon o dohodnini)'dır. Slovenya'da kişisel gelirin %0,5'i direkt olarak kamu yararına olan aktivitelere aktarılmaktadır.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER VE GENÇLİK

3.1.TÜRKİYE'DE YEREL YÖNETİMLER

1979 yılında yaşanan küresel petrol krizinin etkilerini dünya ile aynı zamanda hissetmeye başlayan Türkiye de diğer devletler ile aynı zamanlarda daha verimli yönetimin yollarını aramaya başlamıştır. 24 Ocak 1980 kararları ile birlikte ekonomide başlayan neoliberal dönüşümün yansımaları, ülkemizdeki kamu yönetimi anlayışını da etkilemiştir. Ekonomik politikalarla önü açılan yönetimde değişiklik alanı, kamu kurumlarının özel sektör uygulamalarını kullanmaya başlamasıyla şekillenmiştir. Klasik anlayışın sorunlara cevap vermemesi, politik ve teknik reformların önünü açmıştır. Müşteri odaklı, çalışanların inisiyatif aldığı, başarı odaklı olduğu anlayışa yönelik uygulamalar adım adım devletin kamu hizmeti sunma metotlarına işlemiştir. Ekonomik ve etki odaklı reformlar yönetim anlayışında sadece politik ve teknik değil, yönetsel değişiklikleri de gerekli kılmıştır. Türkiye Kamu Yönetimi de hesap verebilirlik, yurttaş isteklerine duyarlılık, devletin denetiminin sağlanması, şeffaflık ve katılımı bütüncül olarak gerekli kılan yönetişim anlayışına çeşitli düzenlemelerle geçiş yapmıştır.

Düzenlemeler hem merkezi hem de yerel yönetimleri etkilemiş ve yönetim anlayış ve uygulamalarındaki değişimin önünü açmıştır. Değişen yerel yönetim anlayışı ile birlikte son yıllarda yaşam kalitesi, hizmet kalitesi ve vatandaş memnuniyeti kavramı, belediyeler açısından çok daha önemli kavramlar haline gelmiştir (İnce ve Şahin, 2014:301). Artan göç hareketleriyle şehirlerin kültürel anlamda çeşitlenmesi, belediyelerin daha özerk kurumlar haline gelmesi, yerinden yönetim faaliyetlerinin önem kazanması ile birlikte yerel yönetimlerin sosyal politika alanları da genişlemiştir.

Yerel yönetimlerde yaşanan bu değişimin bütüncül ve sistematik olabilmesinin önünü açan, yönetişimin ilke ve değerlerinin hayata geçmesinin yasal zemini olan ve yerel yönetimleri düzenlemeye yönelik olan yasal düzenlemeler şu şekilde sıralanabilir (Nohutçu, 2011: 336-348):

1. 15 / 07 / 2004 Tarih ve 5227 Sayılı ‘‘Kamu Yönetiminin Temel İlkeleri ve Yeniden Yapılandırılması Hakkında Kanun’’ Taslağı

2. 09 / 10 / 2003 Tarih ve 4982 Sayılı Bilgi Edinme Hakkı Kanunu

3. 10 / 12 / 2003 Tarih ve 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

4. 25 / 05 / 2004 Tarih ve 5176 Sayılı Kamu Görevlileri Etik Kurulu Kurulması ve Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanun

5. 10 / 07 / 2004 Tarih ve 5216 Sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

6. 22 / 02 / 2005 Tarih ve 5302 Sayılı İl Özel İdaresi Kanunu

7. 26 / 05 / 2005 Tarih ve 5355 Sayılı Mahalli İdare Birlikleri Kanunu

8. 03 / 07 / 2005 Tarih ve 5393 Sayılı Belediye Kanunu.

Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı Türkiye’de yerel yönetimler üzerinde etkili olan bir diğer belgedir. Avrupa’da yerelde demokratik katılımın önünü açan Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı, Bakanlar Kurulu’nca 6 Ağustos 1992 Tarihinde 92/3398 sayılı kararla onaylanmıştır. Şartın getirmiş olduğu yerel özerklik, hizmette yerellik, halkın katılımı ve hizmetlerde etkinlik ve verimlilik ilkeleri, düzenleyici bu gelişmelerin referans noktası olarak kabul edilebilir. Oldukça merkezi olan Türkiye kamu yönetimi geleneğinin yerelleşmesine yönelik adımları da Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı’nın bazı maddelerde çekince koyularak imzalanması ve 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun yürürlüğe girmesi ile hızlanmıştır. Kanunun belediyelere geniş yetki ve görevler sağlaması, vatandaş ve yerel yönetim arasındaki mesafeyi kısaltmıştır. Bu sayede yerel yönetimler ve yöneticilerinin, halkın talep ve ihtiyaçlarına daha kolay cevap verebileceği bir sistemin önü açılmıştır.

5393 sayılı Belediye Kanunu, halkın hizmet beklentilerinin yanında, sosyal ve kültürel ihtiyaçlarına da cevap vermek üzere kurgulanmıştır. Kanun ile belediyelerde farklı aktörlerin söz söyleme alanı bulmasının önü açılmış, yönetim odaklı bir anlayış geliştirilmiştir. Kanun’un 14. maddesinin sonunda yer alan ‘‘Belediye hizmetleri, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulur.’’ ifadesi, yerindelik ilkesine dayanak oluşturmuştur. Kanunun 14. maddesinde belediyelerin mahalli müşterek nitelikte olmak kaydıyla yapacağı veya yaptıracığı hizmetler

arasında gençlik hizmetleri de yer almaktadır. Kanunun 14. madde b bendinde yer alan “Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir” (T.C. Resmi Gazete, 3 Temmuz 2005, sayı: 25874) kısmı gençlere yer vermiş olsa da bütüncül bir anlayıştan uzak, gençlere verilebilecek hizmetin ya da gençlerin aktif olması gereken yerlerin yalnız sporla kısıtlandığını göstermektedir. Kanun, gençlere alanı bu sınırlılıkla açmışken belediyeler bazında uygulama farklılıkları göze çarpmaktadır. Gençlik Konseyi, Gençlik Danışma Birimi, Belediye Gençlik Merkezleri bu uygulamalara örnek olarak gösterilebilir.

Türkiye’de İl Özel İdareleri ve köyler de yerel yönetim birimleridir. İl Özel İdaresi Kanununda (Resmî Gazete, 22 Şubat 2005, sayı: 25745) iki maddede gençlere atıf yapılmaktadır. Bu atıflara göre İl Özel İdarelerinin görev ve sorumlulukları altında gençlik ve spor alanında hizmetlere yatırım yapmak bulunmaktadır. Uygulamaya bakıldığında İl Özel İdaresine bağlı bir gençlik merkezlerinin sınırlı olduğu görülmektedir. Çeşitli İl Özel İdarelerinde ise gençlik ve spor hizmetleri kapsamında amatör spora destek verildiği dikkat çekmektedir. Köy Kanununda (Resmî Gazete, 7 Nisan 1924, sayı: 68) ise gençlere dair herhangi bir atıf bulunmamaktadır. Buna rağmen köylerde çeşitli sivil toplum kuruluşları, kamu kurum ve kuruluşları ve uluslararası organizasyonlar tarafından gençlik temalı projeler yürütülmektedir.

Uygulamaların hedef kitlesi olan gençlere ve gençlerin durumuna yakından bakmak, uygulamaların analizini yapabilmek için önemlidir.

3.2.TÜRKİYE’DE GENÇLİK

3.2.1.Türkiye’de Gençlerin Genel Durumu

Türkiye’de BM’nin belirlediği 12-25 yaş arası gençlik dönemi olarak kabul edilmektedir. Türkiye İstatistik Kurumu, yapmış olduğu “İstatistiklerle Gençlik 2020” (Türkiye İstatistik Kurumu, 2021) araştırması ile Türkiye’de yaşayan gençlerin

profillerini farklı açılardan ortaya koymuştur. Bu araştırmaya göre 2020 yılı sonu itibariyle nüfusu 83 milyon 614 bin 362 olarak açıklanan Türkiye’de 15-24 yaşları arasında 12 milyon 893 bin 750 genç yaşamaktadır. Bu da genel nüfusun yüzde 15,4’ünü oluşturmaktadır. Genç nüfusun %51,3’ünü erkek nüfus, %48,7’sini ise kadın nüfus oluşturmaktadır.

2007 yılında %17 dolaylarında olan 15-24 yaş arası genç nüfus oranı yıllar içinde azalma eğilimindedir (TÜİK, Adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi, 2007-2019). Güncel durumda Türkiye’de 15-29 yaş grubunun ülke nüfusu içindeki oranları %24,3’tür. Bu oran ülkemiz için kısa vadede iyi gibi görünse de yapılan nüfus projeksiyonlara göre Türkiye’de genç nüfusun 2075 yılına kadar toplam nüfus içindeki oranının %10 seviyelerine gerileyeceği tahmin edilmektedir (11. Kalkınma Planı, 2019). İstatistiklerle Gençlik 2020 raporu nüfus projeksiyonlarına göre bu oranı 2080 yılı için %11,1 olarak açıklamıştır.

Yine rapora göre, ülkede 2017-2018 eğitim öğretim yılında yüzde 45,6 olan yükseköğretimdeki net okullaşma oranı, 2018-2019 eğitim öğretim yılında yüzde 44,1’e, 2019-2020 öğretim yılında yüzde 43,4’e düşmüştür.

15-24 yaş arası yaklaşık 13 milyon genç insanın işgücüne katılma oranı, 2019 yılında %44,4 iken 2020 yılında %39,1 olmuştur. Genç erkeklerde işgücüne katılma oranı 2019 yılında %55,9 iken 2020 yılında %50,1 olurken genç kadınlarda bu oran 2019 yılında %32,6 iken 2020 yılında %27,5 olarak ölçülmüştür. Genç nüfusun istihdam oranı 2019 yılında %33,1 iken 2020 yılında %29,2’ye düşmüştür. İstihdam edilen gençlerin 2020 yılında %20,7’sinin tarım sektöründe, %28,3’ünün sanayi sektöründe, %51,0’ının ise hizmet sektöründe yer aldığı görülmüştür.

Ne eğitimde ne de istihdamda olanların oranı 2019 yılında yüzde 25,4 olarak ölçülmüşken bu yıl 28,3 olarak açıklanmıştır. Yani genç nüfusun neredeyse 3’te 1’i eğitim hayatına devam etmemekte ve bir işte çalışmamaktadır. Cinsiyet bazlı farklılaşma tüm ülkelerde olmasına rağmen OECD verilerine göre bu farkın en yüksek olduğu ülke Türkiye’dir (Carcillo v.d., 2015: 21).

Yaşam memnuniyeti araştırması sonuçlarına göre 18-24 yaş grubundaki genç nüfus içinde kendini mutlu olarak beyan edenlerin oranı 2019 yılında %56,7 iken 2020 yılında %47,2 olmuştur (TÜİK, Yaşam Memnuniyeti Araştırması, 2020). Geçtiğimiz yıl bu oran %56,7 olarak ölçülmüştür (TÜİK, Yaşam Memnuniyeti

Araştırması, 2019). Pandemi süreci bu yılın sonuçlarını daha da olumsuz etkileyecektir. Gençlerin mutluluk kaynağı olan değerler arasında ilk sırada %48,0 ile sağlık yer almışken bunu, %24,6 ile başarı, %15,6 ile sevgi izlemiştir.

Türkiye’de gençlerin profilini ortaya koyan araştırmaların yanında, katılım durumuna ilişkin de farklı araştırmalar bulunmaktadır. 1999 yılında ARI Hareketi ve International Republican Institute tarafından yürütülen “Türk Gençliği ve Katılım” saha araştırması, 2006 yılında İstanbul Bilgi Üniversitesi Gençlik Araştırmaları Merkezi tarafından 15-24 yaş arasındaki 1014 gencin katılımıyla yürütülen araştırma, 2007 yılında Forum İstanbul tarafından 930 öğrencinin yanıtladığı anket araştırması, 2008 yılında Birleşmiş Milletler Kalkınma Programı (United Nations Development Program UNDP) tarafından yayımlanan İnsani Kalkınma raporu, 2006 ve 2008 yıllarında Metropoll Stratejik ve Sosyal Araştırmalar Merkezi tarafından 1508 üniversite öğrencisinin katılımıyla yapılan 2 araştırma, 2008 yılında Türkiye Eğitim Gönüllüleri Vakfının 18-35 yaş arası gençlerle yaptığı araştırma, 2007 yılında Türkiye Sosyal, Ekonomik ve Siyasi Araştırmalar Vakfı’nın 16-29 yaş diliminde Türkiye’nin kentsel bölgelerinde yaşayan 1203 genç ile yaptığı araştırma, Şubat 2014’te İstanbul Bilgi Üniversitesi tarafından Şebeke Gençlerin Katılımı Projesi kapsamında yayımlanan “Türkiye’de Gençler ve Siyasi Katılım: Sosyo-Ekonomik Statü Fark Yaratıyor mu?” ve “Özerklikler ve Özgürlükler Açısından Türkiye’de Gençlik Politikaları” başlıklı araştırmalar, 2014 yılında Bilgi Üniversitesi tarafından Türkiye’nin 12 bölgesinde metropol ve kent alanlarında 18-24 yaş aralığında olan 2.508 gençle yüz yüze görüşmeler yoluyla yapılan araştırma, 2017 yılında Toplum Gönüllüleri Vakfı tarafından 1.191 gencin katılımıyla yapılan Gençlik Çalışmasının Toplumsal Katılıma Etkisi araştırmasını, İstanbul’daki dört araştırmanın 2015 yılı içerisinde, Diyarbakır’daki iki araştırmanın ise 2016 yazında gerçekleştirildiği Türkiye’de Gençliğin Siyasallaşma Biçimleri Kesimler Arası Bir Karşılaştırma: PODEM raporu ve Habitat Derneği tarafından ilki 2017 yılında, 2.si 2019 yılında yapılan Türkiye’de Gençlerin İyi Olma Hali Raporu gençleri ve gençlerin katılımını önceleyen kapsamlı araştırmalardır.

Araştırmaların ortak özelliği gençlerin katılım eğilim ve durumlarını ortaya koymaya çalışmaktır. Araştırmaların bazıları niceliksel yöntemlerle gençlerin katılım durumunu, bazıları da katılımlarına etki eden faktörleri araştırmışlardır. Araştırmalar

bu etkiyi ortaya koymaya çalışırken, katılıma etki eden faktörlerin seçiminde farklılaşmışlardır. Yakın tarihli araştırmaların sadece geleneksel katılım yöntemlerine odaklanmaması, gönüllülük ve online katılımı da araştırmanın konusu haline getirmesi dikkat çekmektedir. Ülkemizde gençlerin katılımına ilişkin yerel politika ve uygulamaların etkisini ortaya koyan araştırmalar sınırlı sayıdadır.

Özellikle gençliğin katılımına ilişkin üretilmiş politikaların katılıma etkisini gösteren araştırmalar, tezde yerel politikaların etkisi ışığında gençliğin katılımına dair seçilecek yaklaşım için yol gösterici olmuşlardır.

Gençlerin katılımı ile ilgili iki yaklaşım vardır. Bunlardan ilki gençlerin hakim toplumsal normları içselleştirmeleri yoluyla toplumsal yapıyla bütünleşmeleri (var olan kurumlara ve düzenlemelere dahil olarak, pasif) (Parson, 1949), diğeri ise bütünleşmeden çok etkileşim içinde (Mahler, 1983 ve Mitev, 1982) olmalarıdır. Liberal demokrasinin vazgeçilmez koşulu siyasal katılımın nasıl sağlanabileceği konusunda çok fazla yol haritası üretilebilmiş değil (Erdoğan, 2009)dir. Özellikle gençler için oy verme, siyasi partilerin gençlik kollarına üye olma gibi geleneksel yollar mevcut iken, gençlerin kurumlardan bağımsız örgütlenebileceği alanlar ulusal politikalar çerçevesinde yakın zamana kadar açılmamıştır. Gençlerin bağımsız örgütlenmesi ile ilgili ilk örnekler kriz ortamından doğmuştur. 1990'lara doğru gelindiğinde ülkede yaşanan siyasi istikrarsızlık, yüksek enflasyon, ekonomik kriz, terör gibi ülke sorunları vatandaşların geleneksel siyaseti çözüm olarak görmemelerine neden olmuştur (Erdoğan, 2009:3-4). Özellikle 1999 depremi ile birlikte devletin olaylar karşısında adeta çaresiz kalması, arama kurtarma ve enkaz çalışmalarında bir sivil toplum örgütü olan Arama Kurtarma Derneği (AKUT)'nin sadece kendi ekibiyle çalışmaları desteklemekle kalmayıp toplumu da örgütlemesi ve dayanışma yaratması, ülkemizdeki bağımsız örgütlenme adımlarına ilk geniş çaplı örnektir.

3.2.2.Türkiye’de Gençlik Politikaları

Türkiye’de pek çok kamu kurum ve kuruluşu gençlere yönelik faaliyet yapma ve politika üretme konusunda yetkilidir. T.C. Gençlik ve Spor Bakanlığı, Avrupa Birliği Eğitim ve Gençlik Programları Merkezi (Ulusal Ajans), Türkiye İş Kurumu,

Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu doğrudan gençlere yönelik politika üreten ve faaliyet yapan kurumlardır.

Türkiye’de gençlik ile doğrudan ilgili bir yasa bulunmamaktadır. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası (Türkiye Cumhuriyeti Anayasası, 1982)’nda gençlik konusunda tek bir madde bulunmaktadır. Madde 58’e göre: “Devlet, istiklal ve Cumhuriyetimizin emanet edildiği gençlerin müspet ilmin ışığında, Atatürk ilke ve inkılâpları doğrultusunda ve Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü ortadan kaldırmayı amaç edinen görüşlere karşı yetiştirme ve gelişmelerini sağlayacak tedbirleri alır. Devlet, gençleri alkol düşkünlüğünden, uyuşturucu maddelerden, suçluluk, kumar ve benzeri kötü alışkanlıklardan ve cehaletten korumak için gerekli tedbirleri alır.”

Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı tarafından 2019-2023 yıllarına yönelik hazırlanan 11. Kalkınma Planı için oluşturulan Çocuk ve Gençlik Özel İhtisas Komisyonu, Gençlik Çalışma Grubu Raporunu 2018 yılında yayınlamıştır. Raporda (Türkiye Cumhuriyeti Kalkınma Bakanlığı, 2018) gençlerin siyasal katılımı genç seçmenler üzerinden incelenmiş ve 18-29 yaş arası genç seçmen oranını %26 olarak göstermiştir. Raporda gençlerin toplumsal katılımı da sivil toplum kuruluşlarına katılım üzerinden değerlendirilmiştir. Raporda tam anlamıyla gençlere yönelik faaliyetlerde bulunan dernek ve vakıfların belirlenemeyeceği ifade edilmiştir. Sonuç kısmında gençlere farklı kurum ve kuruluşların hizmet sunması, işgücü piyasasının ihtiyaç duyduğu niteliklerin gençlere kazandırılması, katılımın güçlendirilmesi ve gönüllülük faaliyetlerinin desteklenmesi, sivil toplum faaliyetlerine katılımın özendirilmesi, gençlik çalışmaları alanının politikalarla güçlendirilmesi gibi önerilere yer verilmiştir.

11. Kalkınma Planında (Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, 2019) gençliğe yönelik temel amaç gençlerin güçlü yaşam becerilerine, insani ve millî değerlere sahip olarak yetişmelerinin, iktisadi ve sosyal hayata ve karar alma mekanizmalarına aktif katılımlarının sağlanması olarak belirtilmiştir. Planda gençliğe yönelik politika ve tedbirler yer almıştır. Türkiye Ulusal Gençlik Konseyinin aktif hale getirilmesine yönelik çalışmaların tamamlanacağı belirtilen raporda kurumlar arası iş birliğinin artırılacağı, gönüllülük

faaliyetlerine katılımın teşvik edileceği ve gençlik alanında çalışan STK'ler ile ortak iş birliği çalışmaları yapılacağı vurguları dikkat çekmektedir. Planda, oluşturulacak gençlik politikaları ile ilgili temel prensiplere de yer verilmiştir. Buna göre gençlerin ihtiyaç ve beklentilerine ilişkin öncelikleri belirlemek, gençlere sunulan hizmetlerin koordinasyonunu sağlamak, iş birliklerini kolaylaştırmak, geliştirmek ve gençlerin karar alma süreçlerine katılımlarını destekleme yaklaşımlarını belirleyici hale getirmek, politika üretim süreçlerine yön verecektir.

Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı 2019-2023 Stratejik Planında da gençliğe yönelik amaç ve hedefler belirlenmiştir. Planda (Türkiye Cumhuriyeti Gençlik ve Spor Bakanlığı, 2019) proje ve faaliyetler ile gençlerin kişisel ve sosyal gelişimine katkı sağlamak ilk amaç olarak belirtilmiştir. Bu amaca yönelik hedefler arasında gençlik merkezlerinin kapasitelerini geliştirerek etkinliğini artırmak bulunmaktadır. Diğer amaçların yurt kapasitelerini artırmak ve spor faaliyetlerinin yaygınlaştırılmak olduğu görülmektedir.

Gençler ile ilgili politikalar ve bu politikaların uygulanma alanları yerel yönetimlerde merkezi yönetime kıyasla farklılıklar göstermektedir. Yerel yönetimler, insanın özgürleştirilmesinde, demokratik eğitim ve bilinç kazanmasında, kurumların demokratik yönetime yatkınlığı ile demokrasinin hayata geçirilmesinde önemli yer tutan kuruluşlardır (Görmez, 1997: 62). Tocqueville (1962:52-54)'ye göre; "yerel yönetim kuruluşları özgür ulusların gerçek gücünü oluşturur. İlkokulların bilime katkısı ne ise yerel yönetimlerin de özgürlüğe katkısı odur. Bir ulus özgür bir yönetim kurabilir ancak, yerel yönetimler olmadan özgürlüğün ruhuna sahip olamaz". Keith Panter-Brick ise "eğer yerel düzeyde topluluklar demokratik bir biçimde yönetilmiyorsa, ülkenin demokratik olduğunun ileri sürülmesine olanak yoktur" tespitini yapmaktadır (Hill, 1974: 24).

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasında gençlik ile ilgili doğrudan bir madde bulunmamakla birlikte, yerel yönetimlerin işleyişini düzenleyen çeşitli resmî belgelerde gençliğe yer verilen kısımlar vardır. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 14.maddesinde "belediyeler... gençlik ve spor hizmetlerini... yapar ve yaptırır" şeklinde gençleri ilgilendiren ifadeler bulunmaktadır (5393 sayılı Belediye Kanunu, m.14).

Aynı kanunun 76.maddesine dayanarak hazırlanan Kent Konseyi Yönetmeliği ile yerel katılım için önemli bir düzlem olan Kent Konseylerinin kuruluş ve işleyişleri resmi bir çerçeveye alınmıştır. İlgili maddede “Kent konseyi kent yaşamında; kent vizyonunun ve hemşerilik bilincinin geliştirilmesi, kentin hak ve hukukunun korunması, sürdürülebilir kalkınma, çevreye duyarlılık, sosyal yardımlaşma ve dayanışma, saydamlık, hesap sorma ve hesap verme, katılım ve yerinden yönetim ilkelerini hayata geçirmeye çalışır. Belediyeler kamu kurum niteliğindeki meslek kuruluşlarının, sendikaların, noterlerin, varsa üniversitelerin, ilgili sivil toplum örgütlerinin, siyasi partilerin, kamu kurum ve kuruluşlarının ve mahalle muhtarlarının temsilcileri ile diğer ilgililerin katılımıyla oluşan kent konseyinin faaliyetlerinin etkili ve verimli yürütülmesi konusunda yardım ve destek sağlar.” denilerek kent konseylerinin amacı açıklanmıştır. Farklı aktörlerin buluşabileceği bir platform olarak tasarlanan kent konseyleri, “Yerel Gündem 21” adı ile ilk olarak 1996 yılında Bursa, İzmir, Adapazarı, Adana, Trabzon, Kars, Tekirdağ, Van, Eskişehir, Edirne, Afyonkarahisar, Antalya, Diyarbakır ve Manisa illerinde kurulmuştur (Özdemir, 2011:38)’.

Kent Konseyi Yönetmeliğinin (Resmî Gazete, 8 Ekim 2006, sayı: 26313) içindeki 4.maddenin altında gençlik meclisleri tanınmıştır. Yönetmeliğin 6. maddesinde Kent Konseyi’nin görevleri içinde gençler, “Çocukların, gençlerin, kadınların, engellilerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almak” şeklinde ifade edilmiştir. Kanunun 12. maddesinde yer alan “Kent konseyleri, görev alanına giren konularda meclis ve çalışma gurupları oluşturabilir.” ifadesi kapsamında da kent konseyi çatısı altında gençlik meclis ve merkezleri açılması mümkün hale gelmiştir. Meclis ve çalışma gruplarının çalışma usul ve esasları Kent Konseyi Yönetmeliği’nin 12. ve 16. maddelerine ve illerin kent konseyi çalışma yönergelerine dayanarak genel kurulca hazırlanır. Örneğin İzmir Kent Konseyi Gençlik Meclisi’nin amaçları, İzmir Kent Konseyi Gençlik Meclisi Çalışma Yönergesi (İzmir Kent Konseyi, 2010) 6. maddede şu şekilde sıralanmıştır:

a) Gençlerin, kent yönetiminde karar alma mekanizmalarına katılmalarını, gençlik ve kentle ilgili sorunların çözümünde sorun çözme anlayışı içerisinde aktif rol almalarını ve politikalar oluşturmalarını sağlamak,

- b) Kent gençliğini, ulusal, uluslararası ve kent düzeyinde kamu kurum/kuruluşlarının ve uluslararası kuruluşların ilgili mekanizmalarında temsil etmek ve bu amaca uygun aktiviteler düzenlemek,
- c) Ulusal ve Uluslararası sözleşmeler çerçevesinde yerel düzeyde gençlik haklarını korumak ve geliştirmek,
- d) Gençlerin kentsel kimlik ve aidiyet bilincini geliştirmek,
- e) Gençlerin, girişimci ve dinamik kimliklerini ön plana çıkararak, araştıran, üreten, topluma, ülkesine ve dünyaya yararlı bireyler olmalarını desteklemek ve bireysel inisiyatiflerini geliştirmek,
- f) Gençlerin kentin bilimsel, teknolojik, sanatsal, sosyal ve kültürel etkinliklerinde rol almalarını sağlamak, insan hakları ve çevre konusunda duyarlılıklarını artırmak,
- g) Gençliğin dayanışma ve paylaşıma yönelik özelliklerini “ortaklık” bilinci içinde geliştirmek ve gençliğe birlikte çalışma alışkanlığı kazandırmak,
- h) Gençlerin, dinamizmini ve enerjisini kanalize edeceği uğraş ve ilgi alanları yaratmak ve bu konuda diğer kurum ve kuruluşlarla ortaklaşa etkinlikler gerçekleştirmek,
- i) Gençlerin İzmir’in sürdürülebilir kalkınma hedeflerinin belirlenmesi konusunda çözüm üretecek stratejilerde aktif rol almalarını ve bununla ilgili projelerin yetkili birimlere ulaştırılmasında etkili çoğunluk olarak temsil edilmelerini sağlamak.

Gençlik Meclisinin görevleri ise 8. maddede listelenmektedir. Bu maddeye göre İzmir kentinde gençlerin demokratik katılımının yaygınlaştırılmasını sağlamak, Gençlik Meclisini kentsel, ulusal ve uluslararası düzeyde temsil etmek ve bu amaca uygun aktiviteler düzenlemek, yerel yönetimlerin katılımlara açık mekanizmalarına (ihtisas komisyonları vb. gibi) Gençlik Meclisi’nden temsilcilerin de katılımını sağlamak, gençlerin toplumsal yaşamdaki etkinliklerini artırmak ve yerel karar alma mekanizmalarında aktif rol almalarını sağlamak, başka gençlik meclisleri ile gençlik konusunda kentin geleceğini ve gündelik hayatını ilgilendiren alanlarda işbirlikleri geliştirmek Gençlik Meclisinin başlıca görevleridir.

Gençlerin katılımının önü kent konseyleri ve gençlik meclisleri kapsamında açılmış olsa da uygulamalar gençlerin sistem içinde hala politika üretimine katkıda bulunamadığını göstermektedir. Var olan meclislerin aktif şekilde varlığını

sürdürmesi bir yana, yasal bir zorunluluk olmasına rağmen belediye bünyesinde varlık gösteren gençlik meclisi oranı oldukça düşük kalmaktadır. Aktif olarak nitelenen meclisler de hakim siyasal kültürün dışına çıkamamakta, yeni katılım şekilleri ya da yaklaşımlar üretememektedir. Lider siyaseti geleneği devam ettirilen gençlik meclislerinde siyasi tartışma kültürü geliştirmeye uygun metot ya da uygulama bulunmamaktadır. Bu da sistemin yeniden üretilmesine olanak vermemektedir.

3.2.3.Türkiye’de Gençlik Merkezleri

Avrupa merkezli olarak görünürlük kazanan gençlik alanı, Türkiye’de de adım adım gelişim göstermektedir. 2011 yılında TC. Gençlik ve Spor Bakanlığının kurulması ve güncellenmeye devam eden Ulusal Gençlik ve Spor Belgesi önemli adımlardır. 2008 yılı Türkiye İnsani Gelişme Raporuna göre bütüncül bir gençlik politikasının oluşturulması ve uygulanması için ilgili kurumların tesis edilmesi gerekliliğinden bahsedilmektedir. ‘Gençlerin ekonomik ve sosyal hayata katılımına yardımcı olması için (ombudsman.gov.tr, 2020)’ gençlik merkezleri varlığı önemli kurumlardan biridir. Gençlerin doğrudan ya da dolaylı olarak karar verici mekanizmalara dahiliyetini sağlayan gençlik merkezleri, gönüllülük yapma imkanını daha ulaşılabilir kılmaktadır.

Türkiye’deki gençlik merkezlerini bağlı bulundukları kurumlara göre üç kategoride incelenebilir. Bunlar yerel yönetimler (belediyeler), sivil toplum kuruluşları ve TC. Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı olan gençlik merkezleridir.

3.2.3.1.Gençlik ve Spor Bakanlığı Bünyesinde Yer Alan Gençlik Merkezleri

Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde yer alan gençlik merkezleri yönetmelikle düzenlenmiştir. Yönetmeliğe göre Gençlik ve Spor Bakanlığı bünyesinde yer alan gençlik merkezleri, il müdürlüklerine bağlı olarak, gençlerin sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetler çerçevesinde serbest zamanlarının ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirilmesine fırsat vererek topluma aktif vatandaşlar olarak katılmalarını sağlar. Gençleri zararlı alışkanlıklardan korumaya

yönelik çalışmaları yürüten kurumlar olarak tanımlanan gençlik merkezlerinin amaçları, 13.07.2003 tarihinde yayımlanan gençlik merkezleri yönetmeliğinde şu şekilde sıralanmıştır:

a) Gençlerin Atatürk ilkeleri doğrultusunda, ülkesine ve milletine yararlı, araştırmacı, yaratıcı, birleştirici, yeteneklerini geliştirmek ve toplumsal yaşama gönüllü olarak katılımlarını sağlamak,

b) Gençlerin serbest zamanlarını ilgi, istek ve yetenekleri doğrultusunda değerlendirmelerini sağlamak, onları sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlere yönlendirmek,

c) Diğer illerdeki gençlik merkezi üyeleri ile birlikte projeler üreterek bu projeler aracılığı ile gençler arasında değişim programları yapılmasını sağlamak,

ç) Yurtdışı gençlik kuruluşları ile uluslararası değişim programları gerçekleştirmek,

d) Gençlerin sosyal kişiliklerinin gelişmesine katkıda bulunarak, topluma uyumlu olmalarını sağlamak,

e) Sosyal, kültürel, sanatsal ve sportif faaliyetlerle gençlerin ruh ve beden sağlıklarını korumak, ulusal birlik ve beraberlik duygularını güçlendirmek,

f) Gençlerin kültürel ve psiko-sosyal ihtiyaçlarını karşılayarak, bireysel ve toplumsal ilişkilerinde sağlıklı ve dengeli kişilik geliştirmelerine katkıda bulunmak ve onları zararlı alışkanlıklardan korumak,

g) İlgi ve yetenekleri doğrultusunda bilgi ve becerilerini artırmak,

ğ) Gençlerin sorunlarına yardımcı olmak, rehberlik ve danışmanlık yapmak,

h) İl düzeyinde yapılacak olan gençlik organizasyonlarında diğer gençlik kuruluşları ile koordinasyonu gerçekleştirmek.

İl Genel Müdürlüğü tarafından atanan müdür gençlik merkezlerinin yönetiminden sorumludur. Merkezlerde ayrıca uzman eleman, lider ve öğreticiler bulunur. Görevlerinin gençlere yardımcı olmak ve rehberlik etmek olduğu açıklanan uzman, lider ve öğreticilerin disiplini sağlamaktan da sorumlu oldukları yönetmelikte belirtilmiştir. Merkezlerde gençlik merkezi müdürünün başkanlığında lider ve uzman elemanların kendi aralarından gizli oyla seçecekleri 2 temsilci ile gençlik merkezi üyelerinin kendi aralarından seçecekleri 2 üye olmak üzere toplam 5 kişiden oluşan

bir disiplin kurulu bulunması zorunludur. Yönetmelikte 12. maddede listelenen üyenin disiplin kuruluna verilmesini gerektiren durumlar arasında merkezin amaç ve kapsamı dışında politik ve ideolojik faaliyette bulunmak yer almaktadır. Yönetmeliğin 15. maddesine göre her gençlik merkezinin herkesin görüp izleyebileceği en uygun yerine bir Atatürk köşesi hazırlanması, Atatürk büstünün arkasındaki duvara bir Türk Bayrağı açık olarak ve çerçeve içerisinde yerleştirilmesi, büstün iki tarafındaki duvara ise Atatürk'ün Gençliğe Hitabesi ve İstiklal Marşı asılması zorunlu tutulmuştur. Yönetmelikte yer alan faaliyetlere örnek olarak uygulamalı güzel sanatlar, el sanatları, değişik spor branşlarında başlangıç ve eğitim çalışmaları, satranç, izcilik, kütüphanecilik, doğal ve tarihi çevreyi koruma ve öğrenme çalışmaları, eğitsel çalışmalar, bilimsel ve teknolojik çalışmalar, dil eğitimi, yarışmalar ve kampanyalar verilebilir.

Üyelik şartlarında 12-24 yaş arasında olmak olsa da 12 yaşından küçük 24 yaşından büyük olanların da yarışmalardan muaf olmak kaydıyla üye kayıtları yapılabileceği bilgisi var. Merkezlere 7 yaşından küçük 26 yaşından büyüklerin kaydı yapılmamaktadır. Üye gençlerin yaptıkları başarılı çalışmalar nedeniyle il müdürünün teklifi, il başkanının onayı ile teşekkür, takdir, plaket, şilt, gençlik kampları ve genel müdürlük tarafından düzenlenen çeşitli faaliyetlere davet ve benzeri şekillerde ödüllendirilebilecekleri belirtilmiştir. 2011 yılında 16 olan gençlik merkezi sayısını 300'e çıkaran bakanlık, 2011 yılında 8 bin civarında olan gençlik merkezi üye sayısının ise 2 milyonu aştığını açıklamıştır (gsb.gov, 2020).

İl müdürünün teklifi ve il başkanının onayı ile açılabilen gençlik merkezleri, her ilde ve ilçe müdürlüğü bulunan ilçede kurulabilmektedir. Gençlik merkezi kurulabilmesi için yönetmelikte belli şartlar belirlenmiştir. Bu şartlar gençlik merkezi müdürü, personel ve liderlere ait odalar ile faaliyetlerin yapılabileceği gerekli donanımına sahip odaların bulunması, faaliyetler için gerekli malzemelerin temin edilmesi ve yeterli sayıda lider ve öğreticilerin bulunmasıdır. Faal olmayan gençlik merkezleri il müdürünün teklifi il başkanının onayı ile kapatılmaktadır.

Mevzuatta yer alan eğitsel ve kültürel faaliyetler dışında gençlik merkezlerinin gençler ile çeşitli projeler yürüttüğü görülmektedir. Kod Adı 2023, Gençler Sabah Namazında Buluşuyor gibi ‘...gençlik yetiştirilmesinin amaçlandığı

(Gençlik ve Spor Bakanlığı, Gençlik Merkezleri Projeleri, 2021)’ projelerin yanında Girişimcilik Eğitimi, Genç Dönüşüm gibi eğitsel projeler de yürütülmektedir.

3.2.3.2.Belediye Bünyesinde Yer Alan Gençlik Merkezleri

Yapısı itibariyle vatandaşlara en yakın yönetim teşkilatı olan belediyeler, son dönemde gelişen katılım anlayışı ile gençlik merkezleri kurmaktadır. Belde sakinlerinin mahallî müşterek nitelikteki ihtiyaçlarını karşılamak amacıyla her türlü faaliyet ve girişimi gerçekleştirmesi beklenen belediyeler, 5393 sayılı kanununda belediye görev, yetki ve sorumlulukları başlığı altında belirtildiği gibi gençlik ve spor hizmetleri de geliştirmek durumundadır. Kanunda 14. maddeye göre

“Belediye, mahallî müşterek nitelikte olmak şartıyla; Gençlik ve spor orta ve yüksek öğrenim öğrenci yurtları; sosyal hizmet ve yardım, nikâh, meslek ve beceri kazandırma; ekonomi ve ticaretin geliştirilmesi hizmetlerini yapar veya yaptırır Büyükşehir belediyeleri ile nüfusu 100.000’in üzerindeki belediyeler, kadınlar ve çocuklar için konukevleri açmak zorundadır. Diğer belediyeler de mali durumları ve hizmet önceliklerini değerlendirerek kadınlar ve çocuklar için konukevleri açabilirler. Gerektiğinde, sporu teşvik etmek amacıyla gençlere spor malzemesi verir, amatör spor kulüplerine ayni ve nakdî yardım yapar ve gerekli desteği sağlar, her türlü amatör spor karşılaşmaları düzenler, yurt içi ve yurt dışı müsabakalarda üstün başarı gösteren veya derece alan öğrencilere, sporculara, teknik yöneticilere ve antrenörlere belediye meclisi kararıyla ödül verebilir...” denilmiştir.

Bu doğrultuda belediye gençlik merkezleri, gençlerin ihtiyaçlarını karşılamak için belediyeler tarafından da kurulmaktadır.

Büyükşehir, il veya ilçe belediyeleri bünyesinde açılan gençlik merkezleri, ‘gençleri toplumsal süreçler ile bütünleştiren, gençlerin toplumsal yaşamın her alanına aktif ve etkin bireyler olarak katılımını ve sahip oldukları beceri ve yeteneklerin ortaya çıkarılmasını amaçlayan (sbb.gov, 2020)’ yapılar olarak hizmet vermektedirler. Faaliyetlerin kapsam ve öncelikleri, merkezlerin hedef kitlesi, çalışan

sayısı, gönüllü-yararlanıcı sayısı, mekansal özellikleri yerelden yerele farklılık göstermektedir. Belediye gençlik merkezlerinin resmi olarak idari bir birimi olmasa da fon sağlayıcısı belediye olduğundan yapılmak istenen aktivite ya da projelerin belediye politika ya da anlayışına uygun olması beklenmektedir.

Belediye gençlik merkezlerinin en önemli işlevlerinden biri, büyük çoğunluğunun Eurodesk temas noktası olmasından dolayı gençler için dünyaya açılan bir kapı olmasıdır. Merkezler aracılığıyla Erasmus+ gençlik değişim programları konusunda gençlerin farkındalık kazanması ve bu programlara dahil olması mümkündür. Erasmus+ kapsamında Türkiye'ye gelmiş yabancı uyruklu öğrenciler için de gençlik merkezleri bir buluşma noktasıdır.

Belediye gençlik merkezleri için genel bir uygulama ya da projeden bahsetmek mümkün değildir. Fakat genel bir çerçeve çizmek gerekirse, belediye gençlik merkezleri gençlerin projeler tasarlayıp uygulamaya geçirebildiği alanlardır. Profesyonel çalışanlar genellikle proje koordinatörü, merkez koordinatörü, idari personel veya sekreterdir.

3.2.3.3.Sivil Toplum Kuruluşları Bünyesinde Yer Alan Gençlik Merkezleri

Gençlere yönelik politikaların hazırlanıp uygulanmasında Türkiye'de 90'lı yılların sonunda kurumsallaşmaya başlamış sivil toplum kuruluşlarının rolü, katılımı öncelemeleri açısından oldukça önemlidir. Sivil toplum kuruluşları hem kamu kurumlarıyla eşgüdüm yaratması, koordinasyonu sağlaması, hem de bağımsız bir doğaya sahip olması bakımından gençler için gençler ile toplumsal örgütlenme alanlarıdır. Gençlik alanında çalışan sivil toplum kuruluşlarının kurmuş olduğu gençlik merkezleri, “gençlerin hem hizmet alabildikleri hem hizmet üretebildikleri, kendilerini ifade edebildikleri, yaratıcılıklarını geliştirebilecekleri, kendilerine sosyal bir çevre oluşturabilecekleri, kendilerini ilgi alanlarında geliştirebilecekleri, farklılıklarla yaşama kültürünü deneyimleyebilecekleri bir alan” (tog.org.tr, 2020) olarak tanımlanabilir. Bu kapsamda merkezlerde atölye çalışmaları, kurslar, bilgilendirme çalışmaları, psikolojik danışmanlık, gönüllü çalışmalar, sosyal aktiviteler, yerel çalışmalar, ulusal ve uluslararası faaliyetler düzenlenmektedir.

Profesyonel çalışanlara sahip olan gençlik merkezlerinde çoğunlukla ‘denetleyici’ bir yapı bulunmamaktadır. Proje koordinatörü, antrenör, merkez koordinatörü, aktivite koordinatörü, asistan unvanlarına sahip çalışanlar gençlere destek olmaktadır.

Sivil toplum kuruluşları bünyesinde faaliyet gösteren gençlik merkezleri, bağlı olduğu kurumun çalışma alanına göre belli gruplardan gençleri hedef kitle olarak belirleyebilmektedir. Örneğin 2015 yılından itibaren hizmet vermeye başlamış olan SODES Engelsiz Gençlik Merkezi Adana’nın Çukurova ilçesinde bedensel engelliler için yeterli erişebilirlik ve görme engelliler kütüphanesi olan bir gençlik merkezidir. Tüm gençlere kapısı açık olan merkez, engelli ve engelsiz gençlerin bir arada faaliyetler yürütmesine imkan sağlamakta olan engelli dostu bir yapıdır.

3.2.4.Gençlik Merkezlerine Yönelik Bir Karşılaştırma

Türkiye’de Bağlı bulundukları kurumlar bakımından üç kategoriye ayrılan gençlik merkezleri incelendiğinde çeşitli benzerlikler ve farklılıklar dikkat çekmektedir. İlk fark merkezlerin idari yapısıdır. Bakanlığa bağlı gençlik merkezlerinde bir disiplin kurulunun bulunması zorunlu tutulmuştur. Belediye gençlik merkezlerinde gönüllülük yapan gençlerin projelerinin belediye tarafından fonlanıyor olması gençler açısından bağlayıcılık yaratsa da resmi anlamda denetleyici bir mekanizma yoktur. Yine sivil toplum kuruluşlarına bağlı gençlik merkezlerinde gençleri denetlemek için bir kişi ya da kurul yoktur. Sivil toplum kuruluşlarına bağlı gençlik merkezlerinin kuralları çoğunlukla gençler tarafından belirlenmektedir.

Gençlik ve Spor Bakanlığına bağlı gençlik merkezlerinin yönetmeliğinde sıkça geçen ‘korumak, yönlendirmek’ ifadeleri, gençleri ‘yarım’ olarak gören söylemi yeniden üretmektedir. Merkezlerin koordinasyonunun müdür tarafından sağlanması dikey bir iletişim ağı oluşturmaktadır. Gençlerin sahip olması beklenen ilkelerin amaçlar içinde listelenmesi kapsayıcılığı yok ediyor, farklı görüş ya da anlayışta olan gençleri dışlamaktadır. Gençlerin korunması gerekliliği vurgusu, hatta tartışma konularının disiplin yönetmeliğince belirlenmesi yapıyı formal bir alana sıkıştırmaktadır. Bu sınırlar, sürekli yeniden üretilmesi gereken gençlik alanını çerçeveleyip yeniliğin meydana gelmesine ortam sağlamamaktadır. Sivil toplum

kuruluşlarına bağlı gençlik merkezleri için daha geniş bir çerçeveden bahsetmek mümkündür. Belediye gençlik merkezleri için ulusal bir amaç bütünlüğü yoktur. Yerel yönetimler yaklaşımlarını kendileri belirlemektedirler. Kararlarını nasıl aldıkları, uygulamalarını nasıl şekillendirdikleri ile ilgili bir kaynak olmaması, bu tezin yazılma sebeplerinden biridir.

Merkezlerin bir gönüllü ağına sahip olması ortak nokta gibi görünse de, gönüllülerin yönlendirilme yöntemleri kurumların anlayışlarına göre farklılık göstermektedir. Gençlik ve spor bakanlığına bağlı gençlik merkezlerinde atölye ve projelerin içerikleri ile oluşturulan toplulukların kapsamaları, bakanlık tarafından çizilen “ideal gençlik” sınırlarında kalmaktadır. Belediye gençlik merkezlerinde projeler yerel sorun ya da avantajlardan temellendirildiği için proje uygulamaları görece daha çeşitlidir. Bu çeşitliliğe destek veren bir nokta da yerel yönetimlerin projeler konusunda farklı aktörlerle yaptıkları iş birlikleridir. Örnek olarak Beyoğlu Belediyesi’nin Habitat Derneği ile yürütmüş olduğu “Türkiye’de e-Yönetişimin Gelişimi için Gençlerin Yetkin Kılınması” projesi gösterilebilir. Akran eğitim modelinin kullanıldığı projede gençlerin birbirinden öğrenmeyi de deneyimlemesi sağlanmıştır. Sivil toplum kuruluşlarına bağlı gençlik merkezlerinde ortaya konulan projelerin, genellikle bağlı olunan dernek ya da vakfın çalışma alanıyla ilgili olduğu dikkat çekmektedir.

Bakanlığa bağlı merkezlerde yaş aralığının oldukça geniş tutulmaktadır. Bundan dolayı gençlik merkezlerinden yararlanan kişilerin yaş aralığı çeşitlilik göstermektedir. Bu durum farklı yaş gruplarının ortak bir alanda buluşmasını sağlayabileceği gibi gençleri merkezden uzaklaştırabilmektedir.

Bir diğer fark gençlik merkezlerinde gençlerin herhangi bir etkinliğe dahil olmadan geçirebilecekleri süreyle ilgilidir. Bakanlık ve belediyelere bağlı merkezlerde gençler genellikle atölye ve projeler süresince vakit harcamaktadır. Sivil toplum kuruluşlarına bağlı gençlik merkezlerinde ise yapılandırılmamış alanlar daha fazladır. Gençler sadece boş vakitlerini değerlendirmek için merkezlerde bulunabilmektedir.

Gençlik merkezlerinin ortak noktalarının büyük çoğunluğu pratik uygulamalarla ilgilidir. Merkez çatısında siyaset konuşulması formal olarak sadece bakanlığa bağlı olanlarda yasaklansa da diğer kurumların bünyesindeki gençlik

merkezleri için de bu adeta yazılı olmasına gerek duyulmadan uyulan bir kuraldır. Bu durum toplumun gençleri siyasal alan içinde nerede konumlandığı ile çok ilintilidir. Aile içinde ve okulda siyaset konuşma pratiğini, hatta tartışma pratiğini geliştiremeyen gençler, kendilerini siyaseti tartışabilecek aktörler olarak görmemekte ya da bu alanı tehlikeli bulmaktadır. Bunun bir uzantısı olarak gençler, merkezlerin karar alma süreçlerine dahil olamamaktadır. Dolayısıyla gençlerin katılım anlamında bireysel gelişim alanları azdır. Çalışmalara aileler dahil edilmemektedir. Buna ek olarak merkezlerin görünürlük çalışmaları da oldukça kısıtlıdır. Dolayısıyla merkezler toplum tarafından yeterince tanınmamakta, ailesine bağımlı yaşayan gençler için bu durum merkeze dahiliyet anlamında engel oluşturmaktadır. Merkezlerde tematik çalışmalar da oldukça azdır.

Hangi kuruma ait olduğundan bağımsız, merkezlerin bir ölçme ve değerlendirme sistemi yoktur. Dolayısıyla yürütülen çalışmaların nereye gittiği, amacına ulaşp ulaşmadığı bilinmemektedir. Bir geri bildirim sistemi de olmadığından proje hedefleri yeniden yapılandırılamamaktadır. Gençlik merkezleriyle ilgili yapılan araştırmaların da az olması merkezleri hem kendi içinde hem de kurumlar arası bağlamda sınırlamaktadır.

Merkezlerin mobilite programlarını yürütüyor olması bir diğer ortak noktadır. Kültürel öğrenmenin değişim programları aracılığıyla sağlanması ve bunun gençler açısından ulaşılabilir olması olumlu bir durumdur. Hem uluslararası hem yerel anlamda gençlerin katılımına alan açan gençlik merkezleri, gençlerin gönüllü olarak topluma katılıp kendilerini tanıyabilmeleri için önemli araçlardır.

3.3.TÜRKİYE'DE GÖNÜLLÜLÜK

Gönüllülüğün bireye ve topluma pek çok etkisi olmakla birlikte, en önemli etkilerinden biri bir topluluğa aidiyet ve sorumluluk hissinin geliştirmesidir (Nelson, 2005, s. 3). Geleneksel yönetim anlayışının sorumluluğu merkezde toplayan yapısının yerini çok aktörlü sorumluluk paylaşımına bırakması, toplumun yeniden yapılanmasını da gerekli kılmıştır. Bu yeniden yapılanma süreci, aidiyet ve sorumluluğun organizasyonel olarak pekişmesi ile olumlu sonuçlar verebilir. Kurumsal reformların hedef çıktılarına ulaşması, ancak toplumsal iş birliği ile mümkündür. Gönüllülük faaliyetlerinin kişilerde sorumluluk alma ve aidiyet ile

ilgili yarattığı değişimler, politikalarla ulaşılmak istenen toplumsal yapıya toplumları yaklaştırmakta oldukça uygundur. Gönüllü faaliyetlere katılımın en azından bazı kişilerin fiziksel ve zihinsel sağlığına pozitif bir etkisi olabileceği ancak bunun daha çok topluma yarar sağladığı sonucuna varılmıştır (Ziersch ve Baum, 2004, s. 298). Dayanışma, bağlılık ve katılım gibi fikirlerden esinlendiği kabul edilen gönüllülüğün “hem toplumların hem de bireylerin refahına katkı sağladığı” vurgulanır (UNV, Türkiye & GSM, 2013, s. 12).

Gönüllülük tanımlarında öne çıkan fayda ifadesi gönüllülüğün olumlu bir sosyal etki yaratma istek veya derdiyle gerçekleştirildiğini ortaya koymaktadır. Karşılıksız olarak gerçekleştirilen faaliyetlerin temel motivasyonu ‘işe yarama’ ya da ‘iyilik yapma’ olarak düşünülmektedir. Faaliyetler, sonuç olarak gönüllülük faaliyetinde bulunan bireylere bir yaşama amacı, tatmin duygusu ya da ileride kullanılacak tecrübeler ekleyebilir. Gönüllülüğe başlarken hedeflenen çıktılar her zaman tam bir bilinçle ortaya konmasa da yapılan araştırmalar gönüllülüğün bir farkındalık süreci olduğunu göstermektedir. Gönüllülüğün kişiler üzerindeki etkileri, gönüllülük yapılan kurum ya da platformlara göre farklılıklar gösterebilmektedir. Türkiye’de merkezi ve yerel yönetimler ile çeşitli sivil toplum kuruluşları, çeşitli proje ve uygulamalar çerçevesinde gönüllülüğe alan açmaktadırlar.

Sivil alanda faaliyet gösteren dernekler, gibi sivil toplum kuruluşlarına yapılan bağışlar ve bu kuruluşlarda gönüllülük yapan kişilerin toplam nüfustaki oranı bir ülkedeki gönüllülük düzeyini ortaya koymak için göz önünde tutulabilir. Aktif dernekler, sayıları, faaliyetleri, vb. gönüllülüğü değerlendirmede kullanılabilir. İçişleri Bakanlığı Dernekler Dairesi Başkanlığı’nın 2020 yılı verilerine göre Türkiye’de hali hazırda 245,170 adet kayıtlı dernek bulunmaktadır; bunların yaklaşık 97,000’i aktif olarak çalışmalarını sürdürmektedir. Vakıfların en yaygın faaliyet alanları sosyal yardım (% 56,1), eğitim (% 47,5) ve sağlık (% 21,8) tır (Türkiye’de Sivil Toplum: Bir Dönüm Noktası, 2011). Aktif dernek sayısı yıldan yıla artmaktayken aynı şeyi bağış yapma ve gönüllü olma oranları için söylemek zordur. Vatandaşların yalnızca yüzde 2,5 kadarı toplumsal kuruluşlar, yüzde 4,2’si ise siyasal örgütler için gönüllülük faaliyeti yürütür (Türkiye’de Sivil Toplum: Bir Dönüm Noktası, 2011: s. 68-69). Dünya Bağışçılık Endeksi’nin (World Giving Index) 2018 yılı raporuna göre bir kurum bünyesinde gönüllülük için harcanan zaman açısından

Türkiye, 146 ülke arasında 126. sırada yer alırken Slovenya 19. sırada yer almaktadır. Dünya Değerler Araştırması (World Values Survey)'na göre de Türkiye'de herhangi bir gönüllü faaliyete katılanların oranı %1,7'dir. Bu oran 18-35 yaş aralığındaki gençler için %7,7 olarak gerçekleşmiştir (2014). Verilere göre ülkemizde gönüllülük ve bağış yapma oranları oldukça düşük seviyelerdedir. Gençlerin gönüllülük ortalamasının genel ortalamanın üzerinde olması dikkat çekmektedir.

Türkiye'de gönüllülük biçimlerini ortaya koymak amacıyla çeşitli ölçekte araştırmalar da yürütülmektedir. Dünya Gönüllülüğün Durumu Raporu (UNV, 2018)'na göre Türkiye'de 15 yaş üstü nüfus 57.870.000; resmi gönüllü sayısı (tam zamanlı eşdeğeri) 47.378; gayri resmi gönüllü sayısı (tam zamanlı eşdeğeri) 1.633.531; toplam gönüllü sayısı (tam zamanlı eşdeğeri) 1.680.909'dir. Gönüllülük alanında yapılmış son kapsamlı araştırmanın bulguları 13 Aralık 2019'da yapılan 'Türkiye'de Gönüllülük: Katılım, Koşullar ve Hukuk Konferansı' ile duyurulmuştur. İstanbul Bilgi Üniversitesi Sivil Toplum Çalışmaları Merkezi (BİLGİ STÇM) ve İstanbul Bilgi Üniversitesi Göç Çalışmaları Uygulama ve Araştırma Merkezi (BİLGİ GÖÇ) tarafından yürütülen Türkiye'de Gönüllülük Araştırması (İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2019) anket, yarı yapılandırılmış mülakat ve odak grup görüşme yöntemleri kullanılarak toplamda 1016 kişinin katılımı ile gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre bünyesinde en fazla gönüllü bulunduran kurumlar eğitim alanında faaliyet göstermekte, bunu çocuk ve gençlik alanları takip etmektedir. Çalışmaya katılan kişilerin %40,8'i gönüllülüğe 2016 ve sonrasında başladığını ifade etmiştir ve %45'i 15-29 yaş aralığındadır.

Araştırma, gönüllülerin ilgili kurumlarda çok farklı işler yaptığını göstermektedir. İlgili konularda eğitim vermek en sık yapılan gönüllü faaliyet iken bunu faaliyetlerin organizasyonlarında görev almak, kampanyaların organize edilmesine katılmak, tanıtım konularında destek vermek, ilgili konularda araştırma yapmak, yönetim kurulunda yer almak ve STK'lar arası ağ kurmak takip etmektedir. "Kurumun seçilme nedeni nedir?" sorusuna katılımcıların yarıdan fazlası 'Hedef kitlesi.' cevabını vermiştir. Gönüllülüğün en önemli kazanımları ise yeni insanlarla tanışmak, kendini işe yarar hissetmek ve sürekli yeni şeyler öğrenmek gibi

görünmektedir. Gönüllülük haricinde yapılan siyasal faaliyetlerde de oy vermek, haber paylaşmak, dilekçe yazmak, toplu yürüyüşe katılmak öne çıkmaktadır.

Türkiye’de Gönüllülük Araştırması, ülkemizde henüz hukuki çerçevesi çizilmemiş olan gönüllülüğü anlamak açısından önemlidir. Önce bireylere, ardından topluma sağladığı fayda ile önemli bir katılım yöntemi olan gönüllülüğün merkezi ya da yerel politikalarda yer alarak sistemli bir şekilde geliştirilebilmesi ve yaygınlaştırılabilmesi için bu hukuki çerçeveyi çizmek gereklidir. Bu tez çalışması da gençlerde gönüllülüğün biçim ve düzeyini yerel ölçekteki uygulamalarda iki ülkeyi karşılaştırma yoluyla alana katkı sunmayı hedeflemektedir. Türkiye ve karşılaştırma için seçilen ülke Slovenya arasında anlamlı bir kıyas yapabilmek için iki ülkenin belediyelerine ait gençlik merkezlerinde gönüllü gençlerle derinlemesine görüşmeler gerçekleştirilmiştir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

BELEDİYE GENÇLİK MERKEZLERİ AÇISINDAN BİR KARŞILAŞTIRMA

Yerel yönetimlerin gençlere yönelik uygulamalarına gençlerin gözünden bakmak amacıyla yürütülen araştırmada yöntem olarak odak grup görüşme seçilmiş ve iki odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Bu görüşmeler iki farklı ülkenin gençleriyle, Slovenya ve Türkiyeli gençlerle yapılmıştır. Kendi yerellerinde belediye bünyesinde hizmet veren gençlik merkezlerinde gönüllülük yapan gençler, yine gönüllü olarak bu çalışmaya veri sağlamak amacıyla odak grup görüşmelerine katılmışlardır.

4.1.ODAK GRUP GÖRÜŞMESİ AMACI

Gençlerin karar alma ve eylemlere katılımında gönüllü aktiviteler büyük önem taşımaktadır. Bu kapsamda uygulamaya konulan gençlik merkezleri yerel yönetimler aracılığıyla gençlerin katılım kültürü geliştirebilecekleri açık bir alandır. Gençler için açılmış bu alanı gençlerin gözünden incelemek ve daha etkin bir araç olarak kullanılmasına katkı sağlamak amacıyla olan çalışma kapsamında, iki ülkenin belediye gençlik merkezi gönüllüleri ile odak grup görüşmesi gerçekleştirilmiştir. Görüşmenin amacı gençlerin deneyimlerine ilişkin nitel veri toplamak, değişime ihtiyaç duyulan politika alanlarını belirlemek ve gençlerle yaptığımız görüşmelerden elde ettiğimiz veriler aracılığıyla durumu değerlendirmektir.

4.2.KATILIMCILAR

Araştırma kapsamında odak grup görüşmesinde yer alan katılımcılar 15-29 yaş aralığındadır. Araştırmaya Zagorje ob Savi Belediyesi Gençlik Merkezinden 8 gönüllü, İzmir Büyükşehir Belediyesi Gençlik Merkezinden 6 gönüllü 1 gençlik çalışanı olmak üzere 7 genç katılmıştır. Katılımcıların 9'unun cinsiyeti kadın, 6'sının cinsiyeti erkektir. Katılımcılardan 1'i gençlik merkezi çalışanı, 1'i işsiz, 1'i tam zamanlı sağlık çalışanı ve 11'i öğrencidir. Öğrenci olan gençlerin 1'i ortaokul, 4'ü lise, 6'sı üniversite düzeyinde eğitim almaktadır. Öğrenci gençlerin geçim

kaynaklarını aileden alınan harçlıklar, devlet ya da özel kurumlardan alınan burslar, yarı zamanlı işlerden elde edilen kazanç oluşturmaktadır. Katılımcıların tamamı devlet kurumlarında öğrenim görmektedir. Katılımcıların gençlik merkezlerinde gönüllülük yapma deneyimi 6 ay- 2 sene arası değişmektedir.

4.3.HAVAGAZI VE ZAGORJE GENÇLİK MERKEZLERİ

Zagorje ob Savi Gençlik Merkezinde 5 tam zamanlı, 1 yarı zamanlı çalışan ve dönemsel olarak değişmek üzere 2-3 uluslararası gönüllü görev almaktadır. Görevli maaşları belediye tarafından ödenmektedir. Gençlik merkezinde çocuk ve gençlik birimi aynı ofisi kullanmaktadır. Odalar da çocuklar ve gençlerin ortak kullanımına açıktır. 1 proje koordinatörü ve iletişim sorumlusu gençlik alanında çalışırken, 2 proje koordinatörü çocuk alanında çalışmaktadır. Sözleşmeler 1 yıl süre ile yapıldığından gençlik merkezi ekibinde sık sık değişiklikler olmaktadır. Gençlik alanından sorumlu proje koordinatörü hem Erasmus+ projeleri yazmakta, hem de kabul edilen projelerin yürütücülüğünü yapmaktadır. Merkez gönüllülerinden doğrudan sorumlu bir çalışan bulunmamaktadır. Avrupa Gönüllü Hizmeti kapsamında dönemsel olarak merkezde görev yapan uluslararası gönüllülerden yerel katılımı ilgili çalışmalar yapmaları beklenmektedir. Cuma günleri 16.00-22.00 arasında sadece gençler için açık olan merkezde her hafta farklı bir çalışan dönüşümlü olarak merkezde kalmaktadır. Merkezde gönüllüler tarafından yürütülen bir proje yoktur. Gençler, gençlik merkezinin düzenlediği etkinliklerde görev almaktadırlar. Gençlik merkezinde gençler için bir kurs bulunmamakla birlikte vegan beslenme, yoga, meditasyon gibi alanlarda atölyeler düzenlenmektedir. Aynı zamanda çeşitli spor turnuvaları da organize edilmektedir.

Tablo 5: Havagazi ve Zagorje Gençlik Merkezleri

	Havagazi GM	Zagorje GM
Kapalı Alan	Yerleşke	2 Ofis, 2 Oda, 1 Depo, 1 Kapalı spor salonu, 1 Balkon, 1 Mutfak
Açık Alan	Var	Yok
Çalışma Gün ve Saatleri	Hafta İçi: 09.00-17.00	Hafta İçi: 08.00-16.00 Cuma: 08.00-22.00
Çalışanlar	1 Gençlik Koordinatörü 15 Belediye Çalışanı	1 Genel Koordinatör 3 Proje Koordinatörü 1 Ofis Sorumlusu 1 İletişim Sorumlusu 2 Uluslararası Gönüllü(Değişken)
Aktif Gönüllü Sayısı	500	60
Hedef Kitle	15-30 Yaş	15-29 Yaş
Etkinlikler	Seminerler Kurslar Atölyeler	Atölyeler Konserler
Projeler	Abla Ağabey Kardeş Bir Köy Masalı İzmir Gençlere Kucak Açıyor Köyde-İz	Erasmus+ Projeleri
Sosyal Medya Hesapları	Facebook, Instagram, Twitter	Facebook, Instagram

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Havagazi Gençlik Merkezinde 16 belediye çalışanı tam zamanlı olarak görev almaktadır. 2020 yılında 56 kurs ve etkinlik gerçekleştirilen merkezde 4 de sosyal sorumluluk projesi yürütülmüştür. Merkez, kurslar ve seminerler için Habitat Derneği, Pi Gençlik Derneği gibi çeşitli sivil toplum kuruluşlarıyla iş birliği yapmaktadır.

4.4.ARAŞTIRMA BULGULARI

3.3.1.Zagorje Belediyesi Gençlik Merkezi

Gençler için gençlik merkezi ile tanışmalarında arkadaş ilişkileri kadar okullarındaki bir takım uygulamalar da etkilidir. Slovenya’da çocuk meclisi ve okul

meclisi oluşumlarından dolayı gönüllülük ve katılım kavramına aşina olan gençler, bu meclislerin kolaylaştırıcılığında görev alan gençlik merkezi çalışanlarıyla küçük yaşlardan itibaren tanışıklardır.

Görüşmeye katılan gençlere “Sizce katılım nedir? “ diye sorulmuştur. Gençler katılım kavramını dayanışma, gönüllülük ve sorumluluk kavramlarıyla tanımlamıştır. Kavramın proje üretme, insanları sürece dahil etme ve yaygınlaştırma olarak algıladığını, gönüllülüğü yardım olarak tanımlamaktan ziyade kişisel gelişimin parçası olarak görüldüğü anlaşılmıştır. Katılımcı S1’in cevabı buna işaret etmektedir.

“Bu aslında hayat için bir hazırlık çünkü bir an geliyor ve sen kendi başının çaresine bakmak, kendi başına yaşamak, faturalarını ödemek zorunda kalıyorsun ve bence bunlar gönüllü çalışmanın içinde. Kendi hakların için nasıl mücadele etmen gerektiğini öğreniyorsun ve bu kendin için çalışmaya başlamayı sağlıyor.” (S1)

“Gençleri gönüllülük için motive eden şey nedir? “ sorusu, gençlerin gönüllü faaliyetlerine katılım sebeplerini anlamaya yardımcı olmuştur. Gençleri gönüllülük için motive eden şey iletişim ve değişimdir. Gençlerin siyaseti ayrıştırıcı ve kutuplaştırıcı gönüllülüğü ise değerlerin çeşitliliğini ortaya çıkarıcı ve birleştirici buldukları ortaya çıkmıştır. Gençler gönüllülüğü bir toplumsal katılım aracı, siyaseti ise bu aracın fon sağlayıcısı olarak görmektedirler. Burada dikkat çeken kendilerini üretici konumunda görmeleri, siyaset ayağının sadece gerekli maddi desteği vermesi gerektiğini söylemeleridir. Toplumsal anlamda yeterince birlik sağlayamadıklarını düşünen gençlere göre politikacıların topluma desteği önemli fakat toplumsal değişim yaratacak ölçüde değildir. Özellikle okullarda sosyal girişimcilikle ilgili farkındalık çalışmaları yapılması gerektiğini söylemişlerdir. 40 yaş üstü insanların gönüllülüğü tanımladıklarını, bunun da bir sınırlılık oluşturduğunu düşünmektedirler. Gönüllülüğü tanıma ve gönüllülüğe yönelme konusunda okuldaki çalışmaların kilit olduğu, bu tarz çalışmaların tanıtımının yapılması, çalışmalara katılmanın okullarda desteklenmesi gerektiği görüşlerinde hemfikirdirler. Bu konuya maddi imkan sağlayacak yasal bir adım ihtiyacının olduğunu düşünmektedirler.

“İş adamları toplumsal hayatı desteklemeli. Vergilerin kullanımı halka transfer edilmeli.” (S2)

İtfaiye Slovenya’da gönüllülük sistemi üzerine kuruludur. Gençler, bu durumun devlet tarafından suistimal edildiğini, bu alana yeterince kaynak aktarılmadığını, ekipmanların yetersiz olduğunu düşünmektedir.

Gençlere kendilerini politik aktör olarak tanımlayıp tanımlamadıkları sorusu yöneltmiştir. Gençlere kendilerini aktif katılımcı ya da politik aktör olarak görmemektedir. Bu alanla ilgilenmediklerini, bu "yükün altına girmeye" hazır olmadıklarını söylemişlerdir. Sadece V bu görüşe karşı çıkmıştır.

"Eğer çevremizde ne olup bittiği ile ilgilenmezsek nereye ne şekilde katkı sağlayabileceğimizi bilemeyiz. Prensip olarak ben de oy kullanmıyorum ama çevremde yapabileceğim ne varsa yapıyorum bu şekilde büyük değişiklikler yaratabilirim. Vatandaş olarak sorumluluklarımız olduğunu düşünüyorum." (S3)

Gaiser, De Rijke ve Spannring tarafından yapılan Youth and Political Participation Empirical Results for Germany Within a European (ContextGaiser vd., 2010: 437) başlıklı ve Fyfe tarafından yapılan Civic Education and Political Participation (Fyfe, 2009: 39) başlıklı Almanya ve Avustralya ile ilgili gençlerin siyasi davranışları üzerine yapılan iki araştırma gençlerin büyük çoğunluğunun oy vermeyi en önemli katılım aracı olarak gördüğü ortaya çıkarmakta iken Slovenya’da gençlerin oy kullanmadığını ifade edilmiştir. Bir genç Slovenya yerel seçimlerinden sonra gençlerin katılım oranını kontrol ettiğini ve bunun çok düşük olduğunu söylemiştir. Onun oy kullanıp kullanmadığı sorulduğunda kullanmadığını, çünkü oy kullanarak bir şeyleri değiştireceğine inanmadığını belirtmiştir. Avrupa Birliği ülkelerinde genç seçmenlerin, ulusal seçimlere, Avrupa Birliği için yapılan seçimlerden daha fazla ilgi gösterdiği (Print, 2007: 328-329) bulgusu bu ifadeyi desteklemektedir.

Gençlerin kendilerini politik aktör olarak görmemelerinin sebepleri olduğu anlaşılmıştır. Gençler sadece değişime olan inançsızlıktan değil, aynı zamanda gençlerin politikaya ilgi duymamasından söz ederken, durumun ilgisizlik değil bilgisizlik olduğu fikri gündeme gelmiştir.

"Buradaki olay şu, eğer bana sorarsan, benim yaşımdaki insanların yarısı politika hakkında fikir sahibi değil. Okulda bunun hakkında konuşmuyoruz, gençlik merkezinde de bunun hakkında konuşmuyoruz... Şimdi gidip on kişiye sorsam Slovenya’daki siyasi partilerin güncel durumu eminim ki sekizi bilgilim yok diyecek. Beni asıl endişelendiren

durum bu çünkü ben hangi parti ne için var bilmezsem nasıl oy vereceğim? Neyi savunduklarını bilmezsem? Bazen televizyonu açıyorum, gerçekten dinlemek istiyorum. Ama başka bir dil konuşuyor gibiler. Biz hiç konuşmuyoruz ki günlük hayatımızda. Yabancı geliyor takip edemiyorum. Bence bunlar hakkında konuşabileceğimiz alanlar olması lazım, insanlar olması lazım. Gidip sorabileceğimiz..." (S1)

Bilgi eksikliği ve politik ilgisizlik gençlerin katılımına etki etmekte ve özel olarak da seçimlere katılım oranlarındaki düşüklüğün en temel göstergesi olarak kabul edilmektedir (Gauthier, 2003: 266). Yerel yönetimleri anlamama, nasıl katılım sağlayacağını bilmeme, mevcut katılım yöntemlerine duyulan şüphe ve gençlerin kendi sorunlarına ilgisiz kalınacağını düşünmesi gibi unsurlar da ilgisizliğe sebep olarak gösterilmektedir (Molloy vd., 2002: 52-65). Okulların bu alanda destekleyici olup olmayacağı konusunda gençler okulların bu alana müdahale edemeyeceğini, propaganda yapamayacağını düşünüyorlar. Halbuki ‘gençler de planlama sürecine dâhil olması gereken gruplar arasındadır. Bunu sağlayabilmek için, yerel yönetimler okulları, gençlik örgütlerini ve üniversiteleri stratejik ortakları olarak belirlemelidir. Ancak bu sayede gençlerin istekleri planlarda yansımaları bulabilecekler’ (Frank, 2006: 369). Okulların asgari olarak öğrencilerini hesap sorma bilincine ulaştırabilmeleri gerekmektedir (undp.org, 2020).

Gençler tartışma içinde kendileri siyasetle ilgili temel ya da teorik bir takım bilgilere ihtiyaç duyduklarını söylerken, eylemde bunun bir ideoloji aracı olmadan uygulanabileceğine inanmadıklarını ifade etmişlerdir. Slovenya’da lise düzeyinde seçmeli olarak alınabilen siyaset dersleri olsa da pratik düzeyde bir katkı sağlamadığı belirtilmiştir.

"Parlamento şu, başkan bu, bakanlık şu .. E ben ne olduğunu nasıl bileceğim? Televizyonlarda radyolarda da bir sürü şey konuşulmuyor ya da saklanıyor. Nereden öğreneceğim? Kendim nasıl araştıracağım?" (S4)

Buradan gençlerin bilgiye nasıl erişeceklerini de bilmedikleri anlaşılmıştır. Televizyonlarda aşına oldukları bir dilin konuşulmadığını, konuşulanlara altyapıları olmadığı için yabancı olduklarını, anlasalar bile aslında çoğu şeyin perdelendiğine, sansürlendiğine ve gerçeklerin konuşulmadığına inandıklarından bu kaynakları samimi bulmadıklarını söylemişlerdir.

"Tamam, yalan söylüyorlar, hepimiz biliyoruz ama bu insanların gidip oy kullanmadığı gerçeğini değiştirmiyor. Bir şeyleri değiştiremeyeceklerine inandıklarından değil, hayır, hangi siyasi partilerin olduğunu bilmiyorlar. Ben mesela annelere soruyorum, onlar da bana duyduklarını anlatıyorlar. Okulda da öğretseler böyle olacak." (S5)

Gençlerin servis edilen bilgilere değil, doğrudan kaynaklara ihtiyaçları olduğu ortaya çıkmıştır. Bilgiyi yorumlama becerisini aktif yurttaşlığın şartı olarak tanımlamışlardır.

Gençlerin kendilerini bağımsız olarak görüp görmedikleri merak edilmiştir. Öğrencilik döneminin uzamasından dolayı gençlerin bağımsızlaşmadığı, ekonomik olarak aileye bağlı öğrencilerin üniversiteyi kazandıklarında bir bağımsızlık "illüzyonunda" yaşadıkları, fakat bu süreçte kendilerini tam bağımsız görmediklerinden gerçek anlamda özgür hareket edemedikleri konuşulmuştur. Gençler zihinsel anlamda da baskılandıklarını düşünmektedir. Görüşmelerde, son zamanlarda görülen kitlesel sokak eylemlerinin sebebi bu durumun bir dışı vurumu olarak açıklanmıştır.

"Gençler bu yüzden eylem yapıyor, mesela son dönemdeki iklim değişikliği eylemleri. Çünkü yaşlılar gençlerin bir şeyler değiştirmek istediğini görmezse, hiçbir şey değişmez. Çünkü gerçekte bu aslında bizim nasıl çalışıp ilerleyeceğimiz, nasıl yaşayacağımız ve bunu yapmak zorundayız. Öğretmenler protestoya gitmemizi istemedi, müdür yasakladı ama biz yine de gittik." (S6)

Sosyal medyanın politik görüş geliştirmek için her zaman doğru bir mecra olmadığını ifade etmişlerdir. Yaşadıkları yerde ne gibi problemler olduğu sorulduğunda trafik, düzenleme ve altyapı cevapları alınmıştır. Gençler arasında en önemli sosyal problemlerin uyuşturucu kullanımı ve intihar olduğu ve yaşadıkları bölgenin Slovenya'nın en depresif bölgesi olduğu bilgisini paylaşıyorlar.

"Sokaklarda olması gerektiği kadar genç insan yok. Herkes buraya hayalet şehir diyor." (S4)

"Kimse çözüm bulayım demiyor bizim toplumumuzun etkisi bu. Herkes problemine daha çok gömülmeyi seçiyor." (S5)

Genç insanların toplumsal iletişimi makinelerle ikame ettiğini, bilgisayar, telefon, tablet üzerinden iletişimi tercih ettiğini ifade ediyorlar.

"Doğrusunu söylemek gerekirse ben gençlik merkezi tarafından kurtarıldım." (S6)

Katılımcıların çoğunluğu bu ifadeyi destekler nitelikte konuşmuştur. Gençlik merkezlerinin kendileri için yargılanmadıkları, kurtarılmış, kabul edildikleri, yalnız hissetmedikleri ve "gerçek" iletişim kurabildikleri bir alan olduğunu söylemişlerdir.

"Okuldaki arkadaşlarımın sadece isimlerini biliyorum. Ders aralarında herkes telefonla oynuyor." (S7)

"Okul bittikten sonra herkesin kendi yoluna gitmesi beni çok üzüyor. Kimseyle görüşmüyorum (ağlıyor)." (S4)

Burada gençler arasında bir bütünleşme göze çarpmıştır. S4 ağlarken yaşadıkları benzer deneyimleri anlatmış, çözüm önerileri sunmaya çalışmışlar, hatta eski arkadaşlarına nasıl ulaşabileceği ile ilgili çeşitli öneriler sunmaya başlamışlardır. Bu çözüm odaklı dayanışma ortamı, gençlerin bir araya geldiğinde ne kadar büyük bir potansiyele sahip olduğunun küçük bir kanıtı niteliğindedir.

Gözlemledikleri ya da yaşadıkları daha başka problemleri olup olmadığı sorulduğunda okuldaki şiddet ortamından bahsetmişlerdir. Gençlerin birbirlerine karşı çok öfkeli olduğunu, sokaklarda kavga eden gençler görmenin olağan olduğunu paylaşmışlar, belediyenin bu durumun farkında olduğunu, önlem olarak sadece daha fazla polis görevlendirdiğini, bunun da gençleri aslında daha öfkeli hale getirdiğini söylemişlerdir.

Gençler, yetişkinlerin gençleri ciddiye almamasından şikayetçidir.

"Onlar gençlere, gençlerin görüşlerine, argümanlarına ve kaygılarına saygılı değiller, bu yüzden de gençler yetişkinlere saygı duymuyor. İki insan varsa, ikisi de birbirine saygı duyuyorsa ikisinin de sözü geçer. Ama biri daha fazla otorite isterse, diğerini yenmek isterse yani daha az saygı görür. Otoritesi de daha fazla olmaz aslında saygı göremez yani..." (S6)

Gençlere katılım konusunda ne tür destekler bekledikleri sorulduğunda bilgilendirme kısmından şikayetçi olduklarını ifade etmişlerdir. Belediyelerin güncel medya araçlarını kullanması gerektiğini ve görsel tanıtımlarla gençlere ulaşması gerektiğini, kendileri için yapılan bir şeyler "varsa bile" bundan haberdar olmadıklarını, bilgiye nasıl ulaşacaklarını bilmediklerini, metinlerin sesli olarak da ulaşılabilir olması gerektiği söylemişlerdir.

Hangi kurumların gençlerin katılımını destekleyebileceği sorulduğunda gençlik merkezi, Društvo Prijateljstvo Mladine (DPM, çocuklar için çalışan yerel bir

sivil toplum kuruluğu), Red Cross (jenerasyonlar arası iletişim için çalışan yerel bir sivil toplum kuruluğu), Šklab(öğrenci kulübü) yanıtları alınmıştır. Okulların da bu kurumlara katılımı desteklemediğini (okulların öyle bir gündemi yok), desteklemesi gerektiğini, esasen okulların bu süreci desteklemediğini değil destekleyemediğini söylemişlerdir. Anlaşılan ne idari kadro ne de öğretmenler gençlerin katılımı ve gönüllülük ile ilgili yeterli bilgiye sahip değildir. Gençlerin, gençlik merkezinin varlığından tesadüfen haberdar olduğu anlaşılmıştır.

Gençlerle iletişim, gençleri dünya ile yüzleştirme, gençlere görüşlerini sunabilmeleri için alan sağlama, aktiviteler organize etme, gençlere şans verme gençlik merkezlerinin misyonu olarak görölmektedir. Burada dikkat çeken gençlik merkezini güvenli bir alan olarak tanımlamış olmalarıdır. Gençler, gençlik merkezinde kendilerini özne olarak görmektedir. Gençlik merkezindeki faaliyetlerin planlanması konusunda aynı şeyi söylemek mümkün değildir. Gençlere göre gençlik merkezindeki rolleri gönüllülüktür. Gönüllülük, gençlere göre burada oluşturdukları deneyimi insanlara aktarmaktır.

Gençler, genel olarak gençlik merkezini politik bir aktör olarak görmese de bu konuda farklı görüşler de mevcuttur.

"Ayrımcılığa karşı olması biraz politik gibi ama ... Evet evet, mesela Kick the Racism etkinliği. Dünyada ne olup bitiyor, buna yönelik bazı değerleri öne çıkarıyor. Bence politik. " (S3)

"Aslında evet. Sonuçta biz burada kendi görüşlerimizi koyuyoruz ama tavsiye alıyoruz, bilgi alıyoruz. Gençler gelecekte daha etkin olduğunda, biz etkin olduğumuzda biz değiştireceğiz bir şeyleri. O zaman politik gibi..." (S4).

Gençlerin gençlik merkezindeki rollerini kendi bakış açılarından anlamak adına, gençlere gençlik merkezindeki faaliyet üretme ve karar alma süreçlerine dair sorular yöneltilmiştir. Gençler, gençlik merkezinin kararlarını etkileyebileceklerine inandıklarını ifade etmiş fakat etki ettikleri bir karara örnek verememiştir. Bunun sebebi sorulduğunda şimdiye kadar böyle bir ihtiyaç olmadığını, planların düzgün yapıldığını, işlerin düzgün gittiğini söylemişlerdir. Gençlik merkezi ekibinin toplantılarda neler tartıştığını ya da nasıl kararlar aldığını bilip bilmediklerini sorulduğunda bilgileri olmadığı anlaşılmıştır. Burada dikkat çeken nokta gençlerin bunu bir eksiklik olarak görmemesidir. Merkezin organizasyonlar / etkinlikler

planlaması, açık kapı politikası uygulaması, gençler istediği zaman gelip konuşacak birilerini bulabiliyor olması önemlidir fakat gençlik merkezinin hangi aktivite/organizasyonları düzenlemeye karar verdiği, bu kararları hangi ihtiyaç doğrultusunda verdiği ya da nasıl bir politika takip ederek görünür olmayı tercih ettiği gençlerin söz sahibi olmadığı alanlardır. Gençlik merkezinin aslında uygulamayı tercih ettiği aktivitelere kapıyı açıyor ve gençlerin katılmasını bekliyor olduğu anlaşılmaktadır.

Gençlerin çocuklar ya da yaşlılar için düzenlenen organizasyonlara gönüllü olarak katıldıkları ve görev aldıkları, fakat bu etkinlikler için çok istekli olmadıkları anlaşılmıştır.

"Burada çok yaşlı insan var. Belediye onlardan oy aldığı için yaşlılara göre aktiviteler yapıyor... Ya da çocuklara, çocuk da çok fazla... E kime yaptırıyor? Gençlik merkezine... Nasıl olsa belediyenin, gönüllü gençler de var... Ben mesela çocukken katılıyordum MC ZoS etkinliklerine, şimdi gelmek istemiyorum, çocuk için mi yaşlı için mi... Belli değil bence yani..." (S5)

Çocuk ve gençlik merkezlerinin ayrı ellerden, ayrı çalışanlardan yürütülmesi istendiği katılımcıların ifadelerinden anlaşılmıştır. Belediyenin tek bir merkez üzerinden tüm jenerasyonları mutlu etme çabası yapılan işlerin niteliğini düşürmekte ve beklenen çıktılarının alınamamasına sebep olmaktadır.

"Yeterli bilgi ve gücümüz yok. Küçüğüz çünkü... Sesimizi nasıl duyuracağız?" (S8)

Gençler yerel politikaları etkileyebileceklerini düşünmemekte, kendilerini bu konuda yetkin görmemektedir. Toplumsal diyalogları geliştirici, gönüllüğe dayanan katılımcı programlar kadar idarenin aldığı kararlarda ve kurumsal çalışmalarında bu gönüllü katılımları dikkate alan, merkeziyetçi olmayan tercihler de önemlidir (Toprak, 2010a: 33).

Gençlerin, nüfusun yaş ortalamasının giderek artması konusundan endişeli olduğu anlaşılmaktadır.

"Birkaç sene sonra burada genç insan hiç kalmayacak. Belediye hep yaşlılar için çalışıyor. Etkinlikler, parklar, festivaller... E liseyi bitiren de kaçıyor. İş olanağı da yok. Belediye gençler için çalışmazsa 20 yıl sonra kimse kalmayacak burada... İş kurmak

isteyenleri destekleyebilir mesela... Ya da yol mesela... Ulaşım çok sıkıntı, insanlar taşıyorlar bu yüzden, işe gidip gelemedikleri için." (S1)

Slovenya'da var olan vergilendirme sistemine göre belediyeler devlet desteğinin yanında, belediye sınırlarında yaşasın ya da yaşamasın, belediye sınırları içinde çalışanlardan vergi almaktadır. Yani iş olanağı çok olan belediye sınırları daha fazla kaynağa sahiptir. Bu durum yeni iş olanakları yaratılmasıyla ilgili beklenti yaratabilmektedir. Çünkü gençler yaşadıkları yerin iyileşmesini istemekte fakat vergileri çalıştıkları bölgeye kaynak olarak aktarılmaktadır. Gençler, yaşadıkları yerde iş olanaklarının çoğalması bakımından belediyeleri sorumlu görmektedir.

Slovenya'da yerel yönetimler bölgesel olarak da ayrılmış durumdadır. Ortalama üç belediye bir bölgeyi temsil etmektedir. Gençler bölgesel olarak da politika geliştirilmesi gerektiğini düşünmektedirler.

"Zasavje (Zagorje, Trbovlje, Hrasnik) belediyelerinin dahil olduğu bölgede yaşayan gençler birbirlerini tanımıyorlar. Bu bölge hep aşağı görülüyor (Eski maden bölgesi, halkın büyük çoğunluğu işçi ailesi kökenli). Ama birbirimizi tanısak, bir şeyler yapsak beraber insanlara anlatabiliriz buranın da güzel olduğunu. Yani o zaman etkileyebiliriz yerel politikaları da. Yalnız olmaz. Buraya gelmek istemiyor kimse ama öyle değil aslında..." (S8)

Gençler, belediyenin gençlerle ilgili bir stratejisi olduğunu düşünmemektedir. Belediyenin gençler için sadece "ara sıra" konser düzenlediğini ifade etmiştir.

"Gençlik merkezi sayılabilir ama burası da biz istediğimiz için açıldı. Belediye gençleri umursamıyor." (S5)

Gençlik merkezi çalışanlarının verdiği bilgiye göre belediye gençlik merkezinin açılış hikayesi okul parlamentosunda başlamıştır. Slovenya eğitim sisteminde, çocukların seslerini duyurabileceği ve görüşlerini karar alıcı mekanizmalara iletebileceği, bölgesel ve ulusal düzeyde çocuk parlamentoları bulunmaktadır (Aisling Parkes, Children and International Human Rights Law: The Right of the Child to be Heard, 141). Her okulda bulunan okul parlamentolarından seçilen temsilciler bölgesel parlamentoyu, bölgesel parlamentodan seçilen temsilciler ise ulusal parlamentoyu oluşturmaktadır. Ulusal çocuk parlamentosunu belirlenen ajanda doğrultusunda seçilmiş başkan yönetmektedir. Demokratik prosedürleri erken yaşlardan itibaren deneyimleme fırsatı sunan bu sistem sayesinde, 2005 yılında Zasavje bölge çocuk parlamentosu çocuklar ve gençlerin, toplantıların

kolaylaştırıcılığını yapan sivil toplum çalışanlarıyla zaman geçirebileceği bir alan ihtiyacı olduğunu ortaya koymuş ve 2006 yılında gençlik merkezinin açılış süreci başlamıştır.

Birçok ülkede okulların demokratik katılım hakkında bilgi edinmek için en uygun yer olduğu belirtilmektedir (Fournier ve Reuchamps, 2008: 37). Slovenyalı gençler bu sistem sayesinde demokratik prosedürlere aşinadırlar fakat sistemden tamamen memnun olduklarını söylemek doğru değildir.

"Okulda uygulanan sistem zaten lider ruhlu olanların ilgisini çekiyor, baskın olmayan karakterleri dışlanıyor, zaten sınıf başkanları parlamentoya girebiliyor." (S3)

Görüşmeden, gerçekten ihtiyaç duyulan şeyin siyasete bakış açısını değiştirmek olduğu anlaşılmaktadır. Yeni kuşağı eski yöntemlerin içine hapsedmek yerine yeni yöntemler keşfedebilmelerini sağlayacak alanlar oluşturmaktır. Eski anlayışla oluşturulan tecrübe alanları, görmeye alışık olduğumuz ses yükselten, belli bir ideoloji uğruna adanmış ve "diğer"leri dışlayan bir hayat yaşamış, siyasetçi figürlerini yeniden oluşturmaktan başka bir işe yaramamaktadır.

Gençler, gençlik merkezi ve DPM'nin varlığından dolayı mutlu olsalar da yapılan çalışmaları yetersiz görmektedir. Belediye çalışanlarının gençleşmesi gerektiği, Belediye Başkanı ve ekibinin yaşlı olduğu, bunun oy kullanan kitlenin çok yaşlı olmasından kaynaklandığı ifade edilmiştir.

"Bence bir limit olması lazım. 80 yaşında insanlar oy kullanıyorlar, 60 yaşında insanlar için. Yaşlı olanlar neler olduğunu bilmiyorlar bile. Biz bir şeyleri değiştirmek istiyoruz ama değiştiremiyoruz genç nüfus çok az." (S7)

Burada genç nüfusun aslında nasıl önemli bir güç olduğunu görülmektedir. Ne kadar demokratik olursa olsun her ülkenin değişime ihtiyacı olduğu, var olan yöntemler bu çağın zihniyetini yakalamaya muktedir olmadığı aşikardır. Bunu değiştirecek olan gençler sorumluluklarının farkındadır fakat çoğunluğu oluşturmadığından sisteme etki edememektedir. Bu sebeple gençler çözümü alternatif katılım yöntemlerinde aramaktadır.

Dikkat çeken bir diğer nokta, gençlerin güç dağılımından rahatsız olmalarıdır. Politikacıların ellerinde çok fazla güç bulundurduğunu, bu gücün daha fazla insan tarafından paylaşılması gerektiğini düşünmektedirler.

Yerel yönetimler her ne kadar merkezi gücün sorumluluğunu paylaşıyor ve gücünü yataylaştırıyor gibi görünse de işleyişte benzer bir durum yaratmaktadır. Bu alan aynı zamanda merkezi hükümete yöneltilen eleştirel tutumdan da arınmış durumdadır. Yerel yönetim çalışanları hala “memur” olarak görüldüğünden aksaklıklardan / yavaşlıktan sorumlu tutulmamaktadır ya da bu durum artık toplum tarafından kabul edilmiştir. Diğer yandan sahip olduğu kaynaklarla halkın sorunlarına doğrudan kulak vermesi gereken yerel yönetimler katılım noktasında özellikle genç yurttaşları karar alma süreçlerine dahil etmemektedir. Bu durum gençler tarafından eleştiriye konu değildir çünkü yerel yönetimlerin mevcudiyetinin sebebi ve doğrultusu gençler bazında net değildir. Belediyelerin stratejileri gençlere açık değildir. Alınan kararlar halkın katılımıyla alınmamaktadır. Belediye yöneticileri tarafından alınan kararlar eleştiri sürecine girmemekte çünkü gençler kendilerini söz sahibi olarak görmemektedir.

Yerelde var olan sorunlar sebebiyle oluşan memnuniyetsizlik merkezi hükümetin dahil olduğu parti üzerinden tanımlanmaktadır. Bu partizan yaklaşımın ortadan kalktığı, yerel sorunların halk tarafından tanımlandığı, çözüm sürecinde halkın da üretici pozisyonunda olduğu ve sorumluluk aldığı bir sistem ancak gençlerin katılımıyla mümkündür.

"Benim açımdan hiçbiri doğru argümanlara sahip değil hiçbir şey yoktu ortada. İzledim seçim süreci boyunca, hiçbiri bana uygun değildi, ben de oy kullanmadım." (T25)

Anlaşıyor ki partilerin temsil ettiği ideolojiler doğrultusunda benimsemiş olduğu ilke ve değerler artık gençleri ikna etmeye yetmemekte, hamasi konuşmalar gençleri harekete geçirmemektedir.

"Biri diyor ki mesela şanlı Sloven halkı için benim seçilmem lazım. Neden? Sloven halkını şanlı yapan ne, hadi bunu geçtim senin nasıl böyle bir misyonun olabilir yani? Politikaların çoğu ulusalcı önce bunun değişmesi lazım. Ben Slovenya'yı demokratik bir ülke olarak bile görmüyorum." (S5)

Gençler için artık tüm kavramlar tartışmaya açık, kutsallar ve tabular ile bunlar üzerinden oluşturulan politikalar gençleri ikna etmeye yetmemektedir. Gençler sorunların kaynağı olarak değil sosyal sorunlarda çözüm araçlarından biri olarak görülmelidir (Esen, 2007: 34). Gençlerin çözüm üretimine dahiliyeti,

kurumların şeffaflaşması ve gençlerle arasındaki duvarları kaldırması ile mümkündür.

3.3.2.İzmir Havagazı Gençlik Merkezi

Havagazı Gençlik Merkezi, 16 kişilik tam zamanlı çalışan bir ekibi olan İzmir Büyükşehir Belediyesi Havagazı Gençlik Yerleşkesinde bulunmaktadır. Yerleşkede faaliyetler bu 16 kişi tarafından yürütülmektedir. Avrupa Gönüllü Hizmeti kapsamında merkezdeki faaliyetlere gönüllü olarak destek verecek bir genç pandemiden dolayı gelmediğinden, merkez güncel durumda gönüllü çalışana sahip değildir.

Gençler, gençlik merkezinden Üniversite Yaşamına Geçiş dersleri kapsamında yapılan okul tanıtımları ya da sosyal medya duyuruları yoluyla haberdar olduklarını belirtmişlerdir. Gençlik merkezlerinin gençlere ulaşabilmesi için gençlere ulaşabileceği yöntemler geliştirmesi önemlidir. Online iletişim kanallarını etkin kullanmak ve gençler arasında kullanımı yaygın uygulamalarda aktif kullanıcı olarak yer almak gençlik merkezleri açısından hedef kitleye ulaşabilmek için önemlidir. Gençlerin okudukları üniversitelerde sosyal etkinliğin az olması da gençlerin gençlik merkezlerine katılmasına etkendir. Bu merkezlere devamlılıkta merkezdeki gönüllü ya da çalışan gençlerin arkadaş ilişkisi kurabilmesi çok kritiktir.

Gençler için gönüllü olmaktan elde edilen kazanımlar bireysel olmaktan çok kolektiftir.

"Hepimizin kazancı ortak aslında. Saygınlığımızı kazandık mesela. Köydeyiz'e gittik. Köylülerin şehirlilere karşı olan o önyargısını kırdık. Özellikle pandemi döneminde 'Bunlar şehirden gelecek, virüs getirirler mi?' diye bir düşünceleri vardı. Biz gerekli önlemleri alarak da onların önyargılarını kırmış olduk." (T1)

Gençler, gönüllülük faaliyetlerinin özgüveni geliştirdiği konusunda hemfikir olmuşlardır. Devam ettikleri projelerde katkı sunabilir oluşlarını daha önce katıldıkları etkinliklere bağlamışlardır.

"Katıldığımız diğer etkinlikler ya da kurslar bir şekilde bizim özgüvenimizi geliştirmiş olmasaydı bu kadar etkin rol oynayamazdık. Ben ilk başladığım noktadan şu geldiğim noktaya kadar hani bir özeleştiri yaptığımda özgüvenimin çok fazla geliştiğini fark ediyorum." (T5)

"Bu tarz etkinlikler toplumda kendimize bir yer edinmemizi sağlıyor." (T2)

Gençler gönüllülük ve katılım kavramlarını açıklamakta zorlanmışlardır. Ayrıca katılım, siyasal katılım, toplumsal katılım kavramları hakkında bir fikirleri olmadığını söylemişlerdir. Karşılık beklememek, yardım etmek, iyilik yapmak, karşı tarafı da etkilemek, insanlara dokunmak, anlamlı işler yapmak, beklentisiz iyilik yapmak, kendini düşünmek, birinin hayatına ortak olmak gençler tarafından gönüllülük ile ilişkilendirilmiştir. Gönüllülüğün "İmkanları az olanın kısıtlı olana yardım etmesi" olduğu da ifade edilmiştir. Buradan, gönüllülüğün sosyal imkanlar bakımından eşit ya da denk olmayan kişilerin etkileşimi olduğu sonucu çıkabilir. Burada kritik olan hangi alanda eşitsizliklerin olabileceğini düşünmek, bu çerçeveyi yalnız maddi alanla sınırlı bırakmamaktır. Gönüllülük, toplumda denge için bir yöntem olarak kullanılabilir. Yerel yönetimler çatısında çok aktörlü katılımı üretilen gönüllülük politikaları toplumsal dengeyi var edebilir.

Gençler, gençlik merkezinde yapılan faaliyetlerde gençlerin yeterli alana sahip olup olmadığı konusunda aynı fikirde değildir. Bir kısmı gönüllüsü oldukları projelere eleştirilerini dile getirmiş ve projeleri eşitliği sağlamaya yeterli görmediklerini ifade etmiştir. Ayrıca projelere ödev kapsamında katılan gönüllülerin projelerin devamlılığına zarar verdiğinden de şikayetçidirler.

"Gençlere olanak sunulabilir nitekim bizi de kısıtlıyorlar şu üç tane şeyi yapabilirsin diyorlar ve biz o üç tane şeyin üzerinden yürüyoruz. Ama belki biraz daha geniş tutulsa gönüllülük ile ilgili yapılacak çalışmalar ilgi alanlarımıza göre belki daha faydalı olabiliriz. Ama bizim önümüze mutlaka ket vurmak zorunda kalıyorlar, konuyu daraltıyorlar. Sen onun içinde dönmeye çalışıyorsun." (T3)

Karşıt fikir ise seçenek sunulmadığı takdirde gençlerin seçeneksiz kalabileceğidir.

"Ben kendimde seçenek üretebilecek bir potansiyel görmüyorum. Çoğu insanda da bu var. Başboş kalmaktansa böyle hedeflerle seçeneklerle sınırlı olmak... Yani öğrenmeyi öğrenmemiz lazım bizim." (T2)

Burada hemfikir olunamayan konu gençlerin proje üretememesi değil, gençlere sunulan proje sayısındaki azlıktır. Gençler, proje üretmek ya da önermek konusunda kendilerini özne olarak görememektedirler. Çünkü gençlik merkezinin

yapısı buna izin vermemektedir. Gençlerin konuşmalarından merkez içindeki hiyerarşinin çok da yatay olmadığı anlaşılmaktadır.

"Ben E Abi (gençlik merkezi çalışanı) ile konuştum iki sefer. Sizin bir projeniz varsa bize gelirsiniz ama bunun olanağını da sağlıyor olmamız lazım yani belediyenin ya da merkezin buna bir yatırım yapabiliyor olması lazım dedi." (T5)

Tartışma devam ederken bir gençlik merkezi çalışanı toplantıya bağlanmıştır. Bu noktadan sonra gençler arasındaki eşitsiz söz dağılımı oldukça belirgin olmuştur. Gençler sorulan sorulara önce gençlik çalışanı tarafından cevap verilmesini beklemiştir. Toplantının devamında sözün eşit bir şekilde dağılmaması oldukça dikkat çekmiştir. Tartışma yarıda kesilmiş ve Havagazı Gençlik Merkezi ile ilgili bilgi verilmeye başlanmıştır. Bu bilgi verme konuşmasında belediye başkanından, şube müdürlerinden, hayata geçirilmesi planlanan yeni projelerden bahsedilmiştir. Pandemi ile online ortama taşınan gençlik merkezi kurslarının farklı illerden gençlerin katılımına da açıldığı, farklı illerden gençlik merkezleri ile ortak çalışmalar yürütüldüğü bilgileri alınmıştır. Kurgulanan projelerin kurgulanma süreçlerinde gençlerin çoğunlukla aktif olarak yer almadığı anlaşılmıştır.

Toplantı devam ederken sorulan sorulara yalnızca gençlik çalışanının cevap vermeye başlamasıyla, soruların herkese sorulduğu uyarısı yapılmıştır. Gönüllülerin işleyişte aktif bir rolü olmadığı çalışan tarafından kabul edilirken, ileride gönüllülerin de söz sahibi olabilmesinin ulaşmak istenen bir hayal olduğu aktarılmıştır.

"Sadece fikir anlamında getiriyorlar. Birlikte yürütüyoruz ama onların bir ofisleri veya işte bir masaları gibi kendi başlarına çalışabilecekleri bir alan yok. Tabi ki gelip çalışıyorlar ama bir iş vermiyoruz onlara. Sabit bir işleri yok." (T7)

Gençler, gençlik merkezinin son dört yılda oldukça değiştiğinden bahsetmiştir. Kurs çeşitliliğinin artması, daha fazla gence ulaşma, merkeze kayıt sisteminde yenilik, yeni belediye başkanı gibi değişimler bunlardan bazılarıdır. Gençler yaşanan değişimlerin bir sebebini aktif sosyal medya kullanımı sayesinde gençlik merkezinin bilinirliğinin artmasına bağlamıştır. Diğer sebepler ise kurs odaklı yaklaşımın değiştirilmesi, gençlik merkezinin çeşitli kitle iletişim araçları ile ulaşılabilir kılınması, kurs içeriklerinin yapılan anketler sonucunda belirlenmesi, proje ve kurslara kayıt sisteminin düzenlenmesi olarak sayılmıştır.

"Daha öncesinden şimdiye kadar farkı şu... O anlamda baktığımızda hep gelişime açık, gençlerin talebine açık, yurtdışı örneklerini mesela inceledik. Gençlik merkezlerini gezdim, kim neler yapıyor biz neler yapıyoruz görmek için. Bir de gençlik çalıştayını yaptık. Havagazının yerleşkeye dönmesinde mesela gençlerin payı çok büyük. Dört yıl önce bu var mıydı? Yoktu mesela. Gençlerin katılımı daha çok oldu aslında." (T7)

Önceleri, merkez gönüllülerinin büyük çoğunluğunun üniversite öğrencisi olması sebebiyle, yaz aylarında proje yürütülmediği söylenmiştir. Merkezin bilinirliğinin artması, projelere talebin artması ve gönüllü çeşitliliğinin oluşması ile yazları daha aktif olduğu anlaşılmıştır.

Gençlerden gelen talepler üst yönetim tarafından reddedilebilmektedir. Gençler doğrudan yönetim ile ilişki kuramamakta, gençler ve üst yönetim arasındaki iletişim gençlik merkezi çalışanları tarafından sağlanmaktadır.

"...talep vardı ben bunu baz aldım. Önce reddedildi. Sonra direttim. Bunu yaptık ve çok da hoş oldu." (T7)

Gençlik merkezinde dikey bir hiyerarşi mevcuttur. Piramidin en tepesinde belediye başkanının olduğunu söyleyen gençler, yönetimin izin verdiği kadar alanları olduğunu kabul etmişlerdir. Belediye Gönüllü Yönetmeliğine uygun hareket etmek zorunda olduklarını söyleyen belediye çalışanı, il özel idaresi zamanından kalan bu yönetmeliğin değişimiyle ilgili çalışmalar yaptıklarını söylemiştir. Gençlik merkezinin yasal dayanağı olan bu yönetmelik, gençlik merkezi tarafından yapılan faaliyetlerin hesap verebilirliğini sağlamaktadır. Gençler, gençlik merkezi tarafından yürütülen faaliyetlerin sıkça denetlendiğini, belediyenin muhalif olmasından dolayı da çeşitli zorluklar yaşadıklarını dile getirmiştir.

Gençlerin faaliyetleri yasal bir düzlemde düzenlenmiş iken belediye çalışanları ve gönüllüler arasındaki ilişkiyi düzenleyen bir belge mevcut değildir. Gönüllünün gençlik merkezinde bulabildiği alan, yöneticinin inisiyatifine bağlıdır.

"Bizim çok rahat bir diyalogumuz var. Ama bu benden mi kaynaklı? Benden kaynaklı. Biz gittiğimizde mesela oradaki yönetim nasıl olur soru işareti. Memur zihniyetiyle bakarsan çok farklı ama gönüllü zihniyetiyle bakarsan, gönüllü olursan bu işe o zaman daha farklı." (T7)

Gençler, gençlik merkezinin politik bir rolü olduğunu düşünmektedir. Yaptıkları faaliyetleri belediye adına yaptıklarını, bu faaliyetlerin de belediyenin

adını öne çıkardığını söyleyen gençler, belediyeyi siyasi bir mekanizma olarak gördüklerinden gençlik merkezini de politik bulmaktadır. Siyaset, belediye çalışanı tarafından "kırmızı çizgi" olarak ifade edilmiştir. Gönüllü sözleşmesinde her türlü ayrımcılığı önleyecek bir madde olduğu ifade edilmiş, siyasetin ayrıştırıcı bir kavram olduğu kabulü dikkat çekmiştir. Projelere herkesin dahil edilmediği de bu konuşma esnasında ortaya çıkmıştır.

"Herkesi gönüllü yapmıyoruz, yapmamaya özen gösteriyoruz. Proje bazlı söylüyorum bunu. Çünkü iş odaklı gelen oluyor, siyasi amaçla kendini göstermek için gelen oluyor. Belki diğer projelerde olur ama halka dokunan projelerde dezavantajlı bir durum."
(T7)

İfadeden belli projelerin siyaset içerebileceği anlaşılırken, tekrar sorulduğunda gençlik merkezi çalışanı kesinlikle hiçbir projenin siyasi amaç taşıyamayacağını, buna izin vermediklerini söylemiştir. Gençlerin siyasi faaliyette bulunmasına izin verilmesi de gençlik merkezinin sosyal medya kanalları milletvekillerine ev sahipliği yapabilmektedir.

"Genç İzmir üzerinden yayın yapılacak, milletvekilleri konuk olacak. Şube müdürüm dedi ki mesela milletvekilleri hangi partiden geliyor, tek bir partiye mi bağlı kalacaklar yoksa eşit mi olacaklar. Dedim ki tabi ki eşit olacaklar. Tamam dedi yani tek bi parti olmasın herkese açık olsun. Biz mesela romanlarla ilgili yaptığımızda hem CHP hem AKP iki partiden de davet ediyoruz. Bir ayrım olmasın. Gönüllülerde de ayrım yapmıyoruz, açık mı kapalı mı bakmıyoruz. Amacımız oraya siyaset sokmamak." (T5)

Gençler, belediyenin bir gençlik stratejisi olup olmadığı konusunda fikir beyan etmemiştir. Gençlik merkezini ya da merkez bünyesinde yapılan faaliyetleri bir strateji olarak görmediklerini söylemiş, böyle bir durumun kendilerini rahatsız edeceğini ifade etmiştir. Gençlerin politika kelimesine partililik anlamı yüklediği çok açıktır. Gençlik merkezinin politik bir araç olmamasının kanıtını, gençlik merkezinde herhangi bir partiye yönlendirilme yapılmaması olarak göstermişlerdir.

"Partiyi orada konuşmamızı dahi istemiyorlar... Partilerin gönüllü yerleri var zaten." (T1)

Gençler, belediye başkanının gönüllülere verdiği kıymetin oldukça fazla olduğunu düşünüyorlar.

"Tunç Soyer'in bir konuşmasını hatırlıyorum bize yaptığı. Siz çok değerlisiniz demişti. Biz birkaç arkadaş ağlamıştık hatta. En kötü politika olacaksa gönüllünün gönüllü yetiştirmesidir belki. Ki bence çok güzel bir beklenti bu." (T5)

Gençler belediyenin esasen gönüllüye değil katılıma ihtiyacı olduğunu, katılımın anahtarının da gönüllüler olduğunu düşünmektedir. Gençlere göre gönüllüler belediye personelinin yapamayacağı işleri yapmakta, insanlara temas ederek onların hayatına dokunmaktadır. Onlara göre bu temaslar hem kendilerini hem de gençlik merkezinin işleyişini dönüştürmeye devam etmektedir.

"Bir personel mesela gidip okul boyuyor. Ama gönüllü boyayı yapıyor, çocukla sohbet ediyor, köylünün halini hatırını soruyor... Hem orada bir şeyler yapıyor hem o insanlara bir şeyler öğretiyor, bir şeyler katıyor. Biz mesela gönüllülüğü değiştiriyoruz STK anlamında. Biz de bazı şeyleri görerek öğrenerek ilerliyoruz. STK alanında belediyenin birleştirici bir güç bir çatı olmasını, koordine etmesini istiyoruz." (T7)

İzmir depremi sonrası yardım çalışmalarında gönüllülük yapan gençler, STK'lar tarafından oradan uzaklaştırıldıklarını ifade etmişlerdir. Emniyet müdürlüğünden aldıkları izinle sahada bulunan gençlerin, valilikten aldığı emir doğrultusunda kamu görevlilerince alandan uzaklaştırılmasının gençler açısından motivasyon kırıcı olduğu anlaşılmıştır. Belediye başkanının araya girip valilik ile görüşerek gönüllülerin resmi şekilde tekrar sahaya dönmesini sağlaması, bürokrasinin gönüllülük sürecinden ayrı düşünülemediğinin kanıtıdır. Aralarında vesayet ilişkisi bulunan farklı kurumların gönüllülüğe yaklaşımlarının da farklı olması uygulamaların niteliğine zarar verebilmektedir. Bu örnekte gönüllülük ile ilgili birleştirici ve çatı bir düzenlemeye ihtiyaç olduğu görülmektedir. Gönüllülere dair bütüncül bir yaklaşım geliştirilebilmesi için, yönetim anlayışı ile geliştirilmeye çalışılan aktörler arası iletişimin sağlıklı şekilde uygulanması kritiktir. Bu noktada aktörler arası iletişim ve gönüllüler ile ilgili bir neden sonuç ilişkisi kurmak yeterli olmayacaktır. Bu daha çok bir döngü gibidir. Gönüllülerin katkısıyla gelişecek çok aktörlü iletişim yine gönüllülüğü ve katılımı besleyecektir.

Gençler belediyenin kendilerini sosyal anlamda, kendilerinin de belediyeyi tanınırlık anlamında desteklediğini düşünmektedir. Yaptıkları gönüllülük faaliyetini anlamlı olarak tanımlayan gençler, belediyenin de bu faaliyetler sayesinde iyi bir imaj yarattığına inanmaktadır. Gençler, çok daha fazla aktörün katılımıyla iş bölümü

yapılması gerektiğini ifade etmiştir. Sorumluluğun sadece merkez gönüllüleri ve çalışanları arasında değil farklı kurumlardan kişilerle de bölüşülmesi ortaklaşmayı ve dayanışmayı artıracaktır.

4.4.TÜRKİYE VE SLOVENYA'YA İLİŞKİN BİR KARŞILAŞTIRMA

4.4.1.Yerel Yönetimler Bağlamında

Kamu yönetimi anlayışı, 1980'lerdeki küresel darboğaz sonrası değişikliğe uğramıştır. Pek çok ülke çeşitli reform paketlerini uygulamaya koyarak kamu yönetiminden sorumlu kurumlarını daha kalite odaklı, verimli, etkin ve dijital kılmayı hedeflemiştir. Bu reform paketlerinin hedeflere yönelik içerik ve uygulanışı ülkeden ülkeye farklılıklar göstermiştir.

Çalışmada karşılaştırmaya konu olan iki ülke, Slovenya ve Türkiye de zaman içinde yerel yönetim anlayışları değişen ülkeler arasındadır. Slovenya, sosyalizmle yönetilen Yugoslavya'dan 1991 yılında bağımsızlığını ilan ederek ayrıldıktan sonra, AB ile uyum sürecinin de etkisiyle adım adım neoliberal politikaları benimsemiştir. Türkiye için neoliberalizm, 1980 yılında yürürlüğe giren 24 Ocak kararlarının getirdiği ekonomik reformlar ile başlamıştır. İki ülke karşılaştırıldığında Slovenya'nın kurumlar çerçevesinde daha fazla değişikliğe uğradığını söylemek mümkündür. Avrupa Birliğine uyum sürecinin bu duruma etkisi büyüktür. AB komisyonu ve üye devletler tarafından verilen dışsal teşvikler, Slovenya'da dönüşümün sadece ekonomi ile ilgili alanlara değil tüm kurumlara sirayet etmesine yol açmıştır.

Slovenya'da yerel bağlamda en yetkili kişi belediye başkanıdır. Bu durum Türkiye'de daha parçalı bir yapıdadır. İl ve ilçe belediyeleri, büyükşehir olmayan illerde il özel idareleri, köy muhtarlıkları görev, sorumluluk ve yetkiyi bölüşmektedir. İlde valiliğin, ilçede kaymakamlıkların anayasaya göre yerel yönetimler üzerinde idari vesayet yetkisine sahip olması, merkezi yönetimin ağırlığının yerelde hissedilmesine yol açmaktadır. Slovenya ve Türkiye arasındaki bir diğer yerel yönetsel fark, Slovenya'da belediyelerin bölgesel olarak da ayrılmasıdır. Her üç belediye bir bölgeyi oluşturmaktadır. Bölgeler, coğrafi konum ve gelir kaynaklarına göre ayrılmışlardır. Tek kademeli sistem modeline sahip

Slovenya’da 212 belediye bulunmaktadır. Türkiye’de ise İçişleri Bakanlığı (İçişleri Bakanlığı, 2020)’nın verilerine göre 30 büyükşehir belediyesi, 922 ilçe belediyesi, 18.294 köy muhtarlığı bulunmaktadır. Slovenya’da Kamu Yönetimi Bakanlığı bulunması da iki ülke arasındaki önemli farklardan biridir.

Merkezi yönetim tarafından alınan kararlar iki ülkede de yerel yönetimleri etkilemektedir. Bu etki, yerel yönetimlerin gençlik politikalarına ve uygulamalarına da yansımaktadır. Slovenya Ulusal Meclisi tarafından çıkarılan çeşitli yasalarla ulusal gençlik programının oluşturulması, gençlik ofisinin gençlik alanında bir kamu otoritesi olarak yetkilendirilmesi, gençlik konseyinin kurulması uygulamaların yasal zeminini oluşturmuştur. 2013-2022 Ulusal Gençlik Programı Hakkında Karar ile de politikaların bütünleştirilmesi sağlanmıştır. Böylece ilgili aktörlerin gençliğin özerkliği, informal öğrenme ve eğitim ile gençlerin yetkinliklerinin artırılması, gençlerin işgücü piyasasına erişimi ve girişimciliğin gelişimi, imkanı kısıtlı gençlerin desteklenmesi gençlerin gönüllülük, dayanışma ve nesiller arası etkinliklere katılımı, gençlerin hareketliliği ve uluslararası entegrasyon, sağlıklı bir yaşam tarzının desteklenmesi ve bağımlılıkların önlenmesi, gençlerin kültürel ürünlere erişimi, yaratıcılık ve yeniliğin teşvik edilmesi ve kamu işlerinin yönetimine gençlerin katılımı konularında çalışması garanti altına alınmıştır. Türkiye’de gençleri doğrudan ilgilendiren bir yasadan söz etmek mümkün değildir. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun kabul edilmesi, yerel gençlik politikaları ile dolaylı da olsa ilgilidir. Kanunun 76. maddesine göre hazırlanan Kent Konseyleri Yönetmeliği’nin 4. maddesi, belediye bünyesinde gençlik merkezleri kurulmasının önünü açmıştır.

4.4.2.Gençlik, Katılım ve Gönüllülük Bağlamında

Genç nüfus oranlarına bakıldığında Slovenya ve Türkiye arasında büyük fark göze çarpmaktadır. Slovenya’da 15-29 yaş arası genç nüfus oranı %9.01 iken Türkiye’de 15-24 yaş arası nüfusun oranı %15,6’dır. Her iki ülkede de genç işsizlik oranı oldukça yüksektir. Genç işsizlik oranının genel işsizlik oranından yüksek olduğu iki ülkede gençlerin bağımsızlaşma yaşı giderek yükselmektedir.

Katılım ve gönüllülük bağamlarında iki ülke arasındaki en bariz fark gönüllü katılım oranlarıdır. Slovenya’da gençlerin gönüllü katılım oranı %35 dolaylarında iken Türkiye’de bu oran %7 dolaylarındadır. Bu fark, ülkelerdeki politika ve

uygulamalarla açıklanabilir. Slovenya’da gençlik programlarının finans kaynağının ve nasıl kullanılacağına belli olması, gençliğin katılımını doğrudan ilgilendiren bütüncül yasaların uygulanması, Ulusal Gençlik Konseyi’nin varlığı ve yerel gençlik organizasyonlarını desteklemesi önemli merkezi politikalar. Gençlik Sektöründe Kamu Yararı Yasası’nın yerel yönetimleri gençlik alanında sorumlu kılması da politikaların yerele ulaşmasını sağlamaktadır. Belediyelerin finansal özerkliğe sahip olmasının yanında kişisel gelirden belli bir oranın kamu yararına yönelik yerel aktivitelere aktarılması, yerel katılımı sürdürülebilirliği sağlamaktadır. Türkiye’de doğrudan gençlerin katılımına ilişkin bir yasa bulunmazken, çeşitli yasalar ve uygulama alanları gençlik katılımı ile kesişmektedir.

Okul parlamentosu ile yerel ve ulusal parlamentolar Slovenya’da gençleri tartışma ve karar alma süreçlerine hazırlamaktadır. Fakat gençlerin gönüllülüğü pratik etmesinde en önemli araçlar, yerel yönetimlerin itfaiye, ilk yardım gibi çeşitli sosyal hizmetlerde genç gönüllülüğe yer açmasıdır. Ayrıca gençlik sektörünün ana faaliyet alanının gönüllülük olarak belirlenmesi, çeşitli kamu kurumlarının gönüllülüğü teşvik için sorumlu kılması, gençlik portalının oluşturulması gönüllülük faaliyetlerinin gelişimine katkı sunmaktadır. Yerel düzeyde verilen eğitimlerle gençlerin akranlarına gönüllü danışmanlık yapması da farklı uygulamalardan biridir. Danışmanlık desteğinin gençlerin ailelerine de veriliyor olması birbirinden öğrenme alanını genişletmektedir. Gönüllülüğün dijital platformlara taşınması ile ilgili çeşitli uygulamalar yapılsa da bu uygulamaların etkin kullanımı söz konusu değildir. Gönüllü organizasyonlar tarafından geliştirilen etik kodlar sayesinde Slovenya’da gönüllülüğün standartları belirlenmiştir. Yardımsever geleneksel kodlara sahip olan Türkiye’de gönüllülüğün pratik alana taşınması 2000’lerin başında olmuştur. Ülkeyi derinden sarsan 17 Ağustos depreminin ardından artan sivil toplum bilinci ile gönüllü faaliyetler de görünürlük kazanmıştır. Genç nüfusun bu denli fazla olduğu ülkemizde gençler arasında gönüllülüğe katılım oranları oldukça düşüktür. Gönüllülük ile ilgili farkındalığın çok eskilere dayanmaması, gönüllülüğün hukuki bir çerçeveye sahip olmaması, gönüllülüğü pratik etme sahalarının azlığı ve var olan sahaların da belli bir standarda sahip olmaması, ülkemizde gönüllü faaliyetlerin gelişmesi önündeki engellerdir.

4.4.3.Belediye Gençlik Merkezlerinin Karşılaştırılması

Katılım ve gönüllülüğün öneminin artması ile yerel yönetimler için önemli araçlar haline gelen gençlik merkezleri, farklı oranlarda da olsa her iki ülkede de faaliyet alanı bulmuştur. Slovenya’da ulusal gençlik politikaları kapsamında yerel uygulama alanları olan gençlik merkezleri, ülkemizde kent konseylerinin uzantısı olarak var olmaya devam etmektedir. Tek katmanlı yerel yönetim sistemine sahip Slovenya’da istisnasız her belediye bir gençlik merkezine sahiptir. Türkiye’de kurulması yasal olarak zorunlu olan kent konseylerinin her belediyede bulunduğunu söylemek mümkün değildir. Kent konseyleri yönetmeliği çerçevesinde kurulan gençlik merkezleri için de aynı durum geçerlidir.

Slovenya’da belediye gençlik merkezlerinin faaliyet alanı ve bütçesi, bağlı bulunduğu belediyeye göre değişmektedir. Yoğun nüfuslu belediye bölgelerinde gençlik çalışmaları daha kapsamlı ve detaylıdır. Gençlik araştırmalarının yapılması, eğitimler düzenlenmesi, topluluk ve ağ oluşumlarına destek verilmesi bu kapsamlı çalışmalara örnek olarak verilebilir. Her iki ülkede de belediye gençlik merkezleri uluslararası hareketlilik programlarına katılım için temas noktasıdır. Uluslararası gönüllüler Erasmus+ programı ile Slovenya ve Türkiye’deki belediye gençlik merkezlerinde gönüllülük yapabilmektedirler. Her iki ülkede de merkezler gençler için olduğu kadar çocuklar için de faaliyetler yürütmektedir. Slovenya’da aynı bölge içindeki gençlik merkezleri ortak faaliyetler düzenlemektedir. Her iki ülkede de gençlik merkezlerinin ulusal iş birliği söz konusu değildir. Yapılan çalışmaların ölçme ve değerlendirmesi de yapılmamaktadır.

4.4.4.Görüşme Bulgularının Karşılaştırılması

Yapılan görüşmelerden elde edilen bulgulara göre gençlerin bu alandaki ihtiyaçlarına yönelik bir ihtiyaç haritası ortaya çıkmıştır. Bu ihtiyaçları beş ana başlıkta incelemek mümkündür. İlk başlık yasal çerçevedir. Gençler, gönüllülüğün çerçevesinin resmi olarak çizilmesi gerektiğini düşünmektedir. İkinci olarak temel siyaset bilimi pratikleri yaygın eğitim metotları ile gençlere aktarılmalıdır. Gençlerin katılım, gönüllülük, yerelleşme gibi kavramlara dair doğru bilgi elde etmeye dair bir ihtiyaçları vardır. Bir diğer başlık sosyal etkidir. Belediye gençlik merkezlerinde

yürütülen faaliyet ve projelerin etki analizlerine yönelik bir model yoktur. Faaliyet ve proje süreçlerinde elde edilen verilerin güvenilir olması ve yaygınlaşması, gençlik alanında yapılacak savunuculuk faaliyetleri için de kritik bir öneme sahiptir. Son olarak belediye ve belediyeye bağlı gençlik merkezlerinin dijital araçları daha yaygın ve etkin kullanması gerekmektedir.

Yapılan karşılaştırmada iki ülke arasında bu beş ana başlık ekseninde farklılıklar dikkat çekmektedir. İki ülke gençleri arasındaki ilk fark gençlerin gönüllülük anlayışlarıdır. Slovenya'daki gençler gönüllülüğe kişisel gelişim alanı olarak bakmaktadır. Gençler, gönüllülüğü önce kendileri için yaptıklarını ifade etmişlerdir. Türkiye'deki gençlerin gönüllülüğe toplumsal bir anlam yüklediği anlaşılmıştır. Gençler, gönüllülük faaliyetleri ile toplumda bir yer edindiklerini düşünmektedir.

Her iki ülkede de gençler siyaseti ayrıştırıcı bulması bir diğer farklılıktır. Siyasi kurumların gönüllülüğe fon sağlaması gerektirdiğini düşünen gençler, sosyal girişimcilik ile ilgili eğitimlerin niteliğinin ve niceliğinin artmasını istemektedir. Gençler, kendilerini politik aktör olarak görmemektedir. Yerel kurumların üreteceği gençlik stratejilerine güven duymayan gençler, bunun kutuplaştırıcı olacağından endişe duymaktadır. Slovenya'da gençler belediye bünyesinde yaptıkları gönüllü faaliyetlerde yer yer 'kullanıldıklarını' hissetmektedir. Türkiye'de ise gençler anlamlı işler yaptıklarını, bu durumun da belediye imajına olumlu katkı sağladığını düşünmektedir. Havagazı Gençlik Merkezinde yapılan faaliyetlerin belediye başkanı tarafından sahiplenilmesi bu farkın oluşumunda etkili olabilir.

Merkezlerdeki gençlik faaliyetlerinin koordinasyonu yapısal olarak farklılık göstermektedir. Slovenya'da gençler tek bir koordinatör tarafından yönlendirilmemektedir. Türkiye'de ise daha merkezi ve dikey bir ilişki söz konusudur. Her iki merkezde de gönüllüler belediye memurları ile doğrudan ilişki kuramamaktadır.

Slovenya'da gençler, gençlik merkezinin karar alma süreçlerine katılmamaktadır. Bu süreçlere katılmak ile ilgili bir farkındalıkları olduğunu söylemek de mümkün değildir. Gençler tarafından yürütülen bir proje olmaması bu duruma kanıt niteliğindedir. Siyasete dair bilgilerinin eksik olduğunu ifade eden gençler, bu anlamda deneyim kazanabilecekleri bir alana sahip değildir. Yetişkinler

tarafından baskı altına alındıklarını düşünen gençler, iklim protestolarına yoğun katılımı bu baskının sonucu olarak açıklamaktadır. Protestolara katılım konusunda gençleri destekleyen Zagorje Gençlik Merkezi'nde faaliyetler etkinlik temelli olarak sürdürülmektedir. Dikey hiyerarşiye rağmen bu durum Türkiye'de daha farklıdır. Gençler projelerde aktif rol almakta, projelerin çeşitliliğinin az olması ile ilgili söz söyleyebilmektedir. Ülkenin dinamik bir siyasi yapısının olması, toplumsal ihtiyaçların devamlı gündemde olması ve gönüllülüğün sosyal adaleti inşaada bir yöntem olarak görülmesi şüphesiz bu durumda etkilidir. Particiliğin yarattığı derin kutuplaşmanın azalması, toplumsal meseleleri siyasi partilerin tekelinden çıkarmış, gençlerin gündemine taşımıştır. Türkiye'de önce gençlik merkezlerinde sonra da toplumsal arenada gençlerin karar alma süreçlerine katılımı doğru politika ve uygulamalar ile gelişime oldukça açıktır.

Her iki gençlik merkezinde sosyal medya kanalları aktif olarak kullanılmaktadır. Gençler, gençlik merkezlerini bu sebeple ulaşılabilir bulmaktadır. Havagazi Gençlik Merkezi'nin okullara yaptığı tanıtım gezileri de bilinirliğinin artmasında oldukça etkilidir. Slovenya'da gençler yerel yönetimlerin dijitalleşmemesinden şikayetçidir. Gençler, belediyenin hala basılı ilan yöntemini kullanıyor olmasından ötürü yönetimi bilinmez bulmaktadır. Ayrıca oy veren kitlenin yaş ortalamasının yüksek olması ve belediyenin yaptığı yatırımlarda hedef kitlesi olarak bu kişileri belirlemesi gençleri rahatsız etmektedir. Çocuk ve gençlere aynı merkez üzerinden hizmet sunulması da gençleri merkezden uzaklaştırmaktadır.

Slovenya'da gençler gönüllü olarak sahip oldukları hak ve sorumlulukların bilincindedir. Ulusal gönüllülük stratejileri şüphesiz bu durumda etkilidir. Gençler gönüllülük alanına hakim olsalar da aynı şeyi yerel yönetimler için söylemek mümkün değildir. Yerel yönetimlerin vatandaşlara karşı sorumluluklarını bilmeyen gençler, yerel yönetimlerden ne talep edebileceklerini ya da yerel yönetimlere nasıl katkı sunabileceklerini bilmemektedir. Türkiye'de ulusal bir gönüllülük çerçevesi olmadığından süreç kişilere bağlı olarak değişmektedir. Gençlik merkezinde hiyerarşinin dikey olması ve gençlerle yönetici arasında kurulacak ilişkinin kişi inisiyatifine kalması, süreçlerin kırılğan olmasına yol açmaktadır. Farklı sivil toplum kuruluşları ile iş birlikleri yürüten Havagazi Gençlik Merkezi, hiyerarşinin

yataylaşması için uygun bir ekosisteme sahiptir. Yine bu alan da daha fazla aktörün katılımı ile gelişime açıktır.

Tablo 6: Görüşme Bulgularının Analizi

	İhtiyaçlar
Yasal Çerçeve	• Siyasal katılıma dair temel bilgi ve deneyim alanları tüm gençler için erişilebilir olmalıdır. • Yerel politikalar bölgesel ve ulusal düzey ile entegre olarak kurgulanmalıdır. • Gençlere açılan alanlarda inisiyatif, yetkili kişilere bağlı olmaktan çıkarılmalıdır. • Gençlere yönelik strateji gençler ile birlikte kurgulanmalıdır. • Kurgulanan strateji ve konulan hedeflerin görünürlüğü sağlanmalıdır. • Kurgulanan stratejiler kapsayıcı olmalıdır. • Katılım anlayışı geleneksel katılım pratiklerinden öte her bir gencin temsiliyetinin sağlanabilmesine yönelik kapsayıcı bir çerçeveden kurgulanmalıdır.
Temel Bilgi ve Deneyim	• Okullarda temel siyaset bilimi eğitimi verilmelidir. • Okullarda, katılım pratiği elde etmeye yönelik uygulamalar gerçekleştirilmelidir. • Okullarda katılım alanlarına yönelik yapılan tanıtım çalışmaları sistematik hale getirilmelidir. • Yaygın eğitim metotları ile bilgi ve deneyimin akranlar arasında dolaşımı sağlanmalıdır. • Gençler, katılım pratiklerini geliştirecek alternatif eğitimlere erişebilmelidir.
Etki Değerlendirme	• Yapılan proje ve faaliyetlere yönelik izleme-değerlendirme çalışmaları yapılarak bu proje ve faaliyetlerin gençlere ve gençlerin ekosistemine yönelik sosyal etkileri ortaya konmalıdır. • Uygulanan proje ve faaliyetlere yönelik geri bildirim mekanizmaları kurgulanmalıdır. • Yapılan analizler ve alınan geri bildirimler ile proje ve faaliyetlerde gerekli revizeler uygulanmalıdır.
Dijitalleşme	• Kurumlar dijital iletişim araçlarını etkin olarak kullanmalı, • Hizmetlerini dijital platformlara da taşımalı, • Hizmetlerin kapsayıcı olduğundan emin olmalı • Bilgi kaynaklarını dijital platformlara taşımalı

Kaynak: Yazar tarafından oluşturulmuştur.

Bulgulara göre gençlerin katılımına yönelik ortaya konan ihtiyaçların adım adım giderilmesi, gençler için açılan alanların gençler tarafından daha etkin kullanılmasını sağlayacaktır. Sahip olduğu hakları bilen, temel katılım pratiklerine dair temel bilgisi ve deneyimi olan bir genç proje yaratma ve yürütme adımlarında daha etkili olacaktır. Amacı ve hedefleri belli projelerde yapılacak izleme-

değerlendirme çalışmaları ile süreçlerin sadece gençlere değil, gençlerin çevresindeki kişi ve gruplara etkisi de ortaya konabilecektir. Ortaya konan model, iletişimde dijital araçların kullanılması ile her bir gence ulaşarak daha kapsayıcı bir hale gelecektir.

SONUÇ

Toplumsal ihtiyaçlar yıllar içinde siyaseti yerelleşmeye zorlamıştır. Kuralların merkezden belirlendiği ve sorumlu memurlar tarafından uygulandığı bir sistemin sürdürülebilir olmadığı günümüzde daha da açıktır. Yönetimler, toplumun katılımına ihtiyaç duymaktadır. Geleneksel katılım anlayışında oy verme davranışı olarak görülen siyasi katılım, alternatif yöntemler aracılığı ile hem merkezi hem yerel politika üretim süreçlerini etkilemeye başlamıştır. Bu noktada, yeni katılım yöntemlerinin uygulama alanları ve aktörleri büyük önem taşımaktadır. Yerel yönetimler, devletin halka en yakın temsilcileridir. Katılım pratiğinin oluşturulmasında, aktörler arası etkileşimin sağlanmasında, toplumsal sorunların sahiplenilmesinde yeni yollar geliştirebilmek için en önemli sahalardır. Çalışma, gençleri bu sahanın önemli aktörleri olarak görmektedir. Bu yüzden araştırma alanı olarak yerel yönetimler ve gençleri kesiştiren belediye gençlik merkezleri seçilmiştir.

Literatürde, gençlerin yerelde katılımı ile ilgili yapılan araştırmalarda, araştırma sahası olarak gençlik merkezlerinin seçildiği örnekler vardır. Bu araştırmaların büyük çoğunluğu, bakanlığa bağlı gençlik merkezlerini mercek altına almıştır. Araştırmalarda, anketler yoluyla gençlerin memnuniyetleri ölçülmüştür. Bu yöntem, merkezlerin durumuna dair oldukça önemli tespitler sunsa da gençlerin düşüncelerini ortaya koymasına alan açmakta sınırlıdır. Bu sebeple seçilen belediye gençlik merkezlerinde genç gönüllüler ile derinlemesine odak grup görüşmeler gerçekleştirilmiştir. Yerel katılım alanları ve gönüllülük, farklı iki ülkedeki gençlerin perspektifinden ortaya konulmaya çalışılmıştır. Bu sonuçlar karşılaştırma yoluyla incelenmiştir.

Her iki ülkenin de yerel yönetimler bağlamında benzer reform süreçlerinden geçmiş olması, karşılaştırma için sağlıklı bir zemin oluşturmuştur. Liberal politikalar sonrası yerel yönetimlerin verimliliği sorgulanan iki ülke, sorun ve kaynağın doğduğu yerde yönetilmesini sağlayacak uygulamalar geliştirmiştir. 2010'dan itibaren kamu yönetiminin küçülmesini hedefleyen Slovenya, Avrupalılaşma ve modernizasyon ilkeleri çerçevesinde verimliliği sağlamaya çalışmıştır. Kamu Yönetimi Bakanlığı'nın kurulması, e-yönetişim programlarının oluşturulması ve uygulamalarda dijitalleşme önemli adımlardır. Ülkemizde de 1980'lerin ikinci yarısından itibaren sorunlara cevap vermeyen klasik anlayış terkedilmeye

başlanmıştır. Avrupa Yerel Yönetimler Özerklik Şartı ile başlayan süreç, 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun yürürlüğe girmesi ile devam etmiş, belediyeler özerkleşmeye başlamıştır. Sosyal ve kültürel ihtiyaçlar için de temas noktası olan belediyeler, yeni yetkilerle donanmış ve bu yetkileri farklı aktörlerle paylaşma ihtiyacını halkın katılımı yoluyla gidermeye çalışmıştır.

Her iki ülkede de gençler, katılımın aktörleri olarak görülmüştür. İki ülke sahip oldukları genç nüfus bakımından oldukça farklıdır. Slovenya'da genç nüfus oranı oldukça düşükken Türkiye'de bu oran yüksektir. Gençler, iki farklı uçtan da olsa iki ülke için önemlidir. Slovenya, çok az olan genç nüfusu en etkin şekilde topluma katmak için politikalar üretirken, ülkemizde bu geniş kitleyi en etkin şekilde yönlendirmek için üretilmektedir. Slovenya gençlerin katılımı ile ilgili daha bütüncül bir gençlik politikasına sahip görünmektedir. Gençlik Sektöründe Kamu Yararı Yasası ile katılım ve gönüllülüğü yasal zemine oturtan ülke, gençlik sektörüne paranın nasıl geleceğini, nasıl kullanılacağını, bu alanda hangi aktörlerle ne tarz iş birlikleri yapılacağını belirlemiştir.

Her iki ülkede de yerel yönetimler gençlerin katılımından sorumludur. Slovenya'da Gençlik Sektöründe Kamu Yararı Yasası, Türkiye'de 5393 Sayılı Kanun yerel yönetimlere gençler ile ilgili ödevler yüklemiştir. Gençlerin yerelde katılımı ile ilgili en önemli uygulamalardan olan belediye gençlik merkezleri, bu yasal zeminler sayesinde hayata geçirilmiştir. Slovenya'da belediye başkanları yereldeki en önemli temsilciler iken bu durum Türkiye için daha parçalı bir yapıdadır. Bu durum, gençler için açılan alanları çeşitlendirirken bütüncül ve nitelikli uygulamaların geliştirilmesini engellemektedir. Slovenya'da belediyelerin yereldeki en yetkili kurum olması, kaynak olarak daha bağımsız olması, belediye sınırlarında çalışan kişilerden sosyal faaliyetler için vergi alması politikaların daha etkin uygulanmasının önünü açmaktadır. Slovenya'da istisnasız her belediyenin bir gençlik birimi ya da merkezine sahip olması bu duruma kanıt olarak gösterilebilir.

Benzer bir durum genç gönüllülüğü için de geçerlidir. Slovenya'da itfaiye, ilk yardım gibi yerel yönetimler eliyle açılan gönüllülük alanları, gençlerin daha erken yaşlarda gönüllülük deneyimi kazanmasına katkı sağlamaktadır. Okul parlamentolarının da yerel ve ulusal düzeyde desteklenmesi, gençlere katılım ve müzakere pratiği kazandırmaktadır. Akran eğitim modelinin kullanılması ve

gençlerin ailelerinin de bu süreçlere dahil edilmesi, jenerasyonlar arası diyalogu kuvvetlendirmekte ve toplumsal katilima olumlu katkı sunmaktadır. Örgütlenme, kültürel olarak toplumun dayanışma ve yardımlaşmaya oldukça yatkın olduğu Türkiye’de, gelişmeye oldukça açık bir alandır. Bu sebeple katılım ve gönüllülük pratiklerinin bir sistem oluşturmaya hizmet etmesi önemlidir.

Yereldeki gençlerin katılım ve gönüllülük alanları olan belediye gençlik merkezleri karşılaştırıldığında Slovenya’da her belediyenin bir gençlik merkezi olduğu görülmektedir. Türkiye’de her belediye bir gençlik merkezine sahip değildir. Hal böyle iken Türkiye’de belediye gençlik merkezinde gönüllülük yapan gençlerin daha aktif olduğunu söylemek mümkündür. Slovenya’da etkinlik temelli gönüllülük yapan gençler, yetişkinler tarafından organize edilen süreçlere dahil edilmektedir. Türkiye’de proje bazlı gönüllülük yapan gençler, toplumla temas için daha fazla alan bulabilmektedir. Ayrıca Türkiye’de belediye gençlik merkezleri, farklı kurumlarla iş birliğine daha açıktır. Çeşitli sivil toplum kuruluşları ve kamu kurumları gençlere gönüllülük süreçlerinde destek vermektedir.

Her iki ülkede belediye gençlik merkezleri çalışmaları verilere dayanmamaktadır. Yürüttükleri çalışmaları ölçme ve değerlendirmeye tabi tutmayan merkezler, yaptıkları işlerin sosyal etkisini ölçmemektedir. Yaratılan etkiyi ölçmemek ve geri bildirim mekanizmalarına sahip olmamak da uygulamaların revize edilememesine yol açmaktadır. Bu durum, projelerin gelişme potansiyellerinin önünde önemli bir engeldir.

Dijital kanalları etkin kullanan merkezler, sahip oldukları gönüllü ağlarını bu sayede geliştirmektedir. Gençlerin aktif olarak kullandıkları Instagram, Facebook, Twitter, TikTok, Youtube gibi uygulamalarda hesaplara sahip olan gençlik merkezleri, duyuru ve tanıtımları için bu kanalları kullanmaktadır. Ülkemizde belediye başkanlarının bu kanallara destek vermesi, iki ülke arasında önemli bir farktır. Slovenya’da yerel yönetimler ilan ve duyurularda geleneksel yöntemleri takip etmektedir.

Uluslararası çalışmalar için gençlerle temas noktası olan belediye gençlik merkezleri, her iki ülkede de ulusal ajanslar desteğiyle uluslararası değişim programlarına gençlerin dahiliyetini sağlamaktadır. Slovenya’da belediye gençlik

merkezlerinin uluslararası bir gönüllüye yer vermesi adeta bir gelenek haline gelmişken ülkemizde bu durum etkin olarak uygulanamamaktadır.

Çalışmada, odak grup görüşme yöntemi ile belediye gençlik merkezleri gençlerin gözünden de değerlendirilmiştir. İki ülkenin gençleri, gençlik merkezlerinden elde ettikleri kazanımları farklı şekilde yorumlamaktadır. Slovenya’da gençler, gençlik merkezi faaliyetlerinin kişisel gelişime katkısına vurgu yaparken, Türkiye’de toplumsal fayda vurgusu dikkat çekmektedir.

Gençlerin klasik anlamda siyasete tepkili olmaları varsayımı görüşmelerden elde edilen bulgulara göre doğrulanmıştır. Her iki ülkede de siyasete mesafeli duran gençler, siyaseti kutuplaştırıcı bulmaktadır. Oy kullanmanın etkisine inanmamaktadır. Gençler, gençlik merkezlerini politikanın dışında değil, politika üretim sürecinin içinde yapıcı bir kanal olarak görmektedir. Bu da gençlerin geleneksel katılım yöntemlerini kullanma konusunda tedbirli olduğunu göstermektedir.

Slovenya’da gençler gençlik merkezinin karar alma süreçlerine katılmamakta ve bunu bir eksiklik olarak görmemektedir. Türkiye’deki gençler, gençlik merkezinin daha dikey bir yapıda olduğunu düşünmektedir. Burada karar alma sürecine katılımı ilgili önemli bir farkındalık ayrışması dikkat çekmektedir. Gençlik merkezinde proje üretim süreçlerine etkin katılamama, seçeneklerle sınırlandırılma Türkiye’de gençlerin rahatsız olduğu konulardır. Gençlere ne kadar alan açılacağı kişilere bağlıdır. Gençlerin katılım ile ilgili kendi farkındalıklarını oluşturabilecekleri alanlar kısıtlıdır. Bu durumun değişmesi için gençlik merkezlerinde ilişkileri düzenleyen bir sistemin oluşturulmasına ihtiyaç duyulmaktadır.

Slovenya’da gençler katılım ve gönüllülükle ilgili hak ve sorumluluklarının bilincinde iken yerel yönetimler konusunda bilgi sahibi değildir. Bu durum Türkiye’de biraz daha farklıdır. Gönüllülük, yasal bir zemine sahip olmamasından dolayı ülkemizdeki gençlerin kafasında net bir çerçeveye sahip değildir. Buna karşın gençler, yerel yönetimlerin faaliyet alanlarına ve vatandaşa karşı sorumluluklarına hakimdir.

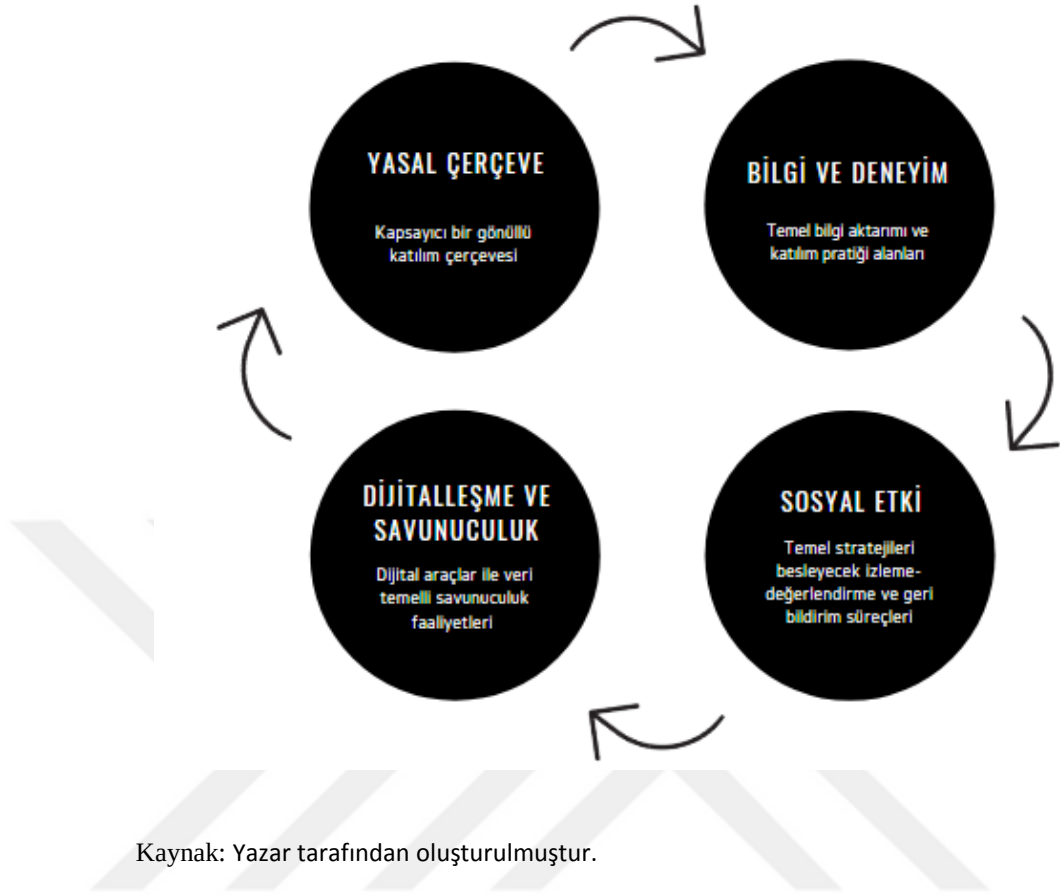
Slovenya’da gençlik merkezleri birbirleri arasında iletişim halindedir. Ülkemizde bu iletişim de bir sisteme sahip değildir. Uygulanan iyi örneklerin yaygınlaştırılması ve zorlukların çözümüne yönelik ortak akıl yürütülmesi açısından,

gençlik merkezleri arasında bir iletişim ağıının oluşturulması gereklidir. Ülkemizdeki gençlik merkezlerinin birbirleri ile iletişimi olmasa da farklı kurumlarla ortak çalışmalar yapması oldukça sık karşılaşılan bir durumdur. Özellikle farklı sivil toplum kuruluşları gençlik merkezlerine eğitsel ve operasyonel destekler vermektedir. Bu etkileşim gençlik merkezlerinin örgütlenme yapısına ve faaliyetlerine önemli katkılar sunmaktadır.

Çalışmanın temel araştırma konusu olan yerel yönetimlerin siyasal ve toplumsal katılımı gençlere açtığı alanlar gençlik merkezleri aracılığı ve bu merkezlerin karşılaştırılması yolu ile incelenmiştir. İnceleme, gençlerin görüşleri alınarak gerçekleştirilmiştir. Araştırma bulgularına göre belediye gençlik merkezleri, gençlerin yalnız siyasal değil, toplumsal katılımına da katkı sağlamaktadır. Farklı arka plandan gençlerin bir araya gelebilmesi, yerelin ihtiyaçlarına yönelik projeler, hareketlilik programları, kültür-sanat etkinlikleri gençleri katılım konusunda motive etmektedir. Merkezler, toplumsal aidiyetin oluşmasında toplum ve gençler arasında köprü görevi görmektedir.

Araştırma ile gençlerin belediye gençlik merkezlerinin daha etkin katılım araçları olarak kullanılmasına yönelik ihtiyaçları anlaşılmıştır. Gönüllülüğün yasal bir zemine sahip olması, bilgi ve deneyim alanlarına erişim, izleme-değerlendirme çalışmaları ve dijitalleşme bu ihtiyaçların ana başlıklarıdır. Başlıklar göz önüne alındığında her bir ihtiyacın gençlerin katılım alanını genişletecek bir adımı temsil ettiği ve her bir adımın bir diğerini besleyerek döngü yarattığı görülmektedir. İlk olarak gönüllülüğün yasal bir çerçeveye sahip olması kurumlara ve gençlere net bir yol haritası sunacaktır. Aynı zamanda bilgiyi üretme, yaygınlaştırma ve deneyim alanları açma kişilerin inisiyatifinden çıkmış olacaktır. Temel bilgiye erişen ve deneyim kazanan gençler çözüm üretme süreçlerine aktif olarak katılabilecektir. Bu süreç bir diğer adım olan sosyal etki ölçümünü ve geri bildirim süreci ile takip edilebilecektir. Elde edilen veri dijital araçlar yoluyla yaygınlaşabilecek, gençlerin katılım haklarında yönelik savunuculuk faaliyetleri geliştirilebilecektir. Bu savunuculuk faaliyetleri ile yasal çerçeve gençlerin bakış açısından ve gençlerin katılımı ile yeniden kurgulanabilecektir.

Şekil 1: İhtiyaçlara Yönelik Öneriler

Slovenya Cumhuriyeti’nde Gençlik Sektöründe Kamu Yararı Yasası, gençlerin katılım ve gönüllülüğüne yasal zemin oluşturmaktadır. Gönüllülüğün yasal bir zemine sahip olması, bu alana yönlendirilecek kaynakların belli olmasını sağlamaktadır. Aynı zamanda gençlik alanında çalışan kişi ve kurumlar arasında iş birlikleri kurulmasından sorumlu kurumların varlığı, daha bütüncül faaliyetlerin oluşmasına katkı sunmaktadır. Bu doğrultuda ülkemizde de gönüllülüğün yasal bir zemine sahip olması, politikaların daha bütüncül ve etkin olmasını sağlayacaktır.

Ülkemizde yer alan gençlik merkezleri farklı kurumların bünyesinde faaliyet göstermektedir. Bakanlık, belediye ve çeşitli sivil toplum kuruluşlarına ait gençlik merkezleri incelendiğine ilke, değer ve faaliyetlerinin yarı bürokratik bir şekilde belirlendiği anlaşılmıştır. Dolayısıyla bu durum çeşitlilik oluşturma yanında parçalı bir yapı da yaratmaktadır. Bu parçalı yapı, farklı arka plan ve görüşten gençlerin bir araya gelmesini zorlaştırmaktadır. Ayrıca gençlik merkezleri arasında iş birliği ve iletişim olmaması, yapılan faaliyetlerin daha nitelikli hale gelmesine engeldir. Bu durum 11. Yakınma Planı Gençlik Çalışma Raporunda da

vurgulanmıştır. Kurumlara ait gençlik merkezlerinin iş birliği stratejileri geliştirmeleri yerinde olacaktır.

Slovenya Cumhuriyeti'nde belediye sınırlarında çalışan kişilerden sosyal projeler için vergi alınmaktadır. Görüşmelerden çıkan sonuca göre gençlerin projeleri için yerel kaynak kullanılması, üretilen işlerin yerelde sahiplenilmesini ve görünürlüğünü artırmaktadır. Benzer bir vergilendirme mekanizması, ülkemizde de yasal bir zemine dayandırılarak üretilebilir. Slovenya'da gönüllü gençlerin kamu kurumlarında gönüllülüğe yönlendirilmesi de yerelde ve kamu kurumlarında genç vizyonunun görünür olmasına katkısı bulunmaktadır. Ülkemizde de kamu faaliyetlerinde genç gönüllü desteğinin yaygınlaşmasına yönelik planlamaların yapılması gerekmektedir.

Bir diğer önemli nokta, Slovenya gençlik merkezlerinde uluslararası gönüllülerin varlığıdır. Avrupa Gönüllü Hizmeti, yeni adı ile Avrupa Dayanışma Programı kapsamında uluslararası gönüllülere alan açan Slovenya Belediye Gençlik Merkezleri, bunu sistematik ve düzenli bir hale getirmiştir. Gönüllü gençlerin aktarımlarına göre bu durum kültürler ve jenerasyonlar arası dayanışma, yabancı dilin pratik kullanımı, yerelde projelerin çeşitlenmesi gibi alanlara katkı sunduğu anlaşılmıştır. Hareketlilik programlarına ülkemizde de belediye gençlik merkezleri bünyesinde yer verilmesi ve bu durumun sistemli hale getirilmesi gençlik merkezinde gönüllülük yapan gençlerin vizyonuna olumlu katkılar sağlayacaktır.

Görüşme yapılan gençlerin bakış açılarından anlaşılan gençlik merkezlerinin ülkemizde görece daha bürokratik bir yapıya sahip olduğudur. Merkezler bünyesinde karar alma mekanizmalarında bulunan kişilerin profesyonel çalışan olması, son kararı bağlı bulunan daire başkanlarının veriyor oluşu bu durumu ortaya çıkarmaktadır. Gençlik merkezlerinin daha yatay bir yapılanmaya sahip olması, gençlerin de proje üretim ve kaynak geliştirme süreçlerine dahil olması yönünde adımlar atılması gerekmektedir. Gençlerin söz hakkına ihtiyaç duyduğu bir gerçektir. Fakat gençlerin neye dair söz hakkına sahip olduklarını da bilmeye ihtiyaçları vardır. Gençlerin siyaset bilimi, kamu yönetimi gibi alanlarda terim ve temel bilgiye ihtiyacı vardır. Bu, içinde bulundukları toplumu ve koşulları daha iyi değerlendirmeleri için bir ihtiyaçtır. Aynı zamanda yine yereldeki sorunlara çözüm üretme noktasında ihtiyaç duydukları eğitimlere erişebiliyor olmaları gerekmektedir.

Görüşmelerden çıkan sonuca göre dijital araçları kullanan gençlere karar alıcıların destek vermesi olumlu etkiler yaratmaktadır. Ülkemizde politik aktörlerin sosyal medya araçlarını etkin kullanması, gençler tarafından olumlu görülmektedir. Bu durumun yaygınlaşması gençleri siyasal katılıma yaklaştıracaktır. Slovenya’da hala klasik anlamda iletişim araçları kullanılmaktadır. Dolayısıyla politik aktörleri için dijitalleşmesine dair bu öneri, Slovenya politik aktörlerine yöneliktir.

Slovenya’da her okulda bulunan okul parlamentoları, yerelde ve ulusalda gençlerin temsiliyetine olanak vermektedir. Ulusal düzeydeki temsilciler yerelden çıkan görüş ve kararları ulusal düzeye taşıyarak karar alıcı mekanizmaları etkileyebilmektedir. Benzer bir yapılanma için ülkemiz nüfus olarak uygun olmasa da ulusal düzeyde genç öğrencilerin katılımına alan açacak temsilcilikler kurulmalıdır.

Araştırmada Slovenya ve Türkiye’de gençlerin yerel katılım düzeylerinde farklılık olduğu görülmüştür. Bu farkın oluşumunda ülkelerin politik iklimleri, ulusal gençlik politikaları, yerel yöneticileri ve yerel yönetim uygulamalarının etkili olduğu görülmüştür. Gençlerin okulda edindikleri katılım deneyiminin toplumsal katılıma olumlu yönde etkisi vardır. Gençlerin daha aktif katılımları için atılması gereken en önemli somut adım gönüllüğe dair resmi bir çerçeve oluşturulmasıdır. Yapılan uygulamaların sosyal etkisinin ölçülmesi, geri bildirim mekanizmalarının oluşturulması, kurumsal iş birliklerinde çeşitliliğin artırılması ve çalışan-gönüllü ilişkilerinin kişilere bağlı olmaktan çıkarılması önerilen diğer adımlardır. Ülkemizde toplumsal farkındalık düzeyi oldukça yüksek olan gençler, bütüncül uygulamalar sayesinde kamu yönetimlerinin de etkinliğine katkı sağlayacaklardır.

KAYNAKÇA

Akman, E. Akçay, E.Y. Argun, Ç., Avrupa Birliği’ni Değişen Nüfus Yapısında Gençler ve AB’nin Gençlik Politikaları, Sosyal ve Ekonomik Araştırmalar, 2011.

Altın, A. “Kamu Hizmeti Anlayışında Değişim” ANEMON, Muş Alparslan Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, Cilt: 1, Sayı: 2, 2013, s. 101-118.

Angelis, L.ve Grollios, G., “From the White Paper to the Concrete Future Objectives of Education and Training Systems in Europe”, European Education, Vol. 35, No 2, 2003, s. 75-93.

Arches, J., ve J. Fleming, —Young People and Social Action: Youth Participation in The United Kingdom and United Statesl, New Directions For Youth Development, 2006, s. 81-90.

Aydemir, M. A. Toplumsal ilişkilerin sosyal sermaye değeri, 2011 (Topluluk duygusu ve sosyal sermaye üzerine bir araştırma) (Doktora Tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Konya). <https://tez.yok.gov.tr/UlusalTezMerkezi> (05.12.2020)

Aytürk, G. , Foucauldian Panopticon in the Public Discourse on Youth in Turkey. MSc Dissertation in Social Policy and Planning in Developing Countries, School of Economics and Political Science University of London, 2005.

Bağcı, Görkem, “Genç Gönüllülüğü: Kişisel ve Sosyal Kalkınmaya Giden Çift Yönlü Yol”, Türkiye’de Gönüllülük, Gönüllülüğün Rolünün ve Katkılarının Keşfedilmesi, Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) Programı, Türkiye & GSM Gençlik Servisleri Merkezi, İstanbul, 2013, s. 49-51.

Bayhan, Vehbi., “Türkiye’de Gençlik Sosyolojisi Çalışmaları”, Sosyoloji Konferansları, İstanbul Üniversitesi İktisat Fakültesi Metodoloji Ve Sosyoloji Araştırmaları Merkezi, Sayı No:52, 2015. <http://www.journals.istanbul.edu.tr/iusoskon/index> (10.05.2021).

Betil, İ., Etkin bir sivil toplum yansıması olarak gönüllülük: Karşılaştığı zorluklar ve fırsatlar. Türkiye’de gönüllülük: Gönüllülüğün rolünün ve katkılarının keşfedilmesi. Birleşmiş Milletler Gönüllüleri (UNV) Programı Türkiye & GSM Gençlik Servisleri Merkezi (Yay. Haz.). Bordo Tercüme Bürosu ve Eda Erdem (Çev.), 2013.

Bjålesjö, J., Youth policy cooperation between Turkey and Sweden” Introduction to Youth Policy – Swedish and Turkish Perspectives. The Swedish National Board for Youth Affairs and the Department of Youth Services at the Directorate for Youth and Sports in Turkey, 2010.

Bourdieu P. The forms of capital. In: Halsey A.H., Lauder H., Brown P., Wells A.M., editors. Education, Culture, and Society. Oxford University Press; Oxford, UK: 1997, s. 46–58.

Certel, E. ve Kurtaran, Y., Avrupa Çağında Gençlik Politikaları N. Yentürk, Y. Kurtaran, G. Nemutlu (Der.). Türkiye’de Gençlik Çalışması ve Politikaları, 2005, s. 197-219

Cooper, P., Governing by contract: Challenges and opportunities for public managers. Washington, CQ Press, 2003..

Çakı, F., Gençlerin uluslararası gönüllü hizmet deneyimleri ve birey üzerindeki sosyokültürel etkileri. Akademik İncelemeler Dergisi, 6(1), 2011, s. 136-177.

Denhardt, Janet V. & Denhardt, Robert B. (2007), Governance Processes and the New Public Service: An Issue Paper Presented for the ASPA Strategic Planning Process, Arizona State University: Arizona, 2007, s. 1-3.

Dunn, N.W., Staronova, K. and Pushkarev, S. (Eds.) Implementation – The Missing Link in, 2006.

Emre, Cahit, Yönetim Bilimi Yazıları, İmaj, Ankara, 2003.

Ener, Meliha ve Esra Demircan; “Küreselleşme Sürecinde Yeni Devlet Anlayışı ve Türkiye”, Yönetim Bilimleri Dergisi, 2(4), 2006, s. 197-219.

Eymeri-Douzans, J-M. and Pierre, J. (Eds.) Administrative Reforms and Democratic Governance, Routledge, London; New York, 2011.

Göküş, Mehmet, Kamu Hizmeti: Kuram, Politika, Uygulama, Çizgi Kitabevi, Konya, 2011.

Görmez, Kemal, Yerel Demokrasi ve Türkiye, Vadi Yayınları, Ankara, 1997.

Güder, N. Sivil toplumcunun el kitabı. Ankara: STGP Yayınları, 2004.

Güngör, F., & Çölgeçen, Y. STK'larda gönüllü yönetimi ve motivasyonun performansa etkisi. Akademik İncelemeler Dergisi, 8(3), 2013, s. 163-187.

Hill, Dilys M. Democratic Theory and Local Government, London, 1974.

Institut für Sozialarbeit und Sozialpädagogik. The Socio-economic Scope of Youth Work in Europe, Final Report. Frankfurt, 2006.

Jeffer, T., Something to Give and Much to Learn: Settlements and Youth Work, R. Gilchrist and T. Jeffer (der.), Settlements, Social Change and Community Action içinde, Jessica Kingsley Publishers, Londra, 2001.

Johannesburg Plan of Implementation, T.C. Çevre ve Orman Bakanlığı, 2004.

Kutlu, Önder, Karşılaştırmalı Kamu Yönetimi: Teorik Çerçeve ve Ülke Uygulamaları, Çizgi Kitabevi, Konya, 2012.

Keser, Hasan, "Avrupa Bütünleşme Sürecinde Yerel Yönetimler", Yerel Yönetimler Kongresi: Düünden Bugüne Yerel Yönetimlerde Yeniden Yapılanma, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Biga İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi, Biga-Çanakkale, 2004, s. 117-125.

Kovač, P. 'Slovene administrative reforms: at the cross-section of post-socialism, legalism and good administration', in Vintar, M., Rosenbaum, A., Jenei, G. and Drechsler W. : The Past, Present and the Future of Public Administration in Central and Eastern Europe, NISPAcee, Bratislava, 2013, s.152–177.

Kovač, P. and Gajduschek, G. (Eds.) Contemporary Governance Models and Practices in Central and Eastern Europe, NISPAcee, Bratislava, 2015.

Kovač, P. (Ed.) Upravno-procesne dileme 3 v posebnih upravnih postopkih [Administrative- Procedural Dilemmas 3 in Special Administrative Procedures], Official Gazette RS, Ljubljana, 2015.

Laking, R. Don't Try This at Home? A New Zealand Approach to Public Management Reform in Mongolia, International Public Management Journal, 2: 2000, s.217-235.

Lane, E. J. The Public Sector. London: Sage, 2000.

Leigh, R., Smith, H. D., Giesing, C., LEeon, M. J., Haskı-Leventhal, D., Lough, B. J., Mati, M. J. ve Strassburg, S. Dünyada Gönüllülüğün Durumu Raporu, Edt: Hockenos, P. Çev. Biliz, Z. Türkiye: Art Press, 2011.

Lüküslü, Demet ve Yücel, Hakan , Gençlik Halleri - 2000'Lİ Yıllar Türkiye'sinde Genç Olmak, Efil, Ankara, 2013.

Mahler, F., Introdúcere in Juventologie, Bucaresti, 1983.

Molloy, D., C. White ve N. Hosfield. —Understanding Youth Participation in Local Government a Qualitative Study Final Reportl, National Centre For Social Research, 2002, s.78.

Nelson, T. A comparative look at national volunteerism legislation, 2005. http://www.worldvolunteerweb.org/fileadmin/docs/old/pdf/2005/nat_vol.pdf. (03.02.2020)

Özdemir, A.T. , “Mahalli İdarelerde Halk Katılımı Bağlamında Kent Konseyleri”, Sayıştay Dergisi, Sayı:83, Ekim-Aralık, 2011, s. 29-55.

Pires, C.; Prouteau, L. ve Sardinha, B. Rates of participaion in volunteering and characteristics of volunteers: European comparisons. 9th International Conference of the International Society for Third- Sector Research Istanbul – Turkey, July 7-10, 2010.

Pollitt, C. Managerialism and the public services: The Anglo-American experience, 2nd edition. Oxford: Blackwell, 1993.

Pollitt, C. and Bouckaert, G. (Eds.) The NISPAcee Journal of Public Administration and Policy, Special Issue: A Distinctive European Model? The Neo-Weberian State, Vol. 1, No. 2, 2008/2009.

The Public Policy and Management Institute, The Committee of the Regions (PPMI), Mobility of volunteers across Europe, 2009.

www.eyv2011.eu/funding-opportunities/item/download/238 (23.05.2019)

Pratt, James. Volunteering as a stepping stone for marginalized youth, 2005. Volunteer Victoria. http://www.volunteervictoria.bc.ca/_pdfs/stepping_stone.pdf

Public Administration Reform in Central and Eastern Europe, NISPAcee, Bratislava, 2009.

https://www.researchgate.net/publication/253821840_Public_Sector_Reform_in_Central_and_Eastern_Europe(12.06.2021)

Republic of Slovenia Ministry of Public Administration, 2021.

<https://www.gov.si/en/policies/state-and-society/local-self-government-and-regional-development/local-self-government/> (25.07.2021)

Rogers, A. ve Smith, M. K. , Introducing Youth Work and Informal Education, George Williams College, Londra, 2003.

Smith, M. K. , Youth Work: An Introduction, the Encyclopedia of Informal Education, 2002.

<https://www.infed.org/youthwork/b-yw.htm>. (03.25.2018)

Rose, R. ve Ozcan, Y. First European quality of life survey: Quality of life in Turkey. European Foundation for the Improvement of Living and Working Conditions Luxembourg: Office for Official Publications of the European Communities, 2007.

Sobacı, Mehmet Zahid, İdari Reform ve Politika Transferi, Dora Yayıncılık, 2014.

Smith, D. H. Altruism, volunteers, and volunteerism. *Journal of Voluntary Action Research* (10), 1981, s. 21-36.

Statskontoret Principles of Good Administration in the EU Member States, 2005.

<http://www.statskontoret.se/upload/Publikationer/2005/200504.pdf> (04.08.2019)

Tocqueville, Alexis De, Amerika'da Demokrasi (Çeviri: Taner Timur), İstanbul: Türk Siyasi İlimler Derneği Yayınevi, 1962.

Ule, Mirjana, Mladina in ideologija (Ljubljana: DE), 1982.

Ule, Mirjana, and Vlado Miheljak, Pri(e)hodnost mladine (Ljubljana: DZS), 1995.

Ule, Mirjana, Tanja Rener, Vlado Miheljak, Slavko Kurdiša, and Metka Mencin Čeplak, Predah za študentsko mladino, Ljubljana: Juventa, 1996.

Ule, Mirjana, "Stoletje mladine: Spremna študija," in: Gillis, J., Mladina in zgodovina, Maribor: Aristej, 1999.

Ule, Mirjana, Tanja Rener, Metka Čeplak, and Blanka Tivadar, Social Vulnerability of Youth, Ljubljana: Office for Youth of the Republic of Slovenia, 2000.

Ule, Mirjana, "Mladi v družbi tveganj in negotovosti," in: Ule, Mirjana, Tanja Rener, Metka Mencin Čeplak, and Blanka Tivadar, Social Vulnerability of Youth, Ljubljana: Office for Youth of the Republic of Slovenia, 2000.

Ule, Mirjana, and Metka Kuhar, "Sodobna Mladina: Izziv sprememb," in, 2002.

Ule, Mirjana, Metka Kuhar, Tanja Rener, Vlado Miheljak, Metka Mencin Čeplak, Blanka Tivadar, and Tanja Kamin, Mladina 2000: Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje, Maribor: Aristej, 2002.

Ule, Mirjana, Metka Kuhar, Tanja Rener, Vlado Mihelj, Metka Mencin C̣eplak, Blanka Tivadar, and Tanja Kamin, Mladina 2000: Slovenska mladina na prehodu v tretje tisočletje, Maribor: Aristej, 2002.

United Nations Volunteers (UNV). Türkiye’de gönüllülük: Gönüllülüğün rolünün ve katkılarının keşfedilmesi, 2013.

<https://www.undp.org/content/dam/turkey/docs/Publications/mdgs/Turkiyedegonulluluk.pdf> (25.09.2019)

UNV. State of The World’s Volunteerism Report 2015 Transforming governance, Washington, 2015

Welzel, C., Inglehart, R., & Klingeman, H. D. The theory of human development. Journal of Political Research, 2003, s. 341-379.

Williamson, Howard, Supporting Young People in Europe: Principles, Policy and Practice, 2002.

World Giving Index, 10th Edition Ten Years of Giving Trends, Charities Aid Foundation, 2019.

<https://www.sdgphilanthropy.org/system/files/2019-10/CAF-World-Giving-Index.pdf>

Yaman, Ömer Miraç, Apaçi Gençlik, İstanbul: Açılım Kitap, 2013, 429 s

Yentürk, Nurhan; Kurtaran, Yörük; Nemutlu, Gülesin. Türkiye’de gençlik Çalışması ve Politikaları. İstanbul Bilgi Üniversitesi, 2008.

Ziersch, A. M. ve Baum, F. E. Involvement in civil society groups: Is it good for your health? (Research Report). Journal of Epidemiology and Community Health, 2004, s. 493-500.